

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
Katolická teologická fakulta
Katedra pastorálních oborů a právních věd

Peter Krivák

Charitná činnost v Arcidiecéze pražské v letech 1989 – 2009

Diplomová práce

Vedúci práce: Dr. Vojtěch Eliáš

PRAHA 2012

Prehlásenie

Prehlasujem, že som túto diplomovú prácu s názvom Charitná činnosť v Arcidiecéze pražskej napísal samostatne a výhradne s použitím uvedených prameňov i literatúry a že som ju nevyužil k získaniu iného alebo rovnakého titulu.

Súhlasím s tým, aby práca bola zverejnená pre účely výskumu a súkromného štúdia.

V Prahe dňa 17. apríla 2012

Peter Krivák

Bibliografická citácia

Charitná činnosť v Arcidiecéze pražskej : Diplomová práca / Peter Krivák ; vedúci práce : Dr. Vojtěch Eliáš. -- Praha, 2012. -- 86 s.

Abstrakt

Predkladaná práca opisuje charitatívnu činnosť v kresťanstve a jej históriu, ako aj charitnú činnosť v iných náboženstvách. Zameriava sa hlavne na prieskum a analýzu charitnej činnosti Arcidiecézy pražskej v rokoch 1989 – 2002 z dostupných informácií. Prezentuje zistenia vyplývajúce z analýzy charitnej činnosti v oblastiach sociálnej práce, humanitárnej pomoci a predovšetkým rozvojovej spolupráce. Opisuje rôznorodú náplň podporovaných rozvojových projektov, predovšetkým najvýraznejšiu a najvýznamnejšiu participáciu v rozvojovej činnosti – spoluúčasť na projekte Adopcia na diaľku. Význam tejto činnosti v rozpätí rokov 1993 – 2009 odzrkadľujú jej výsledky. Predkladaná práca kvalifikuje výsledky analýzy a určuje ďalšie možnosti skúmania danej problematiky. Základným účelom tejto publikácie je na základe získaných výsledkov poukázať na významný prínos charitnej činnosti Arcidiecézy pražskej nielen v rámci Českej republiky, ale aj v iných krajinách sveta, ako aj spätná väzba na komplexnosť, rozsah a variabilitu charitnej činnosti Arcidiecézy pražskej pre čitateľa, iné inštitúcie, ako aj pre Arcidiecézu pražskú samotnú.

Kľúčové slová

arcidiecéza, charita, činnosť, kresťan, pomoc, pražská, služba, sociálna, spolupráca

Abstract

Submitted thesis describes charitable activity in Christianity and its history as well as charitable activity in other religions. Thesis focuses mainly on research and the analysis of Prague archdiocese charitable activity within years 1989 – 2002 of available information. Paper presents findings that result from the analysis of charitable activity within areas of social work, humanitarian aid and above all development co-operation. In diploma thesis, we described various fulfilments of supportive development projects, especially the most conspicuous and the most significant participation in development activity –on project Remote adoption. The significance of this activity between years 1993 – 2009 reflects its results. Submitted paper qualifies results of analysis and determinates further possibilities of given problem`s examination. The basic purpose of thesis is on the basis of gained results,

pointed on significant contribution of Prague archdiocese charitable activity not only within Czech Republic, but also in foreign countries. Moreover, the practical importance of thesis is seen as a feedback on complexity, range and variability of Prague archdiocese charitable activity for reader, other institutions as well as for Prague archdiocese itself.

Keywords

archdiocese, charity, activity, christian, help, Prague's, favour, social, interactivity

Počet znakov (vrátane medzier): 140 392

Pod'akovanie

Rád by som na tomto mieste poďakoval vedúcemu diplomovej práce Dr. Vojtěchovi Eliášovi za odborné usmernenie a pripomienky, ako aj konzultantovi za potrebné podklady, podnety a cenné rady a napokon aj rodine za trpezlivosť.

Obsah

Úvod.....	8
1. CHARITATÍVNA ČINNOSŤ KREŠŤANOV.....	9
1.1 Biblické základy charitatívnej činnosti	9
1.1.1 Biblické základy charitatívnej činnosti v SZ.....	9
1.1.2 Biblické základy charitatívnej činnosti v NZ.....	10
1.2 Teológia služby	13
1.2.1 Teologické poňatie milosrdenstva a lásky	13
1.2.2 Teologické poňatie služby.....	15
1.2.3 Encyklika Deus charitas est.....	18
1.2.4 Dôvody, prečo sa cirkev venuje chudobným	23
1.3 História charitatívnej činnosti cirkvi	24
1.3.1 Charitatívna činnosť kresťanov v dobe cirkevných otcov	24
1.3.2 Charitatívna činnosť kresťanov v stredovekej latinskej cirkvi	26
1.3.3 Charitatívna činnosť kresťanov od reformácie do francúzskej revolúcie	28
1.3.4 Zakladateľ modernej charitatívnej starostlivosti – sv. Vincent de Paul.....	30
1.3.5 Charitatívna činnosť kresťanov po Francúzskej revolúcii	33
1.3.6 Ustanovenie svetového dňa chorých Jánom Pavlom II.....	34
2. CHARITNÁ ČINNOSŤ V INÝCH NÁBOŽENSTVÁCH	35
2.1 Charitná činnosť v iných náboženstvách.....	35
2.1.1 Charitná činnosť v judaizme	35
2.1.2 Charitná činnosť v islame.....	36
2.1.3 Charitná činnosť v hinduizme	37
2.1.4 Charitná činnosť v budhizme	38
3. CHARITNÁ ČINNOSŤ V ARCIDIECÉZE PRAŽSKEJ V ROKOCH 1989 – 2009..	39
3.1 Prehľad činnosti vo všeobecnosti	39
3.1.1 Sociálna práca, poskytovanie sociálnych služieb a ich definícia	39
3.1.2 Humanitárna pomoc	45
3.1.3 Rozvojová spolupráca	45
3.2 Prehľad činnosti v ADCH Praha v rokoch 1989 – 2009	46
3.2.1 Služby sociálnej práce vykonávané v ADCH Praha rokoch 1989 – 2009	46
3.2.2 Prehľad humanitárnej pomoci v ADCH Praha v rokoch 1989 - 2009	62

3.2.3 Prehľad rozvojovej spolupráce v ADCH Praha v rokoch 1989 – 2009	63
Záver.....	80
Zoznam použitých skratiek	82
Zoznam použitej literatúry.....	83

Úvod

Hneď na začiatku je potrebné zdôrazniť rozlíšenie medzi charitatívnou a charitnou činnosťou. Charitatívna činnosť je akákoľvek láskyplná činnosť. Robia ju aj iné organizácie. Naproti tomu charitná činnosť je všetko to, čo robí charita. Charitnú činnosť vykonáva i ADCH Praha. Jej činnosť v rokoch 1989 – 2009 je veľmi rozmanitá. Angažovala sa v sociálnej oblasti, v humanitárnej oblasti a predovšetkým v rozvojovej činnosti v zahraničí.

Tému tejto práce si autor vybral z dôvodu sympatizovania s vykonávaním charitnej činnosti. A zaiste i pre jeho charitatívne cítenie sa rozhodol spracovať túto tému.

Cieľom predkladanej práce je analýza charitnej činnosti v Arcidiecéze pražskej v rokoch 1989 – 2009 na základe dostupných zdrojov a literatúry. Čiastkovými cieľmi práce sú predovšetkým teoretický rozbor charitatívnej činnosti v kresťanstve i iných náboženstvách, získanie údajov potrebných k tvorbe analýzy charitnej činnosti v Arcidiecéze pražskej v sledovanom období a ich sumarizácia a napokon hodnotenie výsledkov analýzy a spätná väzba.

Pri tvorbe diplomovej práce je využitých niekoľko metód. V prípravnej fáze to bolo štúdium dostupnej literatúry. V nasledujúcich etapách sa autor zamerával, z kvalitatívnych metód, predovšetkým na analýzu získaných údajov, ako aj na metódu porovnávania dostupných informácií a dokumentov o charitnej činnosti Arcidiecézy pražskej v rozmedzí rokov 1989 – 2009.

Predložená diplomová práca pozostáva z troch hlavných kapitol. Prvá kapitola obsahuje všeobecné teoretické poznatky o charitatívnej činnosti kresťanov, jej biblických základoch, teológii služby, ako aj histórii charitatívnej činnosti cirkvi. V druhej kapitole je opísaná charitná činnosť v iných náboženstvách. Obsahom tretej kapitoly je všeobecný teoretický prehľad charitnej činnosti Arcidiecézy pražskej a analýza jej charitnej činnosti v období rokov 1989 – 2002. V závere predkladanej práce sú zhodnotené výsledky analýzy a určené ďalšie možnosti skúmania danej problematiky.

1. Charitatívna činnosť kresťanov

1.1 Biblické základy charitatívnej činnosti

„Najhlbšou podstatou cirkvi sú jej tri úlohy: ohlasovanie Božieho slova (*kerygma*, *martyria*), vysluhovanie sviatostí (*leiturgia*), služba lásky (*diakonia*). Tieto tri úlohy sa navzájom podmieňujú a nemôžu byť od seba oddelené.“¹ Z uvedených slov vyplýva, že rovnako ako sa v teológii biblicky reflektuje hlásateľská a bohoslužobná prax cirkvi, je potrebné z rovnakého zdroja reflektovať aj jej charitatívnu činnosť.² Nasledujúce riadky pojednávajú o biblických základoch charitatívnej činnosti vyskytujúcich sa v knihách SZ i NZ.

1.1.1 Biblické základy charitatívnej činnosti v SZ

V SZ sa Božie milosrdenstvo vzťahuje na najrôznejšie situácie – od plavca v tiesni cez chudobných, siroty a vdovy, ktorých zvláštnym ochrancom je Boh, až po synov Adamových všeobecne. Zbožní Izraeliti v neho dôverovali od skúsenosti vyvedenia z egyptskej krajiny. Výraz milosrdenstvo sa pri opise tejto udalosti nevyskytuje. V najstarších textoch, ktoré opisujú udalosti Mojžišovho povolania, sa poukazuje na mimoriadny význam skutku Božieho milosrdenstva k vyvolenému národu. Boh videl biedu izraelského ľudu a vypočul jeho volanie.³ Na tejto ceste však izraelský ľud pochybil a dopustil sa hriechu modloslužby. Aké stanovisko k tomu zaujal Boh? Odpoveď je v nasledujúcom úryvku z knihy Exodus: „*«Pán, Pán je milostivý a láskavý Boh, zhovievavý, veľmi milosrdný a verný. On preukazuje milosrdenstvo tisícom, odpúšťa nepravosť, zločiny a hriech, ale nič nenecháva nepotrestané: on navštevuje vinu otcov na deťoch a detných deťoch až do tretieho a štvrtého pokolenia!»*“ (Ex 34,6-7) Zásluhou milosrdenstva, ktoré Boh preukázal vyvolenému národu vyvedením z Egypta, je Izrael – žijúci národ. Tiež sa má skláňať k tým, ktorí potrebujú pomoc. Vyvolenému ľudu sú permanentne prostredníctvom prorokov pripomínané neodvolateľné záväzky k opusteným a opovrhovaným.⁴

¹ BENEDIKT XVI.: Encyklika *Deus caritas est*, Trnava: SSV, 2006, čl. 25.

² Porov. DOLEŽEL Jakub: Bůh na straně chudých a slabých - biblické inspirace pro sociální práci, in: DOLEŽEL Jakub (ed.): *Spravedlnost a služba*, Olomouc: CARITAS - VOŠ sociální, 2006, 76.

³ Porov. LÉON-DUFOUR Xavier (a kol.): *Slovník biblické teologie*, 5. vyd., Řím: Velehrad – Křesťanská akademie, 1981, 223.

⁴ Porov. STAROZÁKONNÍ PŘEKLADATELSKÁ KOMISE: *Výklady ke Starému zákonu IV. Knihy prorocké (Izajáš až Malachiáš)*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1998, 820–821.

Prorok Micheáš predkladá človeku milosrdenstvo, ako základnú požiadavku Boha. (porov. Mich 6,8) Je dôležité, aby sa človek pridržiaval Božích zákonov zjavených na základe jeho zľutovania. Sú záchrannou cestou života. Preukazovanie milosrdenstva blíznym v sile božej lásky vyžaduje pokoru pred Bohom i ostatnými ľuďmi. Takáto pretenzia je základom pravého vzťahu k blíznym.⁵ K preukazovaniu milosrdenstva apeluje prorok Ozeáš (porov. Oz 6,6), u ktorého je tento úkon základným dôsledkom vernosti Bohu a produktom pravej nábožnosti, z ktorej vyplýva spolupatričnosť a vnímavosť v medziľudských vzťahoch.⁶ K chápaniu pravej nábožnosti prostredníctvom pojmu milosrdenstvo prispieva i prorok Izaiáš (porov. Iz 58,6-7), ktorý ho stotožňuje s pôstom vyžadovaným od Boha.⁷

Za nedostatočné prejavovanie pravej nábožnosti, ktorá je spätá s prejavovaním milosrdenstva, oznamuje prorok Ozeáš súd (porov. Oz 4,1). Izraelský ľud je obžalovaný zo zrušenia zmluvy. Kritizovaný je predovšetkým zvrátený vzťah k Bohu a k človeku. Izraelskému ľudu chýba oddanosť Bohu a činná zodpovednosť za brata.⁸

1.1.2 Biblické základy charitatívnej činnosti v NZ

„NZ, predovšetkým evanjelia, sú základným duchovným kameňom charitatívnej služby.“⁹ Do popredia sa dostávajú chudobní a biedni. Príchod Božieho kráľovstva sa uskutočňuje v Ježišovom sklone, predovšetkým v jeho pomoci ľuďom na okraji spoločnosti. Od Ježiša dostávajú prísľub vyslobodenia. Skrze uzdravovanie, oslobodenie od démonov, premieňa ich biedu. Podobne ako izraelský ľud, ktorý bol vyslobodený z Egypta, sú chudobní a biedni vyslobodení z biedy nie však v určitom bode ich dejín, ale ustavične, existenciálne.¹⁰ Ježiš Kristus neprišiel na tento svet, aby sa nechal obsluhovať, ale aby slúžil a dal život za mnohých (Mk 10,45).

Pri uskutočňovaní vykupiteľského diela sa chce pripodobniť v utrpení „svojim bratom“. Celé jeho počínanie možno preto nazvať prejavom Božieho milosrdenstva. Predovšetkým evanjelista Lukáš tomu venuje zvýšenú pozornosť. Ježiš je v priateľskom kontakte s chudobnými (porov. Lk 4,18; 7,22) a s hriešnikmi. Uzdravuje jediného syna vdovy

⁵ Porov. STAROZÁKONNÍ PŘEKLADATELSKÁ KOMISE: op. cit., 744–746.

⁶ Porov. tamže 648.

⁷ Porov. tamže 220.

⁸ Porov. tamže 643.

⁹ ČESKÁ BISKUPSKÁ KONFERENCE: Charitativní služba v církvi, Praha: ČBK, 2005, 3, (preklad autora).

¹⁰ Porov. DOLEŽEL Jakub: op. cit., 98.

(Lk 7,13). Vyslyší prosbu sklúčeného otca (Lk 8,42; 9,38-42). S láskou pristupuje k ženám a k cudzincom.¹¹

Ježiš poukazoval na to, že prikázanie lásky k blížnemu nie je nariadením, ktoré by človeka obmedzovalo (Lk 10,29), ako je tomu vo viacerých rabínskych exegezách (Lk 19,18), ale vyjadruje to ako prvý objekt lásky blížneho, pretože je najbližšie (Lk 10,25-37). Rozšíril požiadavku na nepriateľov a prenasledovateľov (Mt 5,44; Lk 6,27). Toto nové stanovisko je vzdialené sentimentálnemu utopizmu, nakoľko musí dospieť k praktickej pomoci núdzným (Lk 10,33n). Avšak na druhej strane to nemá byť len povrchným úkonom. Totižto ide o zásadnú odpoveď srdca (1 Kor 13) na Božiu lásku (1 Jn 4,19).¹²

Všetky Ježišove milosrdné skutky vykonávané s láskou poukazujú na univerzálnosť jeho služby. Jeho správanie zachytáva črty Božieho milosrdenstva. Od svojich učeníkov požaduje dokonalosť (Mt 5,48). Tá podľa Lukáša (Lk 6,36) tkvie v prejavovaní milosrdenstva. Totiž toto je, ako na to upozorňoval už prorok Ozeáš (Mt 9,13;12,7), základnou podmienkou k dosiahnutiu nebeského kráľovstva (Mt 5,7). Milosrdenstvo približuje kresťana k blížnemu, ktorého stretáva. Príkladom je podobenstvo o milosrdnom samaritánovi (Lk 10,25-37).¹³

Lukáš ho uviedol otázkou zákonníka, ktorý žiada Ježiša – s úmyslom podrobiť ho skúške – o radu, čo má robiť, aby dosiahol večný život. Ježiš sa ho protiotázkou pýta na obsah zákona. Zákonník odpovedá citáciou (Dt 6,5; Lv 19,18), kde sa píše o jednote lásky k Bohu a k blížnemu. Ježiš, stotožňujúci sa so zákonníkovou odpoveďou, mu predkladá uskutočňovanie týchto príkazov, ako podmienku k večnému životu. Zákonník, ktorý sa chcel ospravedlniť, sa Ježiša spýtal na to, kto je jeho blížny. Ježiš mu odpovedá podobenstvom (Lk 10,30-37). Nejaký muž šiel spustnutou cestou z horského mesta Jeruzalem do Jericha – oázy neďaleko od Mŕtveho mora. Na ceste dlhej približne 30 km bol prepadnutý lupičmi. Polomŕtvy ostal ležať vystavený slnečnému žiareniu na okraji cesty. Židovský kňaz a neskôr i levita okolo neho prešli bez toho, aby sa pri ňom zastavili a pomohli mu. Tretím človekom, ktorý šiel okolo, bol samaritán – nepriateľ židov. Práve on mu pomohol. Jeho skutok bol vykonaný v súlade so starozákonným napomenutím, Milosrdenstvo chcem a nie obeť (Oz 6,6). Predstavitelia židovského chrámového kultu neboli schopní konkrétnej pomoci človeku. Na rozdiel od nich sa reprezentant pohanstva v prejave solidarity k blížnym zachoval

¹¹ Porov. LÉON-DUFOUR Xavier (a kol.): op. cit., 224 - 225.

¹² Porov. DOUGLAS J[ames] D[ixon] (a kol.): Nový biblický slovník, 1. vyd., Praha: Návrat domů, 1996, 547-548.

¹³ Porov. LÉON-DUFOUR Xavier (a kol.): op. cit., 224 - 225.

ľudsky.¹⁴ Profesor Heinrich Pompey tvrdí, že „[...] ide o pomoc, súcit bez akejkoľvek záväznosti, alebo nároku. Vo svojom milosrdenstve sprostredkuje milosrdný samaritán odbornú pomoc, za ktorú zaplatí hostinskému.“¹⁵ Po skončení rozprávania podobenstva zaznieva z Ježišových úst nasmerovanie – choď a konaj aj ty podobne. Tento Ježišov pokyn je zdôraznením praktického rozmeru viery v neho a jeho nasledovania. Ježiš prorocky kritizuje zákonníkov a farizejov, ktorí kladú bremená na ľudí, ale sami ich nenesú. Zákonníkov a farizejov, ktorí zabraňujú uzdravovaniu človeka počas sabatu. V ich kultovom priebehu sa nenachádza láska ani solidarita k blížnemu. Obchádza sa konkrétny človek a jeho bieda. Univerzálna láska k blížnemu je podľa Ježiša tou pravou bohoslužbou srdca, ktorá má byť uskutočňovaná pred kultovo-liturgickou bohoslužbou.¹⁶

Kresťan má prejavovať milosrdenstvo – po vzore Boha, ktorý je k ľuďom milosrdný – aj tomu, kto sa voči nemu previnil. Každý jeden človek bude súdený na základe prejavovania milosrdenstva. Kresťan má byť vo svete odlišným. Jeho srdce má byť naplnené milosrdenstvom. Božia láska je len v tých, ktorí uskutočňujú skutky milosrdenstva.¹⁷

Rozprávanie o poslednom súde (Mt 25,31-46) sa vyskytuje len v Matúšovom evanjeliu. Sú tu vymenované konkrétne skutky, na základe ktorých bude vyneseny rozsudok pri druhom Kristovom príchode. Je to kritérium, na základe ktorého budú posudzovaní nielen Ježišovi učeníci a Izraelský národ, ale všetky národy. Osobitosť tohto Matúšovho textu nespočíva iba vo vyrátaných skutkoch lásky, ale predovšetkým (ako to uvádza Meinrad Limbeck) v troch bodoch. Ide o to:

- že syn človeka (Kristus) sa stotožňuje s chudobnými (porov. Mt 10,40-42; Sk 9,4; 22,7; 26,14),
- že tí, ktorí vykonali dobro, alebo ho zabudli vykonať, nevedeli komu vlastne darovali, či odopreli lásku,
- že absentuje akýkoľvek vzťah k Zákonu.

Nesprávne by bolo chápať v tomto rozprávaní opis kresťanstva oslobodeného od Zákona. Na tento text je potrebné hľadiť v kontexte so židovskou zbožnosťou Tóry. Podľa nej sa môže stať spravodlivým každý, kto žije podľa prirodzeného zákona bez toho, aby o nej vedel. Matúš zdôrazňuje, že každý, kto preukazuje lásku, patrí k spravodlivým (Mt 25,46), pretože

¹⁴ Porov. MÜLLER Paul-Gerhard: Evangelium Sv. Lukáše, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1998, 103-104.

¹⁵ POMPEY Heinrich: Kriticko-inšpirujúca viera: Teologicko-biblické pohľady cirkevnej charity na príklade milosrdenstva, in: Súčasná formy chudoby a milosrdná pomoc, Bratislava: OTO NÉMEHT, 2002, 40.

¹⁶ Porov. MÜLLER Paul-Gerhard: op. cit., 104.

¹⁷ Porov. LÉON-DUFOUR Xavier (a kol.): op. cit., 224-225.

zachováva Tóru, ktorej snahou je podnieť lásku (porov. Mt 22,40; 24,12). Pri prejavovaní lásky sa v tomto zmysle jednotliviec stretáva nielen so svojím blíznym, ale aj s Kristom.¹⁸

1.2 Teológia služby

1.2.1 Teologické poňatie milosrdenstva a lásky

V biblii sa v súvislosti s pojmom milosrdenstvo vyskytuje niekoľko hebrejských i gréckych slov. Ich preklad je rôznorodý. V SZ sa pre milosrdenstvo používali predovšetkým pojmy *hesed*, *hanan* a *raham*.¹⁹ Výraz *hesed* je pôvodne vyjadrený významom zbožnosti a medziľudskom vzťahu založenom na vernosti. Je to reálny postoj, resp. vedomé hľadanie Boha v harmónii s vnútorným pocitom povinnosti voči blížnemu.²⁰ Prekladá sa ako milosrdenstvo, dobrota, láskavosť, milosť. Niekedy aj ako vernosť, či stála neochvejná láska. Ďalším termínom je *hanan*. Čeština i slovenčina používajú pre tento termín ekvivalenty typu zmilovať sa, byť milostivý, milosrdný. Pre termín *hen* sú to výrazy milosť, priazeň, resp. milostivá – úplne nezaslúžená priazeň nadriadeného voči podriadenému. Termín *raham* má eventuálne spoločný pôvod s termínom *reham* – v slovenskom ekvivalente – lono. *Rahan* preto označuje bratské, alebo materské cítenie. Plurál *rahamim* sa prekladá výrazom láskavé milosrdenstvo. Vyjadruje to citovú stránku lásky, jej súcitenie a zľutovanie. V Novom zákone sa termíny *hesed* a *hen* prekrývajú s termínom *charis*, čo možno preložiť ako milosť. Konkrétny postoj milosrdenstva, teda súcitiť s človekom, ktorý potrebuje pomoc, je prekladaný výrazmi *eleos*, *oiktrimos* a *splachon*. Termín milosť je vzťahovaný na vinníka, milosrdenstvo na človeka v biede, ktorý potrebuje pomoc.²¹ Milosrdenstvo je podľa teologického slovníka „[...] ochota pomáhať v núdzi [...]“.²²

Kritériom prejavovania milosrdenstva človekom je predovšetkým konkrétne prejavovanie skutkov blížnemu. Emócie tu nestačia. Podľa SZ dáva milosrdenstvo hodnotu a vierohodnosť uctievaniu Boha. V Novom zákone prináleží milosrdenstvo podstatne k láske. Ježiš Kristus ju zjavil, umožnil a taktiež lásku i vyžaduje.²³ „Keďže vo svete, ktorý «Boh tak miloval, že dal svojho jednorodeného Syna» (Jn 3,16), sa nachádza hriech, Boh, ktorý «je láska»(1 Jn 4,8), sa nevie inak zjaviť, len ako milosrdenstvo. Lebo ono zodpovedá nielen

¹⁸ Porov. LIMBECK Meinrad: Evangelium Sv. Matouše, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1996, 251-253.

¹⁹ Porov. DOUGLAS J[ames] D[ixon] (a kol.): op. cit., 616-617.

²⁰ Porov. LÉON-DUFOUR Xavier (a kol.): op. cit., 223.

²¹ Porov. DOUGLAS J[ames] D[ixon] (a kol.): op. cit., 616-617.

²² RAHNER Karl, VORGRIMLER Herbert: Teologický slovník, Praha: Zvon, 1996, 176, (preklad autora).

²³ Porov. tamže 176.

najvyššej pravdivosti tej lásky, ktorou je Boh, ale aj celej vnútornej pravde o človekovi a o svete, ktorý je jeho dočasnou vlasťou.“²⁴ Nesmiernosť Božieho milosrdenstva sa prejavila predovšetkým v tom, že Boh v utrpení a v biede zostupuje k človeku. Konkrétny príklad Božieho milosrdenstva je daný v Ježišovi Kristovi. On na tomto svete žil v chudobe a bol nespravodlivo ukrižovaný. Vo svojom zmŕtvychvstaní sa stáva pre človeka životnou nádejou. Pre cirkev je to základnou pohnútkou k životu s Bohom pre všetkých ľudí. Diakonia trojjediného Boha – jeho lásky k ľuďom – sa teda stáva základným programom pre človeka. V tomto chápaní má byť človek základnou cestou cirkvi. Tá sa má po vzore Krista inkarnovať ako božia láska (porov. Jn 13,34).²⁵

V NZ je pre všetky podoby lásky – z gréckych slov – najpoužívanejší výraz *agapé*. Naproti tomu v antickej gréčtine sa toto slovo nepoužíva často. V prípade, že je používané, vyjadruje najšľachetnejšiu formu lásky. Používanie termínu *agapé* je v NZ odôvodnené predovšetkým zo Septuaginty (LXX). V NZ je zmysel tohto pojmu odôvodnený z faktu, že sa stal nositeľom starozákonného zjavenia.²⁶ „Zo strany človeka ako odpoveď, ktorá je sama opäť daná skrze Božieho Ducha a ktorý zakladá trvalé spoločenstvo s Bohom a medzi ľuďmi navzájom (Rim 5,5; 1 Jan 4,16; 1 Kor 13,8-13).“²⁷ Láska je kompletnou a reálnou realizáciou vlastnej osoby, nakoľko je to možné a nakoľko môže byť iný človek adresátom tej lásky. Láska k bližnému nie je len akýmsi cvičným materiálom pre lásku k Bohu. Je interpretovaná základom umožňujúcim revolučnú lásku k bližnému, keďže najvnútornejším tajomstvom človeka je v nadprirodzenom poriadku bytia samotný Boh. Skutok lásky k bližnému je považovaný za skutok teologickej čnosti.²⁸ „Boh v prvom akte, ktorý predchádza reflexívnu tematizáciu, vystupuje vždy ako mimo tento svet ako subjektívny a objektívny základ pôžitku, nosný pre vlastný akt i jeho predmet ako pôvodca a cieľ aktu, ktorý sa predmetne týka sveta, kde Boh je v kresťanskom náboženstve tematizovaným prejavuje sa nadprirodzene ako cieľ ľudskej transcendentality (presahu človeka k Bohu) deje sa tak voči človeku, ktorý sám od seba našiel milujúcim vstupom do okolitého sveta osobným stretnutím a komunikáciou s bližným v rámci prežitku tohto sveta. Z toho vyplýva: prvotné a výslovné zakúsenie Boha sa deje vždy v rámci svetského prežitku. Skutok lásky k bližnému je jediným kategoriálnym a prvotným skutkom, pri ktorom človek obsiahne celú skutočnosť danú kategoriálne, a je

²⁴ JÁN PAVOL II.: Encyklika *Dives in misericordia*, Trnava: SSV, 1993, čl. 13.

²⁵ Porov. POMPEY Heinrich: op. cit., 18-19.

²⁶ Porov. DOUGLAS J[ames] D[ixon] (a kol.): op. cit., 547.

²⁷ RAHNER Karl, VORGRIMLER Herbert: op. cit., 10, (preklad autora).

²⁸ Porov. tamže 159.

prvotným aktom, v ktorom človek zakúša Boha.²⁹ Aj jednoznačná láska k Bohu je sprevádzaná osobným otvorením sa kompletnej skutočnosti, ktoré sa uskutočňuje pri láske k bližnému. Toto otvorenie sa bližnému nemá byť obmedzené len na určitých jednotlivcov, alebo na doslovne najbližších.³⁰ „Na základe zamerania k celej skutočnosti má kresťanská láska k bližnému vždy tiež (viac, alebo menej výslovnú) politickú dimenziu (2. Vat. dokonca hovorí o *caritas politica*: GS 75) ktorý zo svojej strany poukazuje opäť na to, že kresťanská láska k bližnému sa neuskutočňuje v sentimentalitách a umelej harmonizácii, ale tam, kde je to nevyhnutné, v zápase za iných a v znášaní nevyhnutých konfliktov.“³¹

Milosrdenstvo je jednou z vlastností, typickou pre Boha. Chce svoju lásku a súdržnosť s ľuďmi oznámiť všetkým ľuďom. Božie milosrdenstvo je prejavom jeho lásky k ľuďom. On chce všetkým ľuďom darovať svoju nezištnú lásku.³² „Milosrdenstvo je *caritas* [...] a *charitas* [...] zároveň.“³³ Keďže Boh je láskou, pohýna ho to k vyjaveniu jeho lásky.³⁴ „Človek totiž natoľko má prístup k milosrdnej Božej láske, teda k jeho milosrdenstvu, nakoľko sa vnútorne sám zmení v duchu takejto lásky k bližnému.“³⁵

1.2.2 Teologické poňatie služby

Skutky telesného a duchovného milosrdenstva možno považovať za ranokresťanskú interpretáciu charitatívnej činnosti. Ide o praktické rozvinutie prikázania lásky nasledovaním Ježiša Krista.³⁶ „Skutky milosrdenstva sú dobročinné skutky, ktorými pomáhame svojmu bližnému v jeho telesných a duchovných potrebách. Poučovať, radiť, potešovať, posilňovať sú skutky duchovného milosrdenstva takisto ako odpúšťať a trpezlivo znášať. Skutky telesného milosrdenstva sú najmä tieto: nasýtiť hladných, ujímať sa ľuďmi bez prístrešia, obliekať otrhaných, navštevovať chorých a väzňov, pochovávať mŕtvych. Dávať almužnu chudobným je medzi týmito skutkami jedným z hlavných svedectiev bratskej lásky; je aj vykonávaním spravodlivosti, ktoré sa páči Bohu. «Kto má dvoje šiat, nech dá tomu, čo nemá nijaké, a kto má jedlo, nech urobí podobne» (Lk 3,11). «Ale čo je vnútri, rozdajte ako almužnu a všetko vám bude čisté» (Lk 11,41). «Ak je brat alebo sestra bez šiat a chýba im každodenná obživa

²⁹ RAHNER Karl, VORGRIMLER Herbert: op. cit., 159-160, (preklad autora).

³⁰ Porov. tamže 160.

³¹ Tamže 160, (preklad autora).

³² Porov. POMPEY Heinrich: op. cit., 18.

³³ Tamže 18.

³⁴ Porov. tamže 18.

³⁵ *Dives in misericordia*, čl. 14.

³⁶ Porov. DOLEŽEL Jakub: op. cit., 97.

a niekto z vás by im povedal: ‚Chodte v pokoji! Zohrejte sa a najedzte sa!‘, ale nedali by ste im, čo potrebujú pre telo, čo to osoží?!» (Jak 2,15-16).³⁷ Doležel to komentuje slovami: „*I tento zoznam je inšpirovaný niektorými kľúčovými textami Nového zákona, napr. blahoslavenstvami (Mt 5, 3-13), reči o živote spoločenstva (Mt 18, 1-35) a tzv. Veľpieseň lásky (1 Kor 12, 31- 13, 13). V neskoršej tradícii cirkevnej charitno-diakonickej praxe zohrali tieto katalógy milosrdenstva veľmi dôležitú úlohu.*“³⁸ *Cirkev je postavená na troch pilieroch: katolícka náuka a jej hlásanie (kerygma), bohoslužba (liturgia) a milosrdná láska (diakonia), čo je služba potrebným a trpiacim bližným. Diakonia (charitatívna služba) ktorá sa prejavuje skutkami. Táto láska má byť spojená s láskou k Bohu a zo svedectvom viery. Tým kresťania druhým ľuďom dosvedčujú, že evanjelium je možné žiť v praktickom živote. K prežívaniu viery teda patrí tiež charitatívna služba ako samozrejмый prejav životnosti cirkvi, dobre žitého evanjelia a jasného svedectva zdravej viery.*“³⁹ Vo viere sa navzájom prelína dôvera Boha ku človeku a človeka k Bohu. Realizovanie tejto skutočnosti prebieha v dejinách, v priestore slobody. Prvotným zameraním teológie je teda Boh zjavenia a jeho slobodné jednanie v dejinách človeka. Boh uskutočňuje svoj zámer s človekom v dejinách spásy. Na druhej strane človek prejavuje svoju dôveru Bohu tým, že sa ním nechá osloviť. V zjavení Boha človeku dochádza k stretnutiu, ale zároveň zo strany človeka je potrebná dôvera. Podobne je to i v službe. Akákoľvek služba človeku predpokladá určitú potrebu. Na jednej strane je to bieda. Na strane druhej je to snaha druhého človeka pomôcť prekonať stav človeka nachádzajúceho sa v biede. Základom služby je tak stretnutie, dôvera potrebného a svedomie toho, ktorý slúži. Sklonenie Boha k ľuďom je základom i vzorom sklonenia sa charitného pracovníka k potrebnému človeku. Charitný pracovník sa v určitom slova zmysle pripodobňuje k Bohu, predovšetkým k Božiemu synovi. Preto i pomáhajúci neveriaci, ktorí slúžia núdzným, idú po Božích cestách. Z hľadiska kresťanskej viery nie sú ďaleko od nebeského kráľovstva. Tak ako to bolo povedané Ježišom v rozprávaní o poslednom súde. I keď si to azda neuvedomujú, ich ochota slúžiť potrebným má biblický a kresťanský základ. Biblické poslanstvo je vo svojej hĺbke ľudské. Teda každá pravá ľudskosť prejavovaná v službe bližnému je v súlade s poslanstvom kresťanského zjavenia. Medzi štruktúrou zjavenia a charitatívnou službou možno teda nachádzať určitý súvis. V prvom rade v tom, že ide o medzi-osobné stretnutie. Následne v tom, že sklonenie sa k potrebnému človeku má veľa

³⁷ KKC, Trnava: SSV, 1999, čl. 2447.

³⁸ DOLEŽEL Jakub: op. cit., 97, (preklad autora).

³⁹ ČESKÁ BISKUPSKÁ KONFERENCE: op. cit., 4, (preklad autora).

spoločného so sklonením Boha k človeku. Ďalším východiskom podobnosti medzi štruktúrou zjavenia a charitatívnou službou je svedomie človeka. V ňom tajomne pôsobí a koná Boh. V ňom je podstata sklonenia sa pracovníka prejavujúceho charitatívnu službu k tým, ktorí to potrebujú. Pre nich by malo byť stretnutie s charitným pracovníkom stretnutím so živou vierou, prejavujúcou sa v skutkoch. Teda stretnutím s Bohom, berúcim na seba podobu človeka, vykonávajúceho dielo lásky. Jeho skutky majú svietiť ako svetlo preto, aby aj iní mohli vzdávať slávu Bohu. Skutočná vďaka za prejavované skutky má byť tak adresovaná nie slúžiacemu človeku, ale Bohu. On je totiž pôvodca zázraku lásky, ktorá sa prejavuje v službe. Človek sa napokon v službe otvára živému Bohu – vzoru služby, v ktorej je prejavovaná láska. Teológia je službou božiemu sebadarovaniu, službou človeku, diakoniou pravdy.⁴⁰ Človek je na základe svojej vlastnej existencie vyzývaný, aby dával svojmu konaniu, resp. svojej službe, určitý zmysel. S týmto súvisí jeho chápanie zmyslu sveta, dejín i svojho vlastného života. I tá istá služba, vykonaná z odborného hľadiska, je rôzne vnútorne motivovaná. Ako je to s vnútornou motiváciou charitného pracovníka? Ako sa k nej dostať? K tomu je potrebná kontemplácia. Tento pojem sa v kresťanskej spiritualite a teológii vyskytuje mnohokrát. Z etymologického hľadiska ide o spojenie latinských výrazov *cum* a *templum*. Termín *cum* znamená zjednotenie, sústredenosť. Termín *templum* poukazuje na posvätný priestor či chrám. Výraz kontemplácia je teda akýmsi hĺbkovým i vedomým prebývaním človeka v tomto svete, ktorý je vnímaný ako priestor posvätna. V hebrejčine slovu kontemplácia odpovedá termín *nbt*. Tento výraz opisuje preniknutie pod povrch, resp. k tomu, čo nie je na prvý pohľad pozorovateľné k tomu, čo je ukryté. V súvislosti s kontempláciou je s ohľadom na Nový zákon potrebné spomenúť termín *gnosis*, ktorý možno chápať ako označenie špecifického druhu poznania Boha a jeho tajomstva. Toto poznanie má charakter osobnej skúsenosti. V cirkevných otcoch sa o ňom hovorí ako o teórii, alebo o kontemplácii.⁴¹

Opodstatnenie kontemplácie spočíva v zameraní na cieľ, nakoľko každá ľudská činnosť má určitý cieľ. Ten je prvým v poriadku úmyslu a posledným v poriadku realizácie. Pred človekom sa objavujú teologické otázky: Aký je jeho posledný cieľ? Aký je vlastne Boh, ktorý dáva službe človeka zmysel?⁴² Je zjavné, že pre človeka musí byť vždy niečo, resp. niekto, kto je pre neho na prvom mieste. Musí niekomu slúžiť. Ak neslúži živému Bohu,

⁴⁰ Porov. POSPÍŠIL Ctirad Václav: Teologie služby, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002, 14-19.

⁴¹ Porov. tamže 44-45.

⁴² Porov. tamže 46.

predmetom jeho služby sú iní falošní bohovia. Môže to byť túžba po peniazoch, moci, kariére a pod. Pri službe falošným bohom zrádza človek seba samého. Deje sa to tým, že sa snaží byť podobný niečomu, resp. niekomu, kto nie je pravým Bohom a nechce pre človeka skutočné dobro. Naopak služba živému Bohu uskutočňuje človeka úplne slobodným. V kontemplácii tak človek bojuje o vnútornú slobodu. Tento boj si vyžaduje veľa úsilia. Každopádne námaha, vynaložená kontemplácií, nie je premárnením času. Je to veľmi dobrá investícia času. V kontemplácii totiž dochádza k obráteniu zmýšľania – „k obratu srdca“. Podľa božieho zámeru sa v nej jedná o konkrétnu sebarealizáciu človeka. Láska, ktorá sa prejavuje v službe ľuďom, pripodobňuje človeka k Bohu. On je láska (porov. 1 Jan 4,7-12). V tomto pripodobnení sa človek tajuplne prežíva Božiu prítomnosť. Hĺbka poznania Boha, resp. kontemplácia má byť úmerná skutočnosti pripodobneniu sa Bohu v službe (porov. 1 Ján 3,2n).⁴³ „Boh, ktorý je čistým úkonom bytia, poznania, lásky, sebadarovania, sa nám dáva bezprostredne v naplňovaní našich úkonoch.“⁴⁴ Ako má však človek napodobňovať Boha, ktorého nevidí? Odpoveď spočíva v napodobňovaní Ježiša Krista: „Ježišova služba je teda základnou normou a vzorom. Takto chápaná služba predstavuje akúsi základnú charakteristiku existencie učeníka vo svete. Boží syn sa slobodne stal služobníkom všetkých, v tom ale zároveň tiež spočíva jeho dôstojnosť Pána, ako sa zjavila pri vzkriesení. Vzkriesenie je tiež definitívnym prejavom onej slávy a Božej prítomnosti v službe lásky.“⁴⁵

1.2.3 Encyklika Deus caritas est

Počiatočná Encyklika pápeža Benedikta XVI. je okrem iného aj prvým uceleným a usporiadaným zhodnotením charitatívnej činnosti kresťanov a cirkvi zo strany magistéria. Pozostáva z dvoch väčších celkov. V prvej časti encykliky, ktorá ma špekulatívny charakter, je pozornosť venovaná filozoficko-antropologickým vlastnostiam lásky skrze vzťah medzi eros a agapé, teo-logike lásky – agapé a vzťahu medzi láskou k Bohu a k človeku. Druhá časť je zameraná na problematiku praktického uskutočňovania lásky v živote kresťana a v cirkvi.⁴⁶ Druhá časť je významnou obzvlášť pre ľudí zaoberajúcich sa charitatívnou činnosťou a prácou v sociálnych oblastiach.⁴⁷

⁴³ Porov. POSPÍŠIL Ctirad Václav: Teologie služby, 55-56.

⁴⁴ Porov. tamže 56.

⁴⁵ Porov. tamže 64.

⁴⁶ Porov. POMPEY Heinrich, DOLEŽEL Jakub: Impulzy pro sociální práci církve - encyklika Deus caritas est, in: Studia Theologica 3 (2006) 53.

⁴⁷ Porov. POSPÍŠIL Ctirad Václav: K první encyklice Benedikta XVI., <http://www.teologicketexty.cz/casopis-2006-1/K-prvni-encyklice-Benedikta-XVI.html>, (23.5.2011).

V pojednávani o filozoficko-antropologických vlastnostiach lásky, skrze vzťahu medzi eros a agapé, vyvodil Benedikt XVI. záver, že „[...] láska je vo svojej podstate jediná skutočnosť, i keď má rôzne dimenzie, z ktorých môže raz vyniknúť jedna, inokedy druhá.“⁴⁸ Ďalej konštatuje, že biblická viera nevytvára rovnobežný, prípadne protikladný svet voči láske ako pôvodne ľudskému javu. Prijíma však celého človeka, zasahuje do úsilia nájsť lásku, so zámerom jej očistenia. Biblická viera otvára nové rozmery lásky. Nôvum biblickej viery sa prejavuje predovšetkým v obraze o Bohu a v obraze o človeku.⁴⁹ Obraz Boha a obraz človeka je nosnou myšlienkou teo-logiky lásky – agapé. Ak je Boh láska, tak človek rozvíja Boží obraz v sebe uplatňovaním lásky, nakoľko bol stvorený podľa Božieho obrazu a jeho podoby (porov. Gn 1,26). Pápež rozvíja a teologicky odôvodňuje v prvom rade charitné zameranie ľudského bytia, ktoré má pôvod v Bohu a je Bohom chcené. Od neho sa odvíja charitná činnosť jednotlivcov i celej cirkvi.⁵⁰ Následne pápež argumentuje o Božej láske vtelenej, o Ježišovi Kristovi. „V jeho smrti na kríži sa uskutočňuje obrátenie sa Boha proti sebe samému, v ktorom sa daruje človeku, aby ho vyzdvihol a spasil – je to láska v jej najradikálnejšej podobe.“⁵¹ Založením Eucharistie počas Poslednej večere dal Ježiš činu sebaobetovania trvalé sprítomnenie.⁵² Pápež poukazuje na sociálny charakter mystiky Najsvätejšej sviatosti. Prijímaním eucharistie sa každý jeden prijímajúci zjednocuje s ostatnými prijímajúcimi (porov. 1 Kor 10,17). V eucharistii je láska k Bohu a k človeku zjednotená. Boh, ktorý sa vtelil, priťahuje k sebe všetkých. Eucharistia sa teda musí premietat' do konkrétneho praktizovania lásky. Príkaz lásky je možný len v prípade, ak nie je len požiadavkou. Lásku možno prikázať práve preto, že najprv bola darovaná. Na základe toho možno pochopiť Ježišove podobenstvá. V podobenstve o zavrhnutom boháčovi (porov. Lk 16,19-31), je prosba boháča k poskytnutiu informácii jeho bratom o následkoch ignorovania chudobných. Ježiš prijíma jeho volanie o pomoc a je kvázi ozvenou na to, aby upozornil ľudí a priviedol ich na správnu cestu. Podobenstvo o milosrdnom Samaritánovi (porov. Lk 10,25-37) zahŕňa dve vysvetlenia. Pojem blížny sa týkal len solidarnej komunity istého ľudu a územia. Avšak Kristus mu dáva nový zmysel – hranica je odstránená. Pojem blížny sa zovšeobecňuje, no zostáva konkrétnym. Napriek rozšíreniu na všetkých ľudí nie je zúžený na nezáväznú a abstraktnú lásku, ale vyžaduje si konkrétnu aktivitu, resp. „tu a teraz“.

⁴⁸ *Deus caritas est*, čl. 8.

⁴⁹ Porov. tamže, čl. 8.

⁵⁰ Porov. POMPEY Heinrich, DOLEŽEL Jakub: op. cit., 53.

⁵¹ *Deus caritas est*, čl. 12.

⁵² Porov. tamže, čl. 13.

Cirkev má interpretovať toto spojenie medzi vzdialenosťou a blízkosťou, vzhľadom k praktickému životu jej členov. V podobenstve o poslednom súde (porov. Mt 25,31-46) je láska základným kritériom o hodnote, či prázdnote ľudského života. Ježiš sa stotožňuje so všetkými, ktorí sú v nejakej núdzi. Láska k Bohu a k blížnemu sa prelína. Aj v najmenšom bratovi má človek nachádzať Ježiša.⁵³

Benedikt XVI. reflektuje problematiku pomeru lásky k Bohu a lásky k blížnemu. „*Obe sú tak úzko späté, že hovoriť o láske k Bohu sa stáva klamstvom, ak sa človek uzatvára pred blížnym, alebo ho dokonca nenávidí.*“⁵⁴ Ak človeku chýba kontakt s Bohom, nedokáže v iných ľuďoch spoznať Boží obraz. Ak však vynechá pozornosť voči blížnemu, vytratí sa i jeho vzťah s Bohom. Lásku k Bohu a lásku k človeku teda nemožno od seba oddeliť. Obidve majú svoj pôvod v láske Boha, ktorý ľudí miluje ako prvý.⁵⁵

V uvažovaní o praktickom uskutočňovaní lásky v živote kresťana a v cirkvi pápež konštatuje, že „*Láska k blížnemu zakotvená v láske k Bohu je úlohou predovšetkým každého jednotlivého veriaceho, ale aj celého cirkevného spoločenstva, a to na všetkých úrovniach: od miestneho spoločenstva cez partikulárnu cirkev až po univerzálnu Cirkev v jej globalite. Aj Cirkev, keďže je spoločenstvom, musí uskutočňovať lásku. Dôsledkom toho je, že aj láska potrebuje organizáciu ako predpoklad usporiadanej služby spoločenstva.*“⁵⁶ Pápež poukazuje aj na to, že preukazovanie lásky vdovám, sirotám, väzňom a biednym každého druhu – teda služba lásky (diakonia) – patrí k podstate cirkvi rovnako, ako ohlasovanie evanjelia (kerygma – martýria) a vysluhovanie sviatostí (leiturgia). Tieto tri navzájom podmienené úlohy sa nemôžu od seba oddeľovať. Ak služba lásky patrí k podstate cirkvi, nemôže byť pre ňu len určitým druhom dobročinnnej aktivity, ktorá by sa mohla nechať na iných.⁵⁷

V pasáži spravodlivosť a dobročinná láska dochádza k pokusu o prepojenie tém charity a sociálnej náuky i praxe cirkvi. Východiskom je kritika vyslovená predovšetkým marxistami na adresu charitného diela. Benedikt XI. tu priznáva, že reakcia predstaviteľov cirkvi bola oneskorená. Popri charitnom diele je potrebná i sociálna náuka, ktorej cieľom je najmä očista rozumu ľudí pracujúcich v oblasti politiky. Podľa Pospíšila predstavuje pokus o prepojenie tém charity a sociálnej náuky v určitom slova zmysle inovačný rys celého

⁵³ Porov. *Deus caritas est*, čl. 14-15.

⁵⁴ Tamže, čl. 16.

⁵⁵ Porov. tamže, čl. 18.

⁵⁶ Tamže, čl. 20.

⁵⁷ Porov. tamže, čl. 25.

spisu.⁵⁸ Spravodlivé zorganizovanie medzi spoločnosťou a štátom by malo byť primárnou úlohou politiky. Cirkev, ktorá žije svoju vieru vo forme spoločenstiev, má byť štátom tiež rešpektovaná. Hlavným zámerom politiky má byť spravodlivosť. V prvom rade si musí štát zodpovedať na tieto otázky: Čo je to spravodlivosť? Ako ju realizovať? Je potrebné neustále očisťovanie rozumu, ktoré je zakalené prevahou vlastného záujmu a moci – hrozba, ktorá sa z politického diania zrejme nikdy celkom nevytratí. Práve sociálna náuka cirkvi sa snaží prispieť k očiste rozumu. Chce pomáhať k uskutočňovaniu spravodlivosti. Preto sú jej hlavným východiskom argumenty vychádzajúce z prirodzeného zákona, ktorý je vlastný každému človeku. Cirkev má povinnosť ponúknuť prostredníctvom očisty rozumu vlastný samostatný výklad, pre lepšie pochopenie a politické realizovanie spravodlivosti. Napriek tomu však cirkev nemôže vziať politický boj do „svojich rúk“, aj keby jej cieľom bolo vytvorenie najspravodlivejšej spoločnosti. V boji za spravodlivosť však nesmie zaostávať.⁵⁹

Bez lásky (caritas) sa nezaobíde ani najspravodlivejšia spoločnosť. Tá nepotrebuje štát, ktorý všetko riadi, ale štát ktorý rešpektuje princíp subsidiarity a je nápomocný k iniciatíve spontánnej pomoci. Cirkev ponúka okrem materiálnej i duchovnú pomoc, ktorá má veľkú hodnotu.⁶⁰ „Tvrdenie, že spravodlivé štruktúry by spravili zbytočnými diela charitatívnej lásky, v sebe skrýva materialistické chápanie človeka: poveru, že človek vraj žije «len z chleba» (Mt 4, 4; porov. Dt 8, 3) – presvedčenie, ktoré ponizuje človeka a neuznáva práve to, čo je najvlastnejším spôsobom ľudské.“⁶¹ Nie je však bezprostrednou úlohou Cirkvi, aby vytvárala spravodlivé štruktúry. „Tu má Cirkev poslanie sprostredkovateľky, keďže je jej úlohou, aby prispela k očisťovaniu rozumu a k prebudeniu morálnych síl, bez ktorých nie je možné vytvoriť spravodlivé štruktúry ani zabezpečiť ich dlhodobú účinnosť.“⁶² Je však bezprostrednou úlohou veriacich laikov participovať na spoločenskom poriadku. Charitatívna láska má byť hybnou silou celého života veriacich laikov. Oni ako občania sú povolani k tomu, aby sa podieľali na verejnom živote.⁶³

Nárast rôznych mimo-cirkevných organizácií, ktoré sa starajú o človeka v mnohých životných situáciách, vysvetľuje Benedikt XVI. tým, že prikázanie lásky je vpísane do srdca človeka. Hľadá odpoveď na otázku, čo je podstatou kresťanskej a cirkevnej charitatívnej

⁵⁸ Porov. POSPÍŠIL Ctirad Václav: K první encyklice Benedikta XVI., <http://www.teologicketexty.cz/casopis-2006-1/K-prvni-encyklice-Benedikta-XVI.html>, (23.5.2011).

⁵⁹ Porov. *Deus caritas est*, čl. 28a.

⁶⁰ Porov. tamže, čl. 28b.

⁶¹ Tamže, čl. 28b.

⁶² Tamže, čl. 29.

⁶³ Porov. tamže, čl. 29.

činnosti.⁶⁴ Východiskom je v danej situácii bezprostredná potreba ľudí, ktorí potrebujú pomoc. Pápež apeluje na charitatívne organizácie cirkví a na charitných pracovníkov, aby vykonávali svoju službu nakoľko je to možné. V tejto súvislosti zdôrazňuje profesionálnu kompetenciu pomáhajúcich, ktorá je prvotnou požiadavkou, ale sama o sebe nestačí. Ide totiž o ľudské bytosti, ktoré potrebujú ľudskosť, formáciu srdca, aby ich práca bola skutkom viery a prejavom lásky.⁶⁵ Pokiaľ však nemá charita k dispozícii odborne kvalifikovaný personál, nemôže danú službu poskytovať – aj za predpokladu disponibility veľkého počtu kresťansky ukotvených ľudí. Až po zaistení odbornosti možno požadovať spirituálnu kompetenciu, alebo formáciu srdca, ku ktorej pápež poskytuje mnoho cenných podnetov.⁶⁶

Okrem uvedeného apeluje pápež aj na to, aby kresťanská charitatívna činnosť bola nezávislá od politických strán a ideológií. V tejto súvislosti pripomína marxistické tvrdenie: „[...] kto v situácii nespravodlivej moci pomáha človeku charitatívnymi iniciatívami, v podstate slúži danému nespravodlivému systému a dodáva mu zdanie, že je aspoň do určitého bodu znesiteľný. Tým sa brzdí revolučný potenciál, a teda znemožňuje obrat k lepšiemu svetu. Charita je preto odmietaná a napádaná ako spôsob zachovávania status quo. V skutočnosti je takáto filozofia neludská.“⁶⁷ Kresťan má konať podľa vzoru milosrdného samaritána – podľa vzoru Krista. Keď blížny potrebuje pomoc, je potrebné, aby mu ju adekvátne poskytol. Keďže cirkev považuje charitatívnu činnosť za iniciatívu celého spoločenstva, k spontánnemu konaniu je potrebné aj plánovať, predvídať a spolupracovať s inými inštitúciami.⁶⁸

Pápež zdôrazňuje, že charitatívna činnosť nesmie slúžiť prozelytizmu. Láska sa má prejavovať nezištne. Totižto vzorom pre vykonávanie charitatívnej činnosti je Boh, ktorý je láska (porov. 1 Jn 4,8), on miluje. Charitatívna činnosť má byť v prvom rade podľa jeho vzoru – prejavom lásky. Pokiaľ bude kresťan vykonávajúci charitatívnu činnosť postupovať podľa tohto vzoru, bude vedieť či má lásku v konkrétnej situácii aj ohlasovať, alebo ju len prejavovať.⁶⁹ Pápež tak poukazuje na to, že cirkev je zodpovedná za charitatívnu činnosť. Pripomína ustanovenie Pápežskej rady Cor Unum Pavlom VI. Táto inštanca je zodpovedná za koordináciu medzi charitatívnymi aktivitami podnecovanými Katolíckou cirkvou. Ďalej konštatuje, že biskupi, ako nástupcovia apoštolov, majú hlavnú zodpovednosť za

⁶⁴ Porov. *Deus caritas est*, čl. 31.

⁶⁵ Porov. tamže, čl. 31a.

⁶⁶ Porov. POMPEY Heinrich, DOLEŽEL Jakub: op. cit., 55.

⁶⁷ *Deus caritas est*, čl. 31b.

⁶⁸ Porov. tamže, čl. 31b.

⁶⁹ Porov. tamže, čl. 31c.

uskutočňovanie programu naznačeného v Skutkoch apoštolov (porov. Sk 2,42-44). Cirkev musí byť vždy božou rodinou, teda miestom vzájomnej pomoci aj pre tých, ktorí nepatria do cirkvi, ale potrebujú pomoc. Biskupi majú koordinovať rozličné apoštolské aktivity podľa kódexu kanonického práva, pričom rešpektujú ich vlastnú povahu. Úlohu charity prehľadilo konkrétnejšie Direktórium pre pastoračnú službu biskupov, ktoré zdôraznilo, že vykonávanie charitatívnej cirkvi patrí k jej podstate rovnako, ako služba slova a vysluhovanie sviatostí.⁷⁰ Ako *magnu chartu* celej kresťanskej služby predkladá pápež Hymnus na lásku (1 Kor 13). Konštatuje, že v ňom sú zhrnuté všetky úvahy, ktoré v tejto encyklike rozvinul o láske. Praktická činnosť je láskou len vtedy, ak je podnecovaná zo stretnutia s Kristom. Aby sa v praktickej činnosti prejavovania lásky jednalo o hlbokú osobnú účasť na potrebách a utrpeniach druhého, musí v nej ten kto ju prejavuje darovať nielen niečo zo seba, ale darovať seba samého.⁷¹

1.2.4 Dôvody, prečo sa cirkev venuje chudobným

Ako Vyplýva z predchádzajúcej encykliky pápeža Benedikta XVI., služba blíznym – tým, ktorí ju potrebujú – je podstatným znakom cirkvi, ako to vyplýva z jej náuky. Čoraz viac sa v súčasnosti dožadujú mimo-cirkevní poskytovatelia sociálnych a zdravotných služieb odpovede na otázky, čo charakterizuje špecifickú kvalitu cirkevného angažovania sa v charitnej činnosti, či prečo je ešte stále cirkev zaangažovaná v sociálnych a zdravotných službách? Zaiste však možno formulovať otázky aj ináč. Nuž v čom sa líši cirkevná sociálna práca od iných foriem sociálnej práce, teda akú životnú silu poskytuje kresťanská viera trpiacemu, ako aj pomáhajúcemu? Čo je charakteristickou črtou poskytovania pomoci zo strany kresťanov?

Odpoveď vyplýva z predchádzajúcich riadkov encykliky. Tie poukazujú na skutočnosť, že charitatívna činnosť kresťanov vyplýva z napodobňovania Kristových skutkov. V Ježišových skutkoch nachádzajú kresťania motiváciu pre angažovanie sa v sociálnych a zdravotných službách. Teda ak chcú kresťania nasledovať Krista, nie je možné, aby sa vzdali vykonávania týchto činností. Nasledujúce riadky podávajú prehľad tohto napodobňovania Krista kresťanmi.

⁷⁰ Porov. *Deus caritas est*, čl. 32.

⁷¹ Porov. tamže, čl. 34.

1.3 História charitatívnej činnosti cirkvi

1.3.1 Charitatívna činnosť kresťanov v dobe cirkevných otcov

Na rozhraní 1. a 2. storočia registrovať v mnohých cirkevných obciach monoepiskopálny systém. Túto skutočnosť potvrdzujú listy Ignáca Antiochijského napísané na lodi, ktorá ho prevážala do Ríma, kde bol okolo roku 107 hodený šelmám. Z listov vyplýva, že cirkvi v Efeze, Magnésii, Filadelfii, Smyrne a Trallách boli spravované jedným biskupom, ktorému vypomáhali kňazi a diakoni. Z diela Apoštolskej konštitúcie, pochádzajúceho zo 4. storočia – ako aj ďalších starších spisov z prvých storočí kresťanskej éry – možno vyvodit' hlavné úlohy biskupa v uskutočňovaní charitatívnej činnosti. Biskupi majú spravodlivo rozdeľovať almužny medzi vdovy a siroty, nešťastných a cudzincov. Majú sa starať o osamelých i chorých, či už sú to priatelia alebo nepriatelia, príbuzní alebo cudzí. Majú sa postarať o výchovu sirôt, o ich umiestnenie a adopciu do nových rodín. Majú sa pokúšať o získanie práce pre nezamestnaných a poskytnutie mládeži výučby remesla. Taktiež poskytovať pohostinstvo cudzincom, resp. nakímit' hladných a zaodiet' nahých, ba dokonca aj väzňov.⁷² Biskupi tak mali prvoradú zodpovednosť za preukazovanie lásky k blížnemu. Pomocníkmi biskupov vo vykonávaní charitatívneho diela boli predovšetkým diakoni, ktorí k vykonávaniu tohto poslania dostávali zvláštne svätenie. Ich úlohou bolo dôkladne poznať chudobných svojho obvodu, zostaviť zoznam a spravodlivo pridelovať almužny, teda zorganizovanie pomoci tak, aby sa dostala k potrebným čo najrýchlejšie. Zároveň však mali na starosti, aby pomoc nebola zneužívaná. Počas prenasledovania museli dbať na to, aby pohania a zvláštne úrady neboli zbytočne upozorňovaní na miesta, kde sa kresťania zhromažďujú – preto ich museli často striedať.⁷³ Vo vykonávaní charitatívnej činnosti mali pomáhať biskupom a diakonom i vdovy. Predovšetkým v tom, čo sa týkalo žien. Okrem iného mali poskytovať pohostinstvo, navštevovať väzňov, zbierať fondy pre asistenčnú službu. Vdovy boli vyberané biskupom, nedostávali však žiadne obradné zasvätenie.⁷⁴

Po roku 313 sa situácia cirkvi zreteľne zmenila. Prenasledovanie cirkvi prestalo. Aj za týchto podmienok sa rozvíjala charitatívna činnosť kresťanov. Faktom je, že od cisára Konštantína začalo kresťanstvo ovplyvňovať štruktúru a ducha ostatných štátnych inštitúcií. Prenikal do nich zmysel pre solidaritu s chudobnými vrstvami spoločnosti. Bola zabezpečená

⁷² Porov. MESSINA Rosario: Dějiny charitativní činnosti, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005, 47-48.

⁷³ Porov. VAŠEK Bedřich: Dějiny křesťanské charity, Olomouc: Velehrad, nakladatelství dobré knihy, 1941, 25.

⁷⁴ Porov. MESSINA Rosario: op. cit., 48.

rada sociálnych opatrení.⁷⁵ Majetok Cirkvi sa považoval za majetok chudobných. Štvrtý snem v Carthagu stanovil, aby mal každý biskup lacné nádoby a aby jedol to, čo jedia chudobní. V dobe po oslobodení kresťanov sa začali budovať zvláštne sociálne zariadenia, aby sa v nich mohla čo najdôkladnejšie prevádzkovať starostlivosť o chudobných. Medzi najznámejšie zariadenia patrilo Xenodochium. V tomto zariadení bolo počestným a hosťom ponúkané pohostinstvo. Toto zariadenie sa však využívalo aj na ošetrovanie chorých. Cirkevný snem v Nicei vyžadoval, aby boli vo všetkých mestách vyhradené domy pre cudzincov, chorých a chudobných. Obdobným zariadením, určeným pre ošetrovanie chorých, bolo Nosokomium. Najslávnejšie bolo Nosokomium založené v Ríme Fabiolou, ktorá sa i osobne starala o chorých postihnutých najťažšími chorobami. Ďalším sociálnym zariadením bolo Brefotrofium, určené na výživu a opatrovanie najmenších detí. Takéto zariadenie bolo zaiste potrebné v dobe, keď pohania pohadzovali novorodeniátka. V uvedenom zriadení však boli odkladané aj deti, ktoré rodičia nemohli uživiť, alebo deti, ktoré vo svojom najútlejšom veku osireli. Ďalšie zariadenia – Orfantrofia – plnili úlohu dnešných sirotincov. Chovancom sa dostalo nielen živobytie, ale aj najzákladnejšia výchova, vyučovanie rôznym remeslám, vede či umeniu. Ďalej Gerontrofium. Bol to starobinec s útulkom pre starých ľudí. Ďalším sociálnym zariadením bolo Ptochotrofium – chudobinec, v ktorom mali žobráci a chudobní hmotné a duchovné zaopatrenie. Chudobinec spravoval biskupom ustanovený diakon, alebo kňaz.⁷⁶ Za najväčšie charitatívne dielo kresťanského staroveku je považované dielo Basila, biskupa s Cézareje Kapadockej. Komplex, ktoré ľud nazval Basiliás, obsahoval rôzne oddelenia. Niektoré z nich boli vyhradené pre ľudí s nákazlivými chorobami. Lekári a ošetrovatelia tu prijímali a ošetrovali malomocných. V Basiliase vznikali okrem nemocníc aj ubytovne a dielne, v ktorých prebiehalo zaisťovanie potrieb pre pacientov a súčasne sa v nich mohli mladí učiť niektorému remeslu. Veľkou horlivosťou k charitatívnej službe sa vyznačoval i konštantinopolský biskup Ján Zlatoústý. Zorganizoval starostlivosť o chudobných zmobilizovaním šľachty hlavného byzantského mesta. Vďaka charitatívnemu systému bola v tomto meste umožnená starostlivosť či príspevky vdovám, chorým, invalidom a väzňom. Ján Zlatoústý dával prednosť nemocniciam pred bazilikami. K tomu, aby ich mohol zakladať, čerpal mnoho zo svojho majetku. Predal cenné mramory i drahokamy, ktoré patrili cirkevnému majetku. Nabádal kresťanov, aby vo svojich domoch vytvorili malé

⁷⁵ Porov. MESSINA Rosario: op. cit., 55.

⁷⁶ Porov. VAŠEK Bedřich: op. cit., 31-33.

xenodochium, teda jednu izbu s lôžkom, stolom a lampou, kde by bolo možné kedykoľvek prijať chudobného, či cudzinca.⁷⁷

1.3.2 Charitatívna činnosť kresťanov v stredovekej latinskej cirkvi

Západná časť niekdajšej Rímskej ríše, bola dejiskom sťahovania národov od 5. do 7. storočia.⁷⁸ Predovšetkým od pontifikátu Gregora Veľkého (590 – 604) sa charitatívna služba stala oporou pred rozvratom základných spoločenských systémov. Na sklonku 8. storočia bolo v Ríme činných 18 diakonií. Aj jeho zásluhou ich počet vzrástol na 24 diakonií. Diakonie dávali raz do týždňa chudobným, napísaným v zozname (tzv. Kristovi chudobní, alebo chudobní cirkvi), možnosť vykúpať sa a dostať almužnu, ktorá im bola poskytovaná v naturáliách. V tomto období disponovala cirkev značným majetkom. Napríklad, ako uvádza Messina, vo Francúzsku vlastnila tretinu pôdy so všetkým jej výnosom, no podľa rôznych situácií a miest najmenej jedna štvrtina majetkov, alebo cirkevných dôchodkov bola zákonom určená pre chudobných, chorých, siroty, vdovy a malomocných. Vplyvom profánnej moci dochádza v 8. storočí k odnímaniu cirkevného majetku. Cisár Karol Veľký túto situáciu potvrdzuje i keď ustanovuje, že majetky ukoristené cirkvi majú noví vlastníci len dočasne. Vydal tiež nariadenie, aby noví majitelia platili cirkvi určité poplatky. Rôznymi smernicami upravoval prevádzkovanie hospicov, podporovanie vdov a sirôt, pohostinnosť voči pocestným a žobraniu. Snažil sa potlačovať tuláctvo. Po jeho smrti dochádza k chaosu – k rozvratu ríše, čo ovplyvnilo aj samotnú charitatívnu činnosť. Ustanovizeň desiatku slúžila nielen k vydržiavaniu kňazov a k úhrade výdajov za bohoslužby, ale aj k vydržiavaniu chudobným, pre ktorých bola vyčlenená najmenej jedna tretina desiatku.⁷⁹

V prvých kresťanských dobách boli stredobodom charitatívnej činnosti biskupi, neskôr farnosti. V stredoveku sa ťažisko charitatívnej služby presúva stále viac na kláštory a rehoľné osoby a to aj v situácii keď pomáhajúci nežijú v kláštorech, ale sú napríklad ošetrovateľmi chorých v nemocniciach, ktoré nie sú majetkom kláštora. Rehole v stredoveku boli teda pre chudobných, siroty a vdovy významným fenoménom. V mnohých prípadoch sa kláštory stali jediným útulkom chudobných. Členovia rehole vykonávali svoje poslanie svedomito. Predovšetkým na začiatku svojej existencie, keď boli plní ideálov a charitatívnu službu

⁷⁷ Porov. MESSINA Rosario: op. cit., 57-58.

⁷⁸ Porov. POSPÍŠIL Ctirad Václav: Teologie služby, 106.

⁷⁹ Porov. MESSINA Rosario: op. cit., 76-80.

vykonávali s veľkou obetou. Medzi prvé ošetrovateľské rády patrili Antoniti. Tento rád bol založený v roku 1095 v Južnom Francúzsku. Ich charizmou bola služba za čias moru, ktorý sa niekoľkokrát vyskytol v južnej Európe. Po skončení výskytu moru sa stával rád bezvýznamným. Keďže nerozšíril svoje pôsobenie na iné činnosti, bol v roku 1677 zrušený a jeho majetok pričlenený k Johanitom.⁸⁰ V súvislosti s nemocničným hnutím mal významnú úlohu rád sv. Ducha. Vo Francúzsku ho založil Guy de Montpellier. Pápež Inocent III. dal vybudovať nemocnicu s názvom Svätý duch in Sasia s kapacitou približne pre 300 ľudí. Jej vedenie zveril pápež rádu sv. Ducha, ktorého hlavnou náplňou bolo ošetrovanie chorých. Najstaršie dokumenty o nemocničnom živote v tejto dobe možno vyčítať v kódexe *Liber Regulae Sancti Spiritus* zo 14. storočia.⁸¹ Významnými pre charitatívnu činnosť boli aj rytierske rady nemocničné. Medzi najvýznamnejších patrili predovšetkým Johaniti. Ich stanovy slúžili za vzor veľkému počtu stredovekých nemocníc i bratstiev, ktoré si podľa nich zriaďovali svoje stanovy. Pôvodnou úlohou bolo ošetrovanie pútnikov, prípadne ich ochrana. V neskorších dobách vstupoval značne do popredia obranný, resp. rytiersky účel. Avšak pozornosť venovaná starostlivosti o chorých pretrvávala aj naďalej. Ďalším rytierskym rádom bol rád nemeckých rytierov, ktorý v dobe svojho charitatívneho rozkvetu disponoval veľkým počtom nemocníc. Vznik ich nemocníc bol sprevádzaný starostlivým ošetrovaním chorých, dobrou káždňou a znamenitou hospodárskou správou. Neskôr rád zbohatol a venoval sa iným činnostiam. Jeho nemocnice sa prestali rozvíjať. Za reformácie tak značná časť jeho nemocníc zanikla.⁸²

Na území Čiech a Moravy vznikali prvé nemocnice približne v polovici 13. storočia. Za najznámejšiu nemocnicu z tohto obdobia možno považovať nemocnicu svätého Františka z Assisi pre chudobných. Založila ju Anežka Přemyslová (1211 – 1282).⁸³ V súvislosti s charitatívnou činnosťou stredoveku je potrebné spomenúť, že aktivity ako vykúpenie otrokov, zariadenie *Montes pietatis* (zariadenia, ktoré požičiavali biednym peniaze iba za protihodnotu nákladov na ich prevádzku), výstavbu mostov a zabezpečenie vzdelávania, v tom čase poskytovala len cirkev.⁸⁴

⁸⁰ Porov. VAŠEK Bedřich: op. cit., 80-81.

⁸¹ Porov. MESSINA Rosario: op. cit., 92-93.

⁸² Porov. VAŠEK Bedřich: op. cit., 82.

⁸³ Porov. POSPÍŠIL Ctirad Václav: Teologie služby, 114-115.

⁸⁴ Porov. tamže 109-113.

1.3.3 Charitatívna činnosť kresťanov od reformácie do francúzskej revolúcie

Náznaky krízy v charitatívnej činnosti cirkvi, je možné sledovať už v 14. storočí. Plne sa však prejavila v 15. a 16. storočí.⁸⁵ K tejto kríze prispeli tri fenomény. Prvým bol fakt, že cirkev následne prenechávala spravovanie starých charitatívnych štruktúr, predovšetkým nemocníc, všeobecným laickým autoritám. Starostlivosť o chorých prestala byť považovaná za prejavovanie lásky. Stala sa úlohou a povinnosťou štátu, pre ktorý je v prvom rade dôležitý hmotný záujem, čiže zisk. Druhým fenoménom bolo pôsobenie falošného humanizmu, ktorý vedie k vyvyšovaniu človeka a k ignorancii Boha. To sa prejavovalo i v niektorých nemocničných radoch. U niektorých to viedlo až k zániku, alebo k zrušeniu pápežom. Tretím fenoménom bol fakt, že vplyvom humanizmu presahujúcim aj do inštitucionálnej cirkvi, dochádzalo k desakralizácii chudobného. Už nie je synonymom posvätna, ale je považovaný za povalača, podvodníka, ničomníka. Následkom toho bolo, že ľudia začali byť k chudobným ľahostajní.

V rokoch 1525 až 1530 dochádza v európskych krajinách k realizovaniu opatrení týkajúcich sa chudobných ľudí. V Španielsku bolo v roku 1526 vydané dielo s názvom *De subventionem pauperum* (O podpore chudobných). Autor Luis Vives v ňom rázne obviňoval chudobných a bohatých. Chudobných obviňoval z predstierania chorôb, zo zrušenia náboženských úkonov a z toho, že sa sami ničia nerestami a bohatých z toho, že si stavajú hrobky, namiesto toho, aby dali almužnu chudobným. V záujme obidvoch kritizovaných navrhuje reformu: Sústredenie starostlivosti o druhých, pokiaľ možno do jednej veľkej nemocnice. Tých, ktorí by patrili do iných miest treba podľa neho vyhostiť. Ďalej navrhuje, aby bola všetkým žobrákom zaistená práca. Nepolepšiteľní majú byť uväznení. Rozlišuje medzi dobrými a zlými chudobnými. O dobrých má byť postarané, zlí majú byť potrestaní. Malo to slúžiť k tomu, aby sa odstránil hriech a zvíťazila cnosť. Možno to pokladať za jeden z prvých zásahov štátu na cirkevnom poli. Tieto vyššie spomenuté fenomény a konštatovania narušovali prikázanie lásky ku Kristovej prítomnosti v každom človeku, bez ohľadu na okolnosti v ktorých sa nachádza.⁸⁶ Počas tejto epochy kladie cirkev proti neľudskosti humanizmu dôraz na rozsiahle hnutie obnovy. Tridentský koncil zdôrazňuje biskupom, aby sa starali o správu charitatívnej činnosti. Nešlo o výhradné právo biskupov rozhodovať

⁸⁵ Porov. POSPÍŠIL Ctirad Václav: Teologie služby, 116-117.

⁸⁶ Porov. MESSINA Rosario: op. cit., 99-102.

vo vykonávaní služby lásky chudobným, ako tomu bolo v prvých storočiach. Dôraz je kladený na povinnosť byť príkladom v uvádzaní posledných na prvé miesta.⁸⁷

Rozhodnutia Tridentského koncilu realizoval príkladným spôsobom vo svojej provincii biskup Karol Boromejský. Zvolával synody, na ktorých sa riešilo, ako uvádzať požiadavky koncilu v oblasti charitatívnej činnosti.⁸⁸ Keď v roku 1570 zavládol v Taliansku veľký hlad, za svoj majetok nakúpil obilie pre mnohých hladujúcich. O šesť rokov neskôr, keď mesto Miláno sužoval mor, biskup Boromejský znovu pomohol. Osobným príkladom, tým že chodil medzi chudobných, udeľoval im sviatosti a preukazoval každodenné služby, oslovoval aj iných kňazov a rehoľníkov.⁸⁹

Ďalšou osobnosťou, ktorá na poli charitatívnom urobila nesmierne veľa, bol svätý Ján z Boha. Narodil sa v roku 1491. Ako štyridsaťsedemročný, hospitalizovaný v nemocnici, keď prežíval utrpenie a opustenosť si uvedomil, že život má zmysel vtedy, keď človek rastie v láske a pomáha k tomu aj iným. Pochopil, že choroba aj napriek tomu, že je negatívnym momentom v živote, môže byť príležitosťou k stretnutiu s Bohom. Ján zmenil svoj život. Založil nemocnicu v Granade a postupne získaval žiakov. Neskôr vznikol rád milosrdných bratov.⁹⁰ V roku 1866 boli sv. Ján z Boha a svätý Kamil de Lellis prehlásení za patrónov nemocníc a v roku 1930 za patrónov ošetrovateľov.⁹¹ Sv. Kamil de Lellis, náruživý hráč kariat sa obrátil, keď mal dvadsaťpäť rokov. Najprv to skúšal u kapucínov, no musel ich pre zranenie na nohe opustiť. V nemocnici, v ktorej sa liečil videl, v akých nepriaznivých podmienkach žijú chorí. Rozhodol sa túto situáciu zmeniť.⁹² S vedomím, že ako laik by nemal dostačujúcu autoritu, začal ako tridsaťdvaročný študovať teológiu. V roku 1584 bol vysvätený za kňaza. Potom sa naplno venoval službe chorým. Slúžil nielen chorým v nemocniciach, ale so svojimi prívržencami navštevoval chorých i v domácnostiach. Tak vznikla spoločnosť Kamiliánov.⁹³

Do tohto obdobia možno zaradiť aj sv. Vincenta de Paula, ktorému je nižšie venovaná samostatná podkapitola.

⁸⁷ Porov. MESSINA Rosario: op. cit., 104.

⁸⁸ Porov. VAŠEK Bedřich: op. cit., 112.

⁸⁹ Porov. POSPÍŠIL Ctirad Václav: Teologie služby, 120-121.

⁹⁰ Porov. MESSINA Rosario: op. cit., 106-107.

⁹¹ Porov. POSPÍŠIL Ctirad Václav: Teologie služby, 121-122.

⁹² Porov. MESSINA Rosario: op. cit., 107-108.

⁹³ Porov. VAŠEK Bedřich: op. cit., 116.

1.3.4 Zakladateľ modernej charitatívnej starostlivosti – sv. Vincent de Paul

Osobnosť tohto výnimočného človeka – svätca, je výsledkom, ktorý bol dosiahnutý Božím pôsobením, vplyvom mnohých udalostí a iných osobností, ktoré ovplyvňovali charakteristické črty zakladateľa modernej charitatívnej starostlivosti.

Sv. Vincent de Paul sa narodil 24. apríla roku 1581, v poradí ako tretie dieťa, v chudobnej sedliackej rodine vo Francúzku v Pouy, v dedine pri Daxe, v gaskonských Landes neďaleko Pyrenejí. Jeho otec, sedliacky uvažujúci, spozoroval v inteligentnom synovi výhodný kapitál a poslal ho študovať.⁹⁴ Avšak aj sám sv. Vincent de Paul videl v kňazstve prostriedok na zaistenie spoločenského i finančného postavenia a spôsob, ako pomôcť svojej rodine. Kňazská vysviacka, ktorú prijal 23. septembra v roku 1600 ako devätnásťročný, bola z kanonického hľadiska a s predpismi tridentského koncilu v rozpore – nakoľko požadovaný vek bol dvadsaťštyri rokov. Na základe tohto faktu je možné dôslednejšie porozumieť osobnosti sv. Vincenta de Paula. V tom čase ešte nebol takým svätým kňazom, ako je prezentovaný tradičnou hagiografiou. Inak by zrejme neporušil nariadenia Tridentského koncilu. V roku 1604 ukončil ako dvadsaťštyriročný štúdium na univerzite v Toulouse.⁹⁵ V rozmedzí rokov 1605 až 1607 prežil dobrodružstvá v otroctve v Tunisku. V roku 1608 prišiel do Paríža, kde bol na začiatku pobytu obvinený z krádeže. Toto obvinenie znášal sv. Vincent de Paul s pokorou a napokon neskôr vyšla jeho nevina najavo. V Paríži nadviazal kontakty s vplyvnými osobnosťami. Spoznáva tu kardinála Petra de Berulle a zveruje sa jeho duchovnému vedeniu. Taktiež stretáva Andreja Duvala, ktorý bol rovnako jeho duchovným vodcom a neskôr sa osobne spoznáva aj s Františkom Saleským.⁹⁶ V roku 1610 sa stal sv. Vincent de Paul almužníkom bývalej manželky kráľa Henricha IV. – kráľovnej Margity. Tu – s úmyslom pomôcť istému teológovi, ktorý prežíval pokiaľ vo viere a v takomto stave ochorel – prosil sv. Vincenta de Paul Boha, aby na jeho vlastnú dušu preniesol tieto útrapy. Boh ho vyslyšal, teológ zomrel s pokojom v duši, no pokiaľ proti viere začal prežívať sv. Vincent de Paul. Fenomén jeho osobnej duchovnej krízy vo vzťahu k jeho rozhodnutiu – venovať sa službe chudobným, zohráva v jeho živote enormnú úlohu. Duchovnú krízu prežíval približne medzi rokmi 1611 a 1616 – ťažko skonsolidovať presnú chronológiu. V roku 1612 prevzal úrad farára v Clichy, kde jeho pôsobenie prezentuje koncept ďalších veľkých diel, ktoré boli neskôr rozvíjané v misionárskej a v charitatívnej činnosti.⁹⁷ V epoche

⁹⁴ Porov. ROMÁN José María: Sv. Vincent de Paul. Biografia, Bratislava: Charis, 2002, 43-51.

⁹⁵ Porov. tamže 62-63, 71.

⁹⁶ Porov. tamže 74-100, 153.

⁹⁷ Porov. tamže 101-113.

prežívania pochybností vo viere spozoroval na sebe, že pociťuje úľavu, keď sa ujíma chudobných. Pochopil, že podstatou viery v Boha je láska k blížnemu, preto sľúbil Bohu, že sa bude po celý svoj život naplno venovať službe chudobným. Po tomto úkone nastal v jeho duši pokoj – pochybnosti vo viere pominuli.⁹⁸ Nasledujúci odsek zhrňuje reakciu sv. Vincenta de Paula na duchovnú a materiálnu biedu, ktorá sa prejavila v jeho aktivite v oblasti charitatívnej činnosti, v založení misijnej spoločnosti a prispela i k založeniu Spoločnosti dcér kresťanskej lásky.

Koncom roka 1613 opustil sv. Vincent de Paul farnosť v Clichy a presťahoval sa do Paríža k rodine de Gondi, kde sa venoval výchove ich synov a chudobným, ktorým pomáhal tak v duchovnej, ako aj v hmotnej biede. Po skúsenosti z vykonanej generálnej spovede dedinčanovi z mestečka Gannes, kázal v roku 1617 – na sviatok obrátenia sv. Pavla – o generálnej spovedi a jej správnom konaní. Bola to prvá misijná kázeň a rovnako aj prvá pohnutka k zriadeniu misijnej spoločnosti, ktorá bola založená o osem rokov neskôr.⁹⁹ Vo sv. Vincentovi de Paul vzrástla túžba slúžiť chudobným a túžil sa im v plnej miere aj venovať. So svojimi plánmi sa zveril P. Berúlovi, ktorý mu ponúkol farnosť v Châtillon-les-Dombes. Sv. Vincent de Paul teda odišiel od Gondiovcov na svoje nové pôsobisko do Châtillon-les-Dombes, kde založil prvé charitatívne bratstvo.¹⁰⁰ Začal tak s organizáciou charitatívnej služby. Zvolal skupinu nábožných žien, ktoré povzbudil k založeniu združenia slúžiacemu k pomoci chorým v ich obci. V pravidlách tohto založeného spoločenstva apeluje na ženy v charitatívnom bratstve, aby pristupovali k chorým s radosťou a s láskavosťou. Predložil v nich metódy povzbudzovania na prijatie sviatostí, diétu pre chorých, smernice k pochovávaní zomrelých, pramene financovania i povinnosti úradníkov.¹⁰¹ Prítomnosť sv. Vincenta de Paula v Châtillon-les-Dombes bola pre obyvateľov dediny veľkým prínosom. Na veľkú žiadosť pani de Gondi sa však vrátil ku Gondiovcov. Sľúbil, že tam ostane až do smrti pani de Gondi pod podmienkou, že bude môcť disponovať voľným časom, čo mu bolo umožnené. Sv. Vincent de Paul sa teda mohol naplno venovať chudobným. Čoskoro vypracoval plán vykonávania misií na území Gondiovcov, ktorý začal postupne uskutočňovať.¹⁰² V harmónii s vypracovaným plánom, všetky misie končili založením bratstva. Zakrátko už jestvovali charitatívne združenia vo všetkých usadlostiach na majetku

⁹⁸ Porov. DODIN André: *Spiritualita sv. Vincence de Paul*, Olomouc: Matice cyrilometodějská, 1997, 23.

⁹⁹ Porov. ROMÁN José María: *op. cit.*, 116-125.

¹⁰⁰ Porov. *tamže* 127-128.

¹⁰¹ Porov. *tamže* 131-134, 143.

¹⁰² Porov. *tamže* 135-140.

Gondiovcov, odkiaľ sa šírili na susedné územia. Prvé charitatívne bratstvá vznikli v Paríži v roku 1629. Ich členky, pochádzajúce z popredných rodín, sa nazývali Dámy kresťanskej lásky. V roku 1631 už mali postupne všetky farnosti Paríža vlastné charitatívne bratstvá.¹⁰³

Predchádzajúci odsek tak poukázal na fakty, ktoré si sv. Vincent de Paul plne uvedomoval. Totiž na fakty súvislosti medzi ohlasovaním evanjelia chudobným a starostlivosťou o ich materiálne potreby, resp. medzi misijnou činnosťou a charitatívnymi bratstvami.

So zámerom venovať sa ohlasovaniu evanjelia chudobnému dedinskému ľudu získal sv. Vincent de Paul zmluvou zo dňa 17. apríla 1625 prvých kňazov.¹⁰⁴ V roku 1633 sv. Vincent de Paul založil s Lujzou de Marillac Spoločnosť dcér kresťanskej lásky. Išlo o zasvätenie života Bohu v službe chudobným, ktorí sú v telesnej alebo duchovnej biede – rovnako chorým, vážnom a každému, kto sa hanbí prejavíť svoju biedu.¹⁰⁵ Dcéram kresťanskej lásky mali domy pre chorých slúžiť ako kláštory, kaplnkou im mal byť farský kostol, kláštorným chodbami sa im mali stať ulice, mestá, či nemocničné sály.¹⁰⁶

Jednou z hlavných črt charitatívnej činnosti sv. Vincenta de Paula bola láskavá starostlivosť o odložené deti, ktorým sa venoval prostredníctvom dám a Spoločnosti dcér kresťanskej lásky. Aj vďaka tejto činnosti je sv. Vincent de Paul označovaný za otca chudobných.¹⁰⁷ Ďalšou charitatívnou črtou bola starostlivosť o galejníkov. Od roku 1619 vykonával sv. Vincent de Paul funkciu generálneho duchovného správcu galejí.¹⁰⁸ Z impulzu kráľovnej Anny sa stal v roku 1643 členom Rady svedomia. Jednou z hlavných úloh bolo vyberanie nových biskupov a udeľovanie benefícií. Sv. Vincent de Paul sa angažoval aj v kampani proti Jansenizmu. Táto heréza bola zavrhnutá pápežmi Inocentom X. a Alexandrom VII. V roku 1660 27.9., po namáhavom živote sedemdesiatročný Vincent zomiera. V roku 1729 ho pápež Benedikt XIII. vyhlásil za blahoslaveného. O osem rokov neskôr ho pápež Klement vyhlásil za svätého. Na žiadosť mnohých biskupov bol v roku 1885 sv. Vincent de Paul pápežom Levom XII vyhlásený za patróna všetkých charitatívnych diel.¹⁰⁹ Originalita zakladateľa modernej charitatívnej činnosti sa prejavuje v jeho organizovanej forme a profesionalite, s akou pristupoval k vykonávanej charitatívnej činnosti.

¹⁰³ Porov. ROMÁN José María: op. cit., 195-196.

¹⁰⁴ Porov. tamže 178-180.

¹⁰⁵ Porov. tamže 437-438.

¹⁰⁶ Porov. tamže 441.

¹⁰⁷ Porov. tamže 465.

¹⁰⁸ Porov. tamže 473.

¹⁰⁹ Porov. ONDRUŠ Rajmund: Blízky Bohu i ľuďom, Bratislava: Tatran, 1991, 523 - 524.

Zapojil do charitatívnej činnosti ženy, čo bolo veľkou novinkou, keďže dovtedy miestom pre Bohu zasvätené ženy bol kláštor.¹¹⁰ V jeho charitatívnej činnosti dominuje sociálna práca a rozvojová spolupráca. Sv. Vincent de Paul bol mužom, ktorý vo svojom živote neoddeľoval dielo lásky od celku duchovného života. Spoliehal sa predovšetkým na Boha, nielen na seba a zároveň bol svojou vlastnou službou príkladom pre iných.¹¹¹

1.3.5 Charitatívna činnosť kresťanov po Francúzskej revolúcii

Veľmi nezičlivým obdobím pre charitatívnu činnosť bolo obdobie po Francúzskej revolúcii v roku 1789, keď vládli nepriaznivé pomery v ekonomike a politike.¹¹² Jej pričinením sa stalo zlaicizovanie charitatívnej činnosti jedným zo základných pilierov politického i sociálneho programu. Cirkevný majetok bol znárodnený (1790), rehoľné rády boli zrušené (1792) a nemocnice znárodnené (1793). Cirkev stratila vo Francúzsku a neskôr aj v Európe značnú časť prostriedkov, ktoré používala k charitatívnej činnosti.¹¹³

Veľkú zmenu v charitatívnej činnosti možno badať v 19. storočí. Aj napriek vzrastajúcej úlohe štátu v oblasti školstva, zdravotníctva a sociálnej práce, dosahovala charitatívna činnosť vykonávaná cirkvou značné úspechy. Z mnohých osobností je potrebné spomenúť aspoň niektorých. V Taliansku kňaz Giuseppe Benedikt Coteleng. V starostlivosti o problémovú mládež je veľkým vzorom zakladateľ saleziánov Ján Bosko. Cirkev zriaďovala tiež ústavy pre hluchonemých. Prvý ústav pre hluchonemých bol založený v Paríži. (1712 – 1783). Jeho žiak Tommaso Silvestri (1744 – 1789) založil v Ríme, vďaka podpore Pia VI., prvú školu pre hluchonemých. V charitatívnej činnosti sa angažoval aj rodák z Čiech: sv. Ján Nepomuk (1811 – 1860) – redemptorista, ktorý pôsobil v USA (vo Philadelphii), kde sa stal biskupom. Založil približne sto škôl a vybudoval mnoho kostolov.

V 20. storočí sa nielen z hľadiska charitatívnej činnosti zaslúžila o veľa Matka Tereza z Kalkaty. V roku 1950 založila spoločnosť Misionárky lásky. Pôsobili a pôsobia v najchudobnejších oblastiach Indie, resp. po celom svete. Ďalšou osobnosťou vo vykonávaní charitatívnej činnosti je kapucín páter Pio, ktorý založil v roku 1956 v San Giovanni Rotondo, kde pôsobil, ústav s názvom *Casa Sollievo della Sofferenza* (Dom uľahčenia utrpenia).¹¹⁴

¹¹⁰ Porov. MESSINA Rosario: op. cit., 108.

¹¹¹ Porov. DODIN André: op. cit., 36-62.

¹¹² Porov. POSPÍŠIL Ctirad Václav: Teologie služby, 124.

¹¹³ Porov. MESSINA Rosario: op. cit., 120.

¹¹⁴ Porov. POSPÍŠIL Ctirad Václav: Teologie služby, 124-130.

1.3.6 Ustanovenie svetového dňa chorých Jánom Pavlom II.

Do dejín charitatívnej činnosti patrí osobitným spôsobom Ján Pavol II. Významným je jeho charizmatické sympatizovanie s chorými. Prostredníctvom komunikácie bol s nimi v neustálom kontakte. V roku 1984 vydal 11. februára apoštolský list *Salvifici Doloris*, ktorý pojednáva o význame ľudského utrpenia.¹¹⁵ „V Kristovom mesiášskom programe, ktorý je zároveň programom Božieho kráľovstva, je utrpenie na svete na to, aby podnecovalo lásku, aby vzbudzovalo diela lásky k bližnému, aby pretvorilo celú ľudskú civilizáciu na civilizáciu lásky.“¹¹⁶ V roku 1985 ustanovil 11. marca apoštolským listom *Dolencium Doloris* Pápežskú radu pre otázky pastorácie v zdravotníctve. Sám mal zdravotné problémy spôsobené atentátom. Vedel pochopiť chorých. Zaiste aj na základe svojich vlastných skúseností vydal 13. mája v roku 1992 List o ustanovení Svetového dňa chorých. Počnúc prvým svetovým dňom chorých, ktorý bol určený na 11. februára 1993, začal pápež každoročne k tomuto dňu vydávať posolstvo. V tento deň pozdravoval, povzbudzoval, prihovárал a žehnal chorým. Tlmočil význam choroby používajúc výrok apoštola Pavla, pre ktorého je východiskom fakt, že každý pokrstený človek je údom mystického tela cirkvi.¹¹⁷ „Teraz sa radujem v utrpeniach pre vás a na vlastnom tele dopĺňam to, čo chýba Kristovmu utrpeniu pre jeho telo, ktorým je cirkev.“ (Kol 1, 24)

Každoročné poslanie slávenia Svetového dňa chorých spočíva aj v poslaní zvýšenia citlivosti Božieho ľudu k tomu, aby bola zaručená čo najadekvátnejšia starostlivosť o chorých ľudí. Taktiež sa v ňom pripomína nevyhnutnosť duchovnej a morálnej formácie zdravotných pracovníkov, pričom sa vyzdvihuje potreba duchovnej a morálnej formácie z radu kňazov.¹¹⁸ V slávení dňa chorých pokračuje taktiež Benedikt XVI. Vo svojich prejavoch povzbudzuje v tento deň chorých a dodáva im tak nádej do ich života.

¹¹⁵ Porov. JURKO Jozef: Utrpenie a staroba vo finále života Jána Pavla II., in: ŠRAMKA Miron, BÉREŠOVÁ Anna (ed.): Komplexná starostlivosť o človeka v hraničných situáciách, Prešov: Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce bl. P. P. Gojdiča v Prešove, 2006, 98-99.

¹¹⁶ JÁN PAVOL II.: Apoštolský list *Salvifici doloris*, Trnava SSV, 1998, čl. 30.

¹¹⁷ Porov. JURKO Jozef: op. cit., 98-99.

¹¹⁸ Porov. JÁN PAVOL II.: *List o ustanovení Svetového dňa chorých*, in: ACAP 1 (1993) 1-2.

2. Charitná činnosť v iných náboženstvách

2.1 Charitná činnosť v iných náboženstvách

Nasledujúce riadky pojednávajú o postoji štyroch veľkých svetových náboženstiev k poskytovaniu pomoci človeku nachádzajúcemu sa v biede. Každé má inú predstavu o Bohu. Práve tento faktor zohráva v charitnej činnosti náboženstva enormnú úlohu. „*Ukazuje sa, že predstava o Bohu veľmi silne určuje mentalitu príslušníkov určitého náboženstva a ich postoj k otázke solidarity s trpiacim a potrebným človekom.*“¹¹⁹

2.1.1 Charitná činnosť v judaizme

Predchádzajúca kapitola podrobne pojednávala o charitatívnej činnosti kresťanov. Taktiež sa zaoberala biblickými základmi charitatívnej činnosti v SZ. Kresťanstvo má teda s judaizmom spoločné niektoré základy pomoci bližnému. Predovšetkým je to prejavovanie Božieho milosrdenstva v sklonení sa k vyvolenému národu, ktorý sa tiež ma skláňať k ľuďom, potrebujúcim pomoc. Hlavný rozdiel medzi týmito dvoma náboženstvami „[...] spočíva v Ježišovi Kristovi a vo viere kresťanov v trojjediného Boha, to sú rovnako najhlbšie teologické základy charitatívnej služby kresťanského typu.“¹²⁰ V judaizme taktiež chýba väčšie univerzálne zdôraznenie služby.¹²¹ Vedomie vyvolenia izraelského národa stotožnilo pojem brat s pojmom bližny. Obidva výrazy sa týkajú len Izraelitov. Avšak nejedná sa striktno o zúženie lásky k bližnému na lásku bratskú.¹²² Faktom je, že i v súčasnosti si vyznávači judaizmu pomáhajú predovšetkým v rámci tohto náboženstva. Svedčia o tom napríklad i tieto organizácie¹²³ pôsobiace v Čechách. K tejto situácii zaiste prispela i historická skutočnosť. Totižto veriaci tohto náboženstva boli po mnohé storočia výraznou menšinou. V dejinách im bolo preukazovaných mnoho krívd a často boli prenasledovaní.¹²⁴ Koncom 18. storočia vznikla charitatívna organizácia s názvom Sedaka. Toto judaistické usporiadanie má črty podobné kresťanským charitatívnym organizáciám.¹²⁵ „*Napríklad*

¹¹⁹ Porov. POSPÍŠIL Ctírad Václav: Teológia služby, 83.

¹²⁰ Tamže 79.

¹²¹ Porov. tamže 78.

¹²² Porov. LÉON-DUFOUR Xavier (a kol.): op. cit., 30.

¹²³ Organizácie charitnej židovskej činnosti sú prístupné na webovom portáli <http://www.jewishmuseum.cz/en/alinks.htm> (4.12.2011).

¹²⁴ Porov. POSPÍŠIL Ctírad Václav: Teológia služby, 78.

¹²⁵ Porov. tamže 79.

v dnešnom Nemecku patrí judaistická centrála dobročinného hnutia založeného v roku 1917 a sídliacou dnes v Berlíne, medzi šesť najväčších dobročinných zväzov. V štáte Izrael existuje veľmi dobre organizovaná sieť starostlivosti o chorých a potrebných. Bez nadsádzky je možné tvrdiť, že spolupráca medzi kresťanmi a judaistami na poli charitatívnej činnosti je nielen možná, ale i žiaduca. ¹²⁶

2.1.2 Charitná činnosť v islame

Dobročinnosť v islame prináleží k prejavom spoločenskej solidarity. V obci veriacich by dobročinnosť mala viesť k sociálnej spravodlivosti. Almužna – zakát je náboženskou daňou v islame a parí medzi tzv. päť pilierov. Je na ňu kladený veľký dôraz. Fixne stanovená bola po Muhammadovej smrti, počas vlády chalifov. Povinnosť platiť zakát sa týka každého moslima, ktorého majetok prevyšuje minimálnu sadzbu (nisáb). Tá je určená jednotlivými právnymi školami, ktoré väčšinu druhov majetku presne vymedzujú. ¹²⁷ „U plodín robí 10%, u zvierat podlieha zložitým počtom, ale odpovedá zhruba 2,5%, u drahých kovov je to rovnako 2,5% atď. Zakát by mal slúžiť k rýdzo charitatívnym účelom, na presne vymedzené ciele a nikdy by nemal splynúť so štátnym rozpočtom, čo sa však v stredoveku príliš nedodržiavalo. Zakát môže teoreticky rozdeliť sám veriaci, ale v praxi túto výsadu prenecháva štátnym inštitúciám, ktoré moslimovia na túto povinnosť upozorňujú v modernej dobe tiež prostredníctvom médií a internetu. ¹²⁸

Popri povinnej almužne zakát je v Koráne zmienená dobrovoľná almužna sadaqua. Tá však postupne splynula s povinnou almužnou (zakát). Ten sa po Muhammedovej smrti stal povinnosťou štátnej dane. Jeho pôvodný charitatívny zmysel sa vytratil. Významné miesto v islame doposiaľ zastáva zakát al filtr. ¹²⁹ Znamená to almužnu pri prerušení pôstu. Je udeľovaný na konci pôstneho mesiaca ramadán. Ako vymedzuje Korán v súre Pokánie, adresátni podielu z vybraných prostriedkov zakátu by mali byť žobráci, vyberači almužny – tí ktorých srdcia majú byť získané, teda pre misijné účely a pre potreby džihádu. Ďalej je určený zadlženým pre nejaký bohumilý skutok a pre moslimských pocestných. ¹³⁰

Pokiaľ ide o stanovisko k individuálnemu utrpeniu, je potrebné zmieniť, že túto vieru charakterizuje determinizmus. To znamená, že v živote človeka Boh určuje i neúspech, či

¹²⁶ Porov. POSPÍŠIL Ctirad Václav: Teológia služby, 79.

¹²⁷ Porov. tamže 80.

¹²⁸ OSTŘANSKÝ Bronislav: Malá encyklopedie islámu a muslimské společnosti, Praha: Libri, 2009, 16-17, (preklad autora).

¹²⁹ Porov. POSPÍŠIL Ctirad Václav: Teológia služby, 80.

¹³⁰ Porov. tamže 80.

chorobu človeka. Preto je v tomto náboženstve ideálne odovzdať sa do nezmeniteľnej a neodvratnej božej vôle. Kvôli takémuto fatalistickému chápaniu ľudského osudu v islamskom svete nemožno výraznejšie prejavovať solidaritu s individuálne trpiacim človekom. Moslimské chápanie silno zdôrazňuje božiu transcendenciu na rozdiel od židovstva a kresťanstva. V islame teda nie je kladený dôraz na sklonenie sa Boha k problémom a potrebám človeka. Je však treba zmieniť skutočnosť, že v dvadsiatom storočí vznikla islamská inštitúcia Červený polmesiac. Tá je svojím zameraním a štruktúrou podobná inštitúcii Červený kríž. V krajinách nábožensky zmiešanej spoločnosti pôsobí záchranná služba Mehmet. Tieto nadnárodné zdravotnícke inštitúcie vznikli vplyvom západnej kultúry.¹³¹

Je potrebné podotknúť, že charitná činnosť vyznávačov islamu je výrazne partikularistická. Solidarita je v tomto náboženstve vyhradená temer výlučne spoluveriacim moslimom.¹³²

2.1.3 Charitná činnosť v hinduizme

„Pojem hinduizmus je vonkajším, neindickým označením pre súhrn náboženských smerov vzniknutých z tradície véd a upanišad. Počet príslušníkov týchto smerov sa dnes odhaduje asi na sedemsto miliónov. Pre indov je náboženstvo natolko súčasťou života, že pre neho nemajú žiadnu inštitúciu ani názov, iba v konfrontácii s náboženstvami, ktoré vznikli na Indickom polostrove neskôr (budhizmus, džinizmus), hovorí o svojom obraze sveta ako o večnom poriadku (sanátanadharme).“¹³³

Charakteristickým prvkom v hinduizme je viera v reinkarnáciu. Človek sa rodí a žije v konkrétnych životných podmienkach. Podľa hinduizmu sú tieto životné okolnosti dôsledkom predchádzajúcich životov. I napriek tomu, že to trpiacim ľuďom nie je v ich súčasnom živote zrejmé, môžu si za to oni sami. Preto podľa tohto náboženstva nemá mať hinduista žiaden súcit s trpiacimi, chudobnými, či postihnutými. Z náboženských dôvodov si hinduisti nepomáhajú. Nejaké predpoklady charitnej činnosti v tomto náboženstve sú, ale nie je ich veľa. Pomáhanie iným ľuďom, nie je pre toto náboženstvo charakteristické.¹³⁴

¹³¹ Porov. POSPÍŠIL Ctirad Václav: Teológia služby, 82-83.

¹³² Porov. tamže 81-82.

¹³³ VOJTÍŠEK Zdeněk: Encyklopedie náboženských směrů a hnutí v České republice, Praha: Portál, 2004, 315, (preklad autora).

¹³⁴ Porov. POSPÍŠIL Ctirad Václav: Teológia služby, 84-85.

2.1.4 Charitná činnosť v budhizme

V budhizme ide o čo najradikálnejšie odstránenie utrpenia. V základných pravdách Budhovho učenia je povedané, že život je vo svojom princípe utrpením. Toto utrpenie korení predovšetkým v smäde po živote. Ak má byť utrpenie odstránené, musí byť vykorenený smäd po živote. Odpútanie od sveta je podstatou budhistického učenia. Človek má pomocou kázne dôjsť ku kompletnému sebaodrieknutiu. Človek sa však zachraňuje podľa budhistického učenia vlastnými silami. Jeho cieľom je oslobodenie z kolobehu života a dosiahnutie nirvány. V budhizme existuje povedomie o hlbokej prepojenosti všetkého existujúceho. Teda škodenie ostatným je vlastne škodením samému sebe. Preukazovanie dobra druhému znamená robiť ho sebe samému. Určitý súcit s inými v budhizme nachádzať, ale nábožensky motivovaná pomoc v budhizme nie je.¹³⁵

¹³⁵ Porov. POSPÍŠIL Ctirad Václav: Teológia služby, 85-87.

3. Charitná činnosť v Arcidiecéze pražskej v rokoch 1989 – 2009

3.1 Prehľad činnosti vo všeobecnosti

Nasledujúce riadky predstavujú tri rôzne formy pomoci charitnej činnosti. Jedná sa o sociálnu prácu – predovšetkým jej poskytované služby, následne o humanitárnu pomoc a napokon o rozvojovú spoluprácu.

3.1.1 Sociálna práca, poskytovanie sociálnych služieb a ich definícia¹³⁶

„Sociálna práca je spoločenskovedná disciplína i oblasť praktickej činnosti, ktorej cieľom je odhaľovanie, vysvetľovanie, zmierňovanie a riešenie sociálnych problémov (napr. chudoby, zanedbávania výchovy detí, diskriminácie určitých skupín, delikvencia mládeže, nezamestnanosti). Sociálna práca sa opiera jednak o rámec spoločenskej solidarity, jednak o ideál naplňovania individuálneho ľudského potenciálu. Sociálni pracovníci pomáhajú jednotlivcom, rodinám, skupinám i komunitám dosiahnuť spôsobilosť k sociálnemu uplatneniu alebo ju získať späť. Okrem toho pomáhajú vytvárať pre ich uplatnenie priaznivé spoločenské podmienky. U klientov, ktorí sa už spoločensky uplatniť nemôžu, podporuje sociálna práca čo najdôstojnejší spôsob života.“¹³⁷

Sociálne služby v ČR definuje zákon č.108/2006 Zb., o sociálnych službách. Tento zákon bude v nasledujúcich riadkoch nápomocný pri definovaní sociálnych služieb. Základnými druhmi sociálnych služieb sú: sociálne poradenstvo, služby sociálnej starostlivosti a služby sociálnej prevencie.

A) Sociálne poradenstvo

V sociálnom poradenstve je obsiahnuté základné sociálne poradenstvo a odborné sociálne poradenstvo.

V základnom sociálnom poradenstve sú osobám poskytované informácie, ktoré prispievajú k riešeniu ich nepriaznivej situácie. Poskytovatelia sociálnych služieb majú povinnosť zaistiť sociálne poradenstvo pri poskytovaní všetkých druhov sociálnych služieb.

¹³⁶ V nasledujúcich podkapitolách sú na základe zákona charakterizované sociálne služby a síce tie, ktoré sú realizované v ADCH Praha.

¹³⁷ MATOUŠEK Oldřich (a kol.): Metody a řízení sociální práce, Praha: Portál, 2003, 11, (preklad autora).

V odbornom sociálnom poradenstve sú riešené problémy jednotlivých sociálnych skupín. Patria tu občianske poradne, manželské a rodinné poradne, poradne pre seniorov, pre osoby so zdravotným postihnutím, pre obeť trestných činov a domáceho násillia. Do odborného sociálneho poradenstva spadá i sociálna práca s osobami, ktorých spôsob života môže viesť ku konfliktu so spoločnosťou. Služba sociálneho poradenstva sprostredkováva kontakt so spoločenským prostredím a poskytuje pomoc pri uplatňovaní práv.¹³⁸

B) Služby sociálnej starostlivosti

Tieto služby pomáhajú zabezpečiť fyzickú i psychickú sebestačnosť ľuďom, ktorí to potrebujú. Cieľom týchto služieb je zaangažovať ich do bežného života. Taktiež im majú zabezpečiť dôstojné zaobchádzanie s nimi i dôstojné prostredie.¹³⁹

Osobná asistencja

Podľa zákona o sociálnych službách je osobnou asistenciou mienená terénna služba poskytovaná osobám, ktorí si nevystačia sami a sú odkázaní na pomoc inej osoby. Príčinou ich zníženej sebestačnosti môže byť ich vek, chronické ochorenia, či zdravotné postihnutie. Poskytovanie služby prebieha v ich prirodzenom prostredí bez časového obmedzenia. Pomáha sa im pri zvládaní bežných úkonov, pri osobnej hygiene, taktiež i pri zaistovaní chodu domácnosti, či zaistení stravy. Zabezpečuje sa im sprostredkovanie kontaktov zo spoločenským prostredím, vzdelávacie, výchovné i aktivačné činnosti. Je im poskytovaná pomoc aj pri uplatňovaní ich práv.¹⁴⁰

Opatrovateľská služba

Táto služba je poskytovaná osobám, ktorí vlastnými silami nezvládajú starostlivosť o svoju domácnosť, ani o seba samých. Sú to ľudia, ktorí majú z rôznych dôvodov zníženú sebestačnosť, napr. z dôvodu veku, chronického ochorenia, či zdravotného postihnutia. Opatrovateľská služba je poskytovaná tiež i rodinám s deťmi, ktorých situácia vyžaduje pomoc iných ľudí. Opatrovateľská služba obsahuje terénne i ambulantné služby. Jedná sa napr. o pomoc pri zvládaní každodenných životných situácií, pomoc pri zaistení správneho fungovania domácnosti, poskytnutie stravy.¹⁴¹

¹³⁸ Porov. Zákon č. 108/2006 Sb., § 37 Sociální poradenství.

¹³⁹ Porov. Zákon č. 108/2006 Sb., § 38 Služby sociální péče.

¹⁴⁰ Porov. Zákon č. 108/2006 Sb., § 39 Osobní asistence.

¹⁴¹ Porov. Zákon č. 108/2006 Sb., § 40 Pečovatelská služba.

Odľahčovacia služba

Jedná sa o terénne, ambulantné, či pobytové služby. Tieto služby sú poskytované ľuďom, o ktorých už je nejakou formou postarané. Cieľom služby je umožniť opatrovanej fyzickej osobe nevyhnutný odpočinok.¹⁴²

Charitatívna ošetrovateľská služba

O tejto službe sa zákon o sociálnych službách nezmieňuje, je však uvedená na webovej stránke charity Česká republika, podľa ktorej spadá do kategórie Služby sociálnej starostlivosti.¹⁴³ Jedná sa o odbornú zdravotnú pomoc, ktorá je poskytovaná chorým a starým ľuďom. Spravidla je poskytovaná na základe lekárskeho odporúčenia zdravotnými sestrami v domácom prostredí. Táto služba je hrazená z verejného zdravotného poistenia.¹⁴⁴

Domovy pre osoby so zdravotným postihnutím

V týchto domovoch sú poskytované pobytové služby osobám zdravotne postihnutým, ktorí si nevystačia sami, ale sú odkázaní na pomoc inej fyzickej osoby. Jedná sa o pomoc pri zvládaní bežných úkonov, pomoc pri osobnej hygiene, prípadne poskytnutie podmienok pre osobnú hygienu. V týchto zariadeniach je osobám zdravotne postihnutým poskytnuté ubytovanie, strava. Je tu tiež zabezpečované sprostredkovanie kontaktu so spoločenským prostredím. Je poskytovaná i pomoc pri uplatňovaní práv a pri zabezpečovaní osobných záležitostí.¹⁴⁵

Domovy pre seniorov

Tieto zariadenia poskytujú pobytové služby osobám so zníženou sebestačnosťou spôsobenou ich vekom. Situácia týchto osôb vyžaduje pravidelnú pomoc iných ľudí. Okrem poskytnutia pobytu je v týchto zariadeniach poskytovaná strava. Seniorom je tu tiež poskytnutá pomoc pri zvládaní bežných životných úkonov, ako i pomoc pri uplatňovaní ich práv. Zabezpečuje sa im tiež sprostredkovanie kontaktov zo spoločenským prostredím.¹⁴⁶

¹⁴² Porov. Zákon č. 108/2006 Sb., § 44 Odľahčovací služby.

¹⁴³ Porov. Služby sociální péče, <http://www.charita.cz/cinnost-v-cr/sluzby-socialni-pecce/>, (4.3.2012).

¹⁴⁴ Porov. tamže (4.3.2012).

¹⁴⁵ Porov. Zákon č. 108/2006 Sb., § 48 Domovy pro osoby se zdravotním postižením.

¹⁴⁶ Porov. Zákon č. 108/2006 Sb., § 49 Domovy pro seniory.

Denné stacionáre

„V denných stacionároch sa poskytujú ambulantné služby osobám, ktoré majú zníženú sebestačnosť z dôvodu veku, alebo zdravotného postihnutia a osobám s chronickým duševným ochorením, ktorých situácia vyžaduje pravidelnú pomoc inej fyzickej osoby.“¹⁴⁷

Denné stacionáre pre seniorov

Tieto zariadenia sú určené pre starých ľudí, ktorí sú osamotení, trpia nedostatkom sociálnych kontaktov a sú odkázaní na pomoc druhého človeka. Podľa individuálnych potrieb človeka stacionáre zabezpečujú rôzne služby, napr. dovoz, stravovanie, zaistenie zdravotných i duchovných potrieb, pomoc pri presadzovaní práv a záujmov. Prioritným poslaním týchto zariadení je zaistiť potrebnú starostlivosť klientov a poskytnúť služby klientom, o ktorých sa popoludní, v noci a v dňoch pracovného pokoja starajú rodinní príslušníci. Vďaka spolupráci s rodinami umožňuje denný stacionár klientom žiť v domácom prostredí a odvrátiť, či oddialiť, umiestnenie v domovoch pre seniorov.¹⁴⁸

Týždenné stacionáre pre seniorov

„V týždenných stacionároch sa poskytujú pobytové služby osobám, ktoré majú zníženú sebestačnosť z dôvodu veku, alebo zdravotného postihnutia a osobám s chronickým duševným ochorením, ktorých situácia vyžaduje pravidelnú pomoc inej fyzickej osoby.“¹⁴⁹

C) Služby sociálnej prevencie

„Služby sociálnej prevencie napomáhajú zabrániť sociálnemu vylúčeniu osôb, ktoré sú týmto ohrozené pre krízovú sociálnu situáciu, životné návyky a spôsoby života vedúci ku konfliktu so spoločnosťou, sociálne znevýhodňujúcim prostredím a ohrození práv a oprávnených záujmov trestnou činnosťou inej fyzickej osoby. Cieľom služieb sociálnej prevencie je napomáhať osobám k prekonaniu ich nepriaznivej sociálnej situácie a chrániť spoločnosť pred vznikom a šírením nežiadúcich spoločenských javov.“¹⁵⁰

¹⁴⁷ Zákon č. 108/2006 Sb., § 46 Denní stacionáre, (preklad autora).

¹⁴⁸ Porov. Domovinky - Denní stacionáre, Kluby, <http://old.charita.cz/article.asp?nArticleID=301&nDepartmentID=174&nLanguageID=1>, (4.3.2012).

¹⁴⁹ Zákon č. 108/2006 Sb., § 47 Týždenní stacionáre, (preklad autora).

¹⁵⁰ Zákon č. 108/2006 Sb., § 53 Služby sociální prevence, (preklad autora).

Azylové domy

Sú to zariadenia poskytujúce komplexné služby ľuďom nachádzajúcich sa v ťažkej životnej situácii, ktorá spočíva v strate bývania. Pomoc poskytovaná azylovými domami spočíva teda v prvom rade v poskytnutí ubytovania. Ďalej však poskytujú azylové domy svojim klientom stravu, prípadne pomoc pri zaistení stravy. V neposlednom rade tiež pomáhajú klientom pri zabezpečovaní osobných záležitostí, oprávnených záujmov a pri uplatňovaní ich práv.¹⁵¹

Azylové domy pre osoby bez domova

V priebehu pobytu v azylovom dome sú klientom k dispozícii sociálni pracovníci a ďalší špecialisti. Títo majú za úlohu sprevádzať klientov a viesť ich k účinnému riešeniu ich krízovej situácie. Sprevádzanie klientov azylového domu je individuálne, podľa potreby klienta. Ubytovanie môže trvať najdlhšie 3 mesiace, avšak v určitých prípadoch je možné ubytovanie predĺžiť na dobu 12-tich mesiacov.¹⁵²

Azylové domy pre matky s deťmi

Ich klientkami sú matky s deťmi. Jedná sa buď o osoby so zníženou sebestačnosťou v základných životných znalostiach, alebo sú to matky s deťmi bez strechy nad hlavou, ktoré sa v tejto situácii ocitli vinou nehody v rodine, finančnými problémami, prípadne boli ohrozované domácim násilím. V priebehu ubytovania si klientky azylového domu za asistencie sociálnych pracovníkov riešia svoje problémy a hľadajú si trvalejšie ubytovanie.¹⁵³

Domy na pol cesty

Tieto zariadenia poskytujú ubytovacie služby zvyčajne pre osoby do 26 rokov. Sú to predovšetkým mladí ľudia, ktorí po dosiahnutí dospelého veku opustili zariadenia pre výkon ústavnej, či ochrannej výchovy, alebo iné zariadenia pre starostlivosť o deti a mládež. Klientmi tohto zariadenia sú i osoby, ktoré boli prepustené z výkonu trestu odňatia slobody, alebo ochrannej väzby. V domoch na pol cesty je okrem poskytovaného ubytovania sprostredkovaný i kontakt so spoločenským prostredím. Je tiež poskytovaná pomoc pri uplatňovaní práv a pri obstarávaní osobných záležitostí.¹⁵⁴

¹⁵¹ Porov. *Zákon č. 108/2006 Sb.*, § 57 Azylové domy.

¹⁵² Porov. ADCH Praha: Výročná zpráva 2004, 8.

¹⁵³ Porov. *tamže* 9.

¹⁵⁴ Porov. *Zákon č. 108/2006 Sb.*, § 58 Domy na pól cesty.

Telefonická krízová pomoc

Zahrňa dve základné činnosti. Prvou je samotná telefonická krízová pomoc. Tou druhou je pomoc uplatňovať práva pri obstarávaní osobných záležitostí. Táto služba je terénnou službou. Na určité prechodné obdobie je poskytovaná osobám nachádzajúcim sa v ohrození života, či zdravia, prípadne v inej problematickej situácii, neriešiteľnej v danej chvíli vlastnými silami.¹⁵⁵

Nočľahárne

V týchto zariadeniach sú bezdomovcom poskytované ambulantné služby s možnosťou prenocovať a využiť hygienické zariadenia.¹⁵⁶

Nízkoprahové denné centrá

Pre osoby bez prístrešia poskytujú ambulantné, prípadne terénne služby. Jedná sa predovšetkým o poskytnutie podmienok pri osobnej hygiene, poskytnutie, či zabezpečenie stravy a taktiež i pomoc pri uplatňovaní práv klientov.¹⁵⁷

Centrá denných služieb

Klientmi týchto centier sú predovšetkým osoby so zníženou sebestačnosťou. Cieľom tejto inštitúcie je poskytovanie komplexných služieb. Centrá sa snažia zabezpečiť týmto ľuďom predpoklady k prežitiu. Taktiež sa usilujú obmedziť sociálne i zdravotné rizika vyplývajúce zo spôsobu života klientov. Poskytujú im tiež informácie a sprostredkovávajú služby, ktoré pomáhajú riešiť ich situáciu.¹⁵⁸

Kontaktné centrá

Tieto inštitúcie sú nízkoprahové zariadenia. Poskytujú ambulantné i terénne služby ľuďom, ktorí sú ohrození závislosťou na drogách, či iných návykových látkach.¹⁵⁹ Kontaktné

¹⁵⁵ Porov. *Zákon č. 108/2006 Sb.*, § 55 Telefonická krízová pomoc.

¹⁵⁶ Porov. *Zákon č. 108/2006 Sb.*, § 63 Noclehárny.

¹⁵⁷ Porov. *Zákon č. 108/2006 Sb.*, § 61 Nízkoprahová denní centra.

¹⁵⁸ Porov. Denní a kontaktní centra, <http://old.charita.cz/article.asp?nArticleID=302&nDepartmentID=175&nLanguageID=1>, (6.3.2012).

¹⁵⁹ Porov. *Zákon č. 108/2006 Sb.*, § 59 Kontaktní centra.

centrá prispievajú k znižovaniu škôd a k ochrane verejného zdravia. Sú v nich zahrnuté aktivity, ktoré vedú k prevencii šírenia infekčných chorôb.¹⁶⁰

3.1.2 Humanitárna pomoc

„Humanitárna pomoc zahrňuje aktivity, ktoré predstavujú bezprostrednú reakciu na humanitárnu krízu. Tá sa všeobecne popisuje ako situácia, v ktorej sú bežné prostriedky ľudí, ktoré im garantujú dôstojný život, ohrozené v dôsledku prírodnej katastrofy alebo ľudmi zavinennej krízy.“¹⁶¹ V humanitárnej pomoci sa jedná o krátkodobú pomoc, o obnovu dôstojného života do podoby, aká bola pred humanitárnou krízou.¹⁶² Primárnym cieľom humanitárnej pomoci sú tieto faktory: spolupatričnosť s ľuďmi, ktorí prežívajú biedu a zmierňovanie ich trápenia, rešpektovanie ľudskej dôstojnosti a ochrana ich životov.¹⁶³

Pri zabezpečovaní humanitárnej pomoci je potrebné zabezpečiť urgentné potreby obyvateľom, ktorí sú po humanitárnej kríze. Jedná sa o pitnú vodu, zabezpečenie potravín a hygienických potrieb, zdravotnícke ošetrovanie, zabezpečenie bývania a ošatenia a zabezpečenia paliva na varenie a topenie. Ďalším krokom v poskytovaní humanitárnej pomoci je ochrániť obeť humanitárnej krízy pred fyzickým násilím. Tretím krokom je poskytnúť obyvateľom, ktorí v humanitárnej kríze prežili traumatizované udalosti psychosociálnu a sociálnu oporu.¹⁶⁴ Poskytovanie pomoci je potrebné prevádzať nestranne s ohľadom na potreby a záujmy obetí. Náboženské vyznanie, rasa, vek, pohlavie i politické názory nesmú ovplyvňovať poskytovanie humanitárnej pomoci, ktorá je nenávratná a bezplatná.¹⁶⁵ Humanitárna pomoc môže byť poskytovaná v domácom prostredí a môže byť poskytovaná do zahraničia.

3.1.3 Rozvojová spolupráca

Rozvojová spolupráca má na rozdiel od humanitárnej pomoci *„[...] dlhodobý a systematický charakter, jej zameranie zohľadňuje politické, ekonomické a sociálne ciele*

¹⁶⁰ Porov. Denní a kontaktní centra, <http://old.charita.cz/article.asp?nArticleID=302&nDepartmentID=175&nLanguageID=1>, (6.3.2012).

¹⁶¹ KAPLAN Michal (a kol.): Základy rozvojové spolupráce a humanitárnej pomoci, in: KRÁLOVA Daniela, MEDKOVÁ Blanka, MRAČKOVÁ Jana (ed.): Novinář, rozvojová spolupráce a humanitárnej pomoc, Praha: Člověk v tísni, 2007, 7, (preklad autora).

¹⁶² Porov. tamže 7.

¹⁶³ Porov. tamže 7.

¹⁶⁴ Porov. PAZDERKA Jozef, Evropská Unie a humanitárnej pomoc, http://www.varianty.cz/download/pdf/pdfs_51.pdf, (10.3.2012).

¹⁶⁵ Porov. tamže (10.3.2012).

*donorskej a recipientskej krajiny a pri jej poskytovaní sa obe strany dohodnú na určitých kritériách.*¹⁶⁶

Projekty rozvojovej spolupráce môžu mať rozmanitú podobu i rozsah. Je však dôležité, aby boli vytvárané a uskutočňované na základe skutočných potrieb obyvateľov rozvojových krajín.¹⁶⁷

3.2 Prehľad činnosti v ADCH Praha v rokoch 1989 – 2009

3.2.1 Služby sociálnej práce vykonávané v ADCH Praha rokoch 1989 – 2009

Počas komunistického režimu bola činnosť ADCH Praha v značnej miere obmedzená. Totižto od roku 1951 boli diecézne charity vtedajšou štátnou mocou zrušené. V obmedzenej miere a pod kontrolou štátu pôsobila Česká katolícka charita.¹⁶⁸ V dobe komunizmu jej činnosť možno zhrnúť do troch bodov:

- charitná činnosť, teda starostlivosť o starých kňazov, rehoľných bratov a rehoľné sestry;
- chrámová služba, v ktorej išlo o zabezpečovanie hostí a omšového vína;
- edičná činnosť.¹⁶⁹

Po novembri 1989 prichádza doba slobody. V tomto čase dochádza zo strany ľudí – laikov k vzniku mnohých občianskych združení, nadácií i cirkevných organizácií. V tej dobe nie je pre vedenie týchto rôznych organizácií rozhodujúcim faktorom vzdelanie. V sociálnej oblasti je pomoc poskytovaná starým ľuďom, telesne i mentálne postihnutým. Taktiež sa pomáha i väzňom prepusteným z väzenia. K týmto formám poskytovania pomoci sa pristupuje s nadšením. Mnohí pomáhajúci nachádzali v tejto činnosti vlastné uplatnenie.¹⁷⁰ Z činnosti ČKCH sa vytratil komunistický vplyv. Koncom januára 1990 prichádzajú do tejto inštitúcie, až na niekoľko výnimiek, noví pracovníci. Sú to predovšetkým nadšení aktívni katolíci. Vzniká tak ústredná rada ČKCH. Vo februári toho istého roku ústredná rada ČKCH

¹⁶⁶ RUSNÁK Urban, SZÉP Attila, BRZICA Daneš: Rozvojová pomoc a spolupráca, Bratislava Slovenský inštitút medzinárodných štúdií, 2002, 22.

¹⁶⁷ Porov. KAPLAN Michal (a kol.): Humanitárni pomoc a rozvojová spolupráce, in: HOKROVÁ Marie, TÁBORSKÁ Sylva (ed.): Globální problémy a rozvojová spolupráce, Praha: Člověk v tísni, 2008 114, http://www.rozvojov-ka.cz/download/pdf/pdfs_136.pdf, (10.3.2012).

¹⁶⁸ Porov. Deset let práce a směřování České katolické charity, <http://old.charita.cz/article.asp?nArticleID=311&nLanguageID=1>, (11.3.2012).

¹⁶⁹ Porov. MÁRA Ján: Práce a poslání české katolické charity, Praha: Česká Katolícka Charita, 1989, [nestr.].

¹⁷⁰ Porov. Deset let práce a směřování České katolické charity, <http://old.charita.cz/article.asp?nArticleID=311&nLanguageID=1>, (11.3.2012).

rozhoduje o zmene názvu. Taktiež dochádza k nahradeniu organizačného poriadku. KCH prijíma taktiež nové stanovy. V nich je KCH podriadená biskupskej konferencii. Činnosť KCH pokračuje v spravovaní charitných domovoch a taktiež rozvíja svoju sociálnu činnosť. Partnerské krajiny západných krajín sú v mnohých záležitostiach KCH nápomocní. Taktiež pomáha i Medzinárodná charita z Luzerne.¹⁷¹ „Na základe nových schválených stanov bola ku dňu 1.10.1991 zriadená arcidiecézna charita. Jej vybudovaním bol poverený pán Karol Trutnovský, ktorý bol súčasne menovaný riaditeľom arcidiecéznej charity [...].“¹⁷² Na základe tohto schválenia sa charita stala účelovým zariadením. Jej poslaním je pomáhať blížnemu v núdzi a to bez ohľadu na jeho náboženskú, či rasovú príslušnosť.

Po organizačnej stránke Katolícku Charitu tvoria diecézne a arcidiecézne charity v Čechách, na Morave a v Prahe. ADCH Praha začala vykonávať svoju činnosť v januári 1992. Základnými zložkami ADCH Praha sú farské charity. Metodicky bola činnosť farských charít riadená z Prahy. No farská charita je samostatnou. Je riadená Radou. Tá sa zo svojej činnosti zodpovedá správcovi farnosti.¹⁷³ „V roku 1992 existovalo v pražskej arcidiecéze 18 farských charít a 7 oblastných charít združujúcich vo svojich radoch cez 700 dobrovoľníkov [...].“¹⁷⁴

Charitná ošetrovateľská služba

Jej vznik siaha do roku 1991. V tom čase nebola vybudovaná vnútorná štruktúra ČKCH. Neboli ešte vyčlenené diecézne a farské charity. Z tohto dôvodu bola zriadená charitou i prevádzkovateľom ČKCH. Do roku 1993 fungovali CHOS ako experiment Ministerstva zdravotníctva. Od roku 1993 umožňuje zákon č.160/92 pracovať v zdravotníctve i neštatným objektom. Z rozhodnutia ústrednej rady ČKCH boli CHOS postupne zaradzované do miestnych charít. Na území pražskej diecézy to boli tieto: FCH Čelakovice, CHOS, v tom čase ešte OCH Dobřichovice, OCH Neratovice, MCH Plzeň, FCH Praha Holešovice, FCH Praha Stodulky, FCH Příbram, FCH Starý Kmín.¹⁷⁵ Prehľad činností charitnej ošetrovateľskej služby je uvedený v tab. č. 1.

¹⁷¹ Porov. ROHLENA Peter: Charita. Charita to je milosrdná láska, in: Katolícky týdeník 18 (1991) 4.

¹⁷² Zřízení arcidiecézni charity, in: ACAP 10 (1991), 100, (preklad autora).

¹⁷³ Porov. ARCIDIECÉZNÍ ZPRAVODAJ 1992, Prosinec, č 3, 4.

¹⁷⁴ ARCIDIECÉZNÍ ZPRAVODAJ 1992, Prosinec, č 6, 4, (preklad autora).

¹⁷⁵ Porov. PETEROVÁ Zuzana: CHOS, in: Zpravodaj pražské arcidiecéze 8 (1993) 7.

Tab. č. 1: **Prehľad činností charitnej ošetrovateľskej služby**¹⁷⁶

Rok	Počet prac. úväzkov	Počet ošetrovaných klientov	Počet registrovaných rodných čísel	Počet výkonov	Počet návštev
2002	40,4	4859	-	-	60 163
2003	62,5	-	-	68 555	55 880
2004	68,5	-	1300	-	85 000
2006	54,5	-	1436	144 740	126 420
2007	-	2810	-	14 736	-
2008	-	2192	-	-	734
2009	-	-	-	7097	2663

Odľahčovacia a opatrovateľská služba

V ADCH Praha je poskytovaná od 1.10. 2001¹⁷⁷. Prehľad jej činností je uvedený v tab. č. 2.

Tab. č. 2: **Prehľad činností odľahčovacej a opatrovateľskej služby**¹⁷⁸

Rok	Počet prac. úväzkov	Počet navštívených klientov	Počet registrovaných rodných čísel	Počet výkonov	Počet návštev
2002	24,5	229	-	-	25 000
2003	35	-	-	41 500	39 450
2004	31,5	-	950	-	13 500
2006	69,5	-	834	163 226	119 460
2007	-	2810	-	14 736	-
2008	-	-	-	8000	2192
2009	-	-	-	4047	824

Dom Pani Zdislavy v Smečne

Dom v Smečne slúžil rodinám v kríze. Na základe odborníkov, skúseností a spoločenstva menšieho počtu rodín slúžilo toto zariadenie pre sociálnu rehabilitáciu rodín.¹⁷⁹

¹⁷⁶ Porov. ADCH Praha: Výročná zpráva 2002, 11; Výročná zpráva 2003, 10-11; Výročná zpráva 2004, 4; Výročná zpráva 2006, 7; Výročná zpráva 2007, 14; Výročná zpráva 2008, 17; Výročná zpráva 2009, 18.

¹⁷⁷ Porov. Registr poskytovateľů sociálních služeb, <http://iregistr.mpsv.cz/sluzba/detailsluzby/8093>, (16.4.2012).

¹⁷⁸ Porov. ADCH Praha: Výročná zpráva 2002, 11; Výročná zpráva 2003, 10-11; Výročná zpráva 2004, 4; Výročná zpráva 2006, 7; Výročná zpráva 2007, 14; Výročná zpráva 2008, 17; Výročná zpráva 2009, 18.

¹⁷⁹ Porov. JANŽUROVI: Dům Paní Zdislavy ve Smečně, in: Zpravodaj pražské arcidiecéze 7 (1993) 7.

Oáza Ticha

Zariadenie farskej charity v Nymburce pre nepočujúcich. Projekt im pomáha navzájom sa stretávať a vzájomne si vymieňať rôzne informácie.¹⁸⁰

Pedagogicko – psychologická poradňa

Poskytuje aktívnu pomoc deťom, dospelujúcim a ich rodičom v problematike súvisiacej s prípravou na školskú dochádzku, s priebehom výchovno-vzdelávacieho procesu, s rozhodovaním o profesionálnej orientácii a perspektívnym zaradením. Poradňu vedie Stanislava Dražilová. Poradňa začala fungovať vo februári 1994.¹⁸¹

Psychiatrická poradňa

Poradňa začala fungovať 3.2.1994. Poskytovala pomoc pri riešení rodinných problémov. Jej hlavným zameraním boli deti a taktiež dospelujúca mládež.¹⁸²

Tábor pre neurotické deti

ADCH Praha vyslala na 12 dní detského psychiatra a 14 neurotických detí do príjemného penziónu v Dobrošove u Náchoda.¹⁸³ Išlo o pacientov z poľskej ulice na Vinohradoch.

Domov sv. Rodiny v Prahe 6 na Petřínách

Toto zariadenie bolo otvorené 7.10.1991.¹⁸⁴ Jeho činnosť prebiehala v zrekonštruovanej budove bývalých jasli za približne 5,2 mil. Kčs. Stavbu vo veľkom rozsahu finančne dotovala rakúska charita.¹⁸⁵ Zariadenie slúžilo mentálne postihnutým. V roku 1997 bolo v domove umiestnených 37 detí.¹⁸⁶

¹⁸⁰ Porov. Oáza Ticha, in: Zpravodaj pražské arcidiecéze 2 (1998) 6.

¹⁸¹ Porov. Poradny, Pedagogicko psychologická, in: Zpravodaj pražské arcidiecéze 2 (1994) 7.

¹⁸² Porov. tamže 7.

¹⁸³ Porov. PETEROVÁ Zuzana: Konec léta v Dobrošově, in: Zpravodaj pražské arcidiecéze 8 (1993) 7-8.

¹⁸⁴ Porov. SVATOŠOVÁ Marie: Charita. Nejšťastnější jsou rodiče, in: Katolický týdeník 44 (1991) 7.

¹⁸⁵ Porov. TRUTNOVSKÝ Karel: in: Zpravodaj pražské arcidiecéze 2 (1992) 2-3.

¹⁸⁶ Porov. Domov svaté Rodiny - 5. výročí provozu, in: Zpravodaj pražské arcidiecéze 9 (1996) 6-7.

Väzenská starostlivosť

ADCH Praha sa v oblasti väzenskej starostlivosti realizuje od roku 1993 pod názvom Pomoc väzňom.¹⁸⁷ Išlo predovšetkým o návštevy, rôzne kultúrne, či vzdelávacie akcie vo väzniciach. Dôraz bol kladený na osobný kontakt s väzňami. Špecifickým projektom je korešpondenčný kontakt dopisovateľa s väzňami. Štatistika tejto činnosti je uvedená v tab. č. 3.

V roku 2000 boli navštívené najmä tieto menované väznice: Praha Pankrác, Ruzyně, Řepy, Vináříce, Příbram, Jiříce. Spolupráca v tomto roku v týchto inštitúciách bola nadviazaná s 258. väzňami.¹⁸⁸ V roku 2002 nadviazala ADCH Praha spoluprácu na medzinárodnej úrovni. Jej partermi boli charita Rusko Sécours Catholique Francie. Prvá konferencia sa uskutočnila v Lurdoch. Diskutovalo sa tu predovšetkým o mladých odsúdených vo väzniciach. V tomto roku bolo vo väzení zrealizovaných 160 individuálnych pohovorov. Kontaktov s klientmi napr. na rôznych prednáškach, či iných aktivitách, bolo zhruba 500 klientov. Na výučbu angličtiny dochádzalo približne 20 stálych klientov. Je dôležité zmieniť i približne 120 klientov, ktorí odišli z väzenia, pričom je s nimi prostredníctvom ADCH Praha v tomto roku udržiavaný stály kontakt. Ďalšou aktivitou bola i korešpondencia s väzňami. Počet klientov je uvedený v tab. č. 3. S klientmi si dopisovalo približne 80 dopisovateľov. Ďalej sa na práci s väzňami v tomto roku podieľalo 10 dobrovoľníkov, 5 externých spolupracovníkov a 1 sociálny pracovník.¹⁸⁹

V roku 2003 ADCH Praha začala v oblasti pomoci väzňom rozširovať okruh činnosti spolupráce s prepustenými väzňami. V novootvorenej poradni v AD sv. Terézie bola v pohovore poskytovaná služba klientom. Počet je uvedený v tab. č. 3. Predovšetkým sa jednalo o problematiku ubytovania, získavania zamestnania, znovu nadviazanie kontaktu s rodinou. Taktiež i v tomto roku prebiehala korešpondencia s väzňami. Zaregistrovaných bolo v roku 2003 približne 50 dobrovoľníkov.¹⁹⁰ V roku 2006 návštevy väzníc absolvovalo 12 osôb. Ostatné údaje sa nachádzajú v tab. č. 3.¹⁹¹ V roku 2007 absolvovalo návštevy väzníc 14 osôb. Ďalšie údaje sa nachádzajú v tab. č. 3.¹⁹² Popri Pomoci väzňom vzniká v roku 2008 projekt Pevný bod.¹⁹³ V Poradni je poskytovaná profesionálna pomoc pre väzňov, ktorí

¹⁸⁷ Porov. ADCH Praha: Výročná zpráva 2004, 24.

¹⁸⁸ Porov. ADCH Praha: Výročná zpráva 2000, 13.

¹⁸⁹ Porov. ADCH Praha: Výročná zpráva 2002, 14-15.

¹⁹⁰ Porov. ADCH Praha: Výročná zpráva 2003, 14.

¹⁹¹ Porov. ADCH Praha: Výročná zpráva 2006, 11.

¹⁹² Porov. ADCH Praha: Výročná zpráva 2007, 10.

¹⁹³ Porov. ADCH Praha: Výročná zpráva 2008, 14.

opustili nápravne zariadenie. V roku 2008 bola hmotná pomoc bola poskytnutá 23 prepusteným väzňom. Baličky do väzníc boli poslané 81. väzňom. Ostatné štatistické informácie sú uvedené v tab. č. 3.¹⁹⁴

Tab. č. 3: **Prehľad o pomoci väzňom v rokoch 2002 – 2008**¹⁹⁵

Rok	Počet pohovorov	Služba v poradni	Počet klientov na dopisovanie
2002	160	-	360
2003	-	56	-
2006	-	98	55
2007	-	103	62
2008	46	172	246

K centrum

V rámci sociálnych služieb ADCH Praha fungovalo toto zariadenie pre drogovu závislých od roku 2002 do 31.8.2008.¹⁹⁶ Zariadenie poskytovalo i poradenské služby príbuzným, priateľom, či partnerom drogovu závislých. Služby poskytované v K centre zahrňovali predovšetkým kontaktnú, poradenskú a terapeutickú prácu, motivačný tréning v zmysle podporovania rozhodnúť sa pre zmenu. Súčasťou služby bol tiež výmenný program, v rámci ktorého sa zberali použité striekačky a k dispozícii boli nové. Terénne služby boli poskytované v Příbrame a taktiež v meste Dobruška. Štatistické informácie sú udané v nasledujúcich tab. č. 4 a č. 5.

Tab. č. 4: **Štatistika výmeny materiálu v K centre v rokoch 2002 – 2007**

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Počet kontaktov	-	-	234	592	649	640
Prvokontakty	-	-	24	57	59	34
Počet klientov	-	65	39	71	95	57
Počet výmen	-	164	130	259	328	329
Počet vymenených striekačiek	-	1446	4742	4409	7305	7212

¹⁹⁴ Porov. ADCH Praha: Výročná zpráva 2008, 14.

¹⁹⁵ Porov. ADCH Praha: Výročná zpráva 2002, 14-15; Výročná zpráva 2003, 14; Výročná zpráva 2006, 11; Výročná zpráva 2007, 10; Výročná zpráva 2008, 14.

¹⁹⁶ K centrum sa presťahovalo a premenovalo na Centrum adiktologických služieb Magdaléna, to ale nespadá pod projekt ADCH Praha.

Tab. č. 5: Štatistika výmeny materiálu - terénne programy v rokoch 2002 – 2007

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Počet kontaktov	-	-	248	593	568	640
Prvokontakty	-	-	16	40	43	34
Počet klientov	-	-	26	57	73	57
Počet výmen	-	-	206	369	288	329
Počet vymenených striekačiek	-	-	3400	5440	5137	7212
Nájdené striekačky	-	-	0	67	136	-

Poradňa Magdala

Podľa registra sociálnych služieb je služba poradne Magdala poskytovaná od 1.1.1999.¹⁹⁷ Výročne správy sa však o nej nezmieňujú. Avšak vo výročnej správe SČKCH z roku 2003 je uvedená Psychologická poradňa pre matky s deťmi v Příbrame.

Projekt Magdala zaisťuje na území celej Českej republiky krízovú a následnú pomoc obetiam domáceho násilia, či obetiam obchodovania s ľuďmi. K dispozícii je telefonická linka pomoci Magdala. Poradne sú zavedené pri azylových domoch, prípadne pri farských charitách. Ľudia sa tam môžu v prípade násilia všeobecne, či v prípade domáceho násilia, alebo obchodovania s ľuďmi, obrátiť s výzvou o pomoc, či o radu. V roku 2006 sa v rámci prevencie uskutočnilo 1000 prednášok. Ostatné štatistické informácie sa nachádzajú v tab. č. 6.¹⁹⁸ V roku 2007 bolo klientov v koordinačnom centre 65. Ostatné informácie sú uvedené v tab. č. 6.¹⁹⁹ V roku 2008 priamych služieb poradne využilo 52 ľudí v pravidelnej starostlivosti (3 a viac konzultácií). Konzultácií, minimálne polhodinových, bolo 360. V rámci prevencie sa pri verejných besedách v škole zúčastnilo 1800 osôb. Ostatné údaje sú uvedené v tab. č. 6.²⁰⁰ V roku 2009 priamych služieb poradne využilo 53 ľudí. Ostatné údaje sú zoradené v tab. č. 6.²⁰¹

¹⁹⁷ Porov. Registr poskytovateľů sociálních služeb, <http://iregistr.mpsv.cz/sluzba/detailsluzby/1553>, (16.4.2012).

¹⁹⁸ Porov. ADCH Praha: Výroční zpráva 2006, 12.

¹⁹⁹ Porov. ADCH Praha: Výroční zpráva 2007, 15.

²⁰⁰ Porov. ADCH Praha: Výroční zpráva 2008, 18.

²⁰¹ Porov. ADCH Praha: Výroční zpráva 2009, 13.

Tab. č. 6: **Prehľad činností poradne Magdala v rokoch 2006 – 2009**

Rok	Počet klientov	Počet kontaktov	Počet Ubytovaných	Utajené pobyty	Práce v teréne (streetwork)	Telefonické kontakty
2006	764	-	229	-	330	-
2007	740	1543	65	-	330	-
2008	412	2000	604	34	500	599
2009	-	2000	737	23	500	578

Azylový dom sv. Terézie

Toto zariadenie poskytuje služby od 1.1.1998.²⁰² V roku 2000 bol počet zamestnancov azylového domu a poradne 12. Ostatné štatistické informácie sú v tab. č. 7.²⁰³ V roku 2002 bolo krátkodobo ubytovaných 457 klientov. Dlhodobo bolo ubytovaných 15 klientov. Počet ubytovaných klientov spolu, ako i ďalšie informácie sú uvedené v nasledujúcej tab. č. 7. Tento údaj je z obdobia od 1.1.2002 do 13.8.2002. V tomto roku bol AD sv. Terézie poškodený v dôsledku povodní. Bola urobená rekonštrukcia domu. Pracovníci AD zahájili pomoc občanom Prahy 8, ktorí boli poškodení povodňami. Bolo vytvorené krízové centrum. Odtiaľ bola humanitárna pomoc distribuovaná ďalej. Bolo tiež poskytované základné krízové poradenstvo. V priestoroch AD po jeho čiastočnom sprevádzkovaní bolo ubytovaných 12 občanov z Prahy 8. V rámci pomoci deťom zo zatopených oblastí im bolo rozdáných zhruba 1250 ks detských vianočných darčiekov. Priebežne bola poskytovaná pomoc sociálne slabším obyvateľom Prahy 8. V mnohých prípadoch sa pomáhalo i pri novom zariadovaní vytopených domácností. Opravený azylový dom od konca roku ponúkal kompletné služby v plnom rozsahu.²⁰⁴ V roku 2003 bola kapacita AD 40 lôžok. Krátkodobo, teda v nocľahárni, bolo ubytovaných 630 klientov a dlhodobo, teda v ubytovni, bolo ubytovaných 25 klientov. Počet klientov spolu, ako aj počet kontaktov je uvedený v tab. č. 7. V azylovom dome pracujú v roku 2003 tiež i dve ďalšie poradne ADCH Praha. Poradňa pre migrantov a utečencov a poradňa projektu Väzenská starostlivosť. V priebehu roku 2003 bola kompletne dokončená rekonštrukcia domu. Bola tiež dokončená prístavba novej budovy v dvore azylového domu, v ktorej je umiestnený jeden byt pre postihnutých povodňami z Prahy 8, spoločenská miestnosť a výdajňa jedla s jedálňou pre sociálne slabých občanov. Na základe dlhodobej spolupráce organizácie, ktoré sa v Prahe venujú bezdomovcom ADCH Praha, Armády spásy,

²⁰² Porov. Registr poskytovateľů sociálních služeb, <http://iregistr.mpsv.cz/sluzba/detailsluzby/2389>, (16.4.2012).

²⁰³ Porov. ADCH Praha: Výroční zpráva 2000, 9.

²⁰⁴ Porov. ADCH Praha: Výroční zpráva 2002, 6-7.

Nádeje a Mestského centra sociálnych služieb a prevencie bola v tomto roku 15. Januára otvorená zimná nocľaháreň s kapacitou 120 lôžok pre mužov bez domova.²⁰⁵ V roku 2004 bola kapacita lôžok 45. V nocľahárňach bolo krátkodobo ubytovaných 691 mužov a 238 žien. Dlhodobo bolo ubytovaných 38 mužov a 3 ženy. V chránenom ubytovaní boli ubytovaní dvaja klienti. Údaj všetkých ubytovaných sa nachádza v tab. č. 7. Od roku 2004 funguje v azylovom dome odborná právna poradňa pre ľudí v núdzi.²⁰⁶ Klientov nocľahárne bolo 726 mužov a 287 žien. Klientov ubytovne bolo 30 mužov a 19 žien. Údaj všetkých klientov, ako aj ďalšie informácie sú uvedené v tab. č. 7.

Tab. č. 7: **Prehľad činností azylového domu sv. Terézie v rokoch 2000 – 2009**²⁰⁷

Rok	Kapacita/ Lôžka	Počet ubytovaných klientov	Počet klientov poradne	Počet klientov NDC	Počet kontaktov
2000	17	402	1228	-	-
2002	39	472	-	-	5751
2003	40	655	-	-	10 306
2004	45	972	-	-	16 926
2006	-	1062	-	-	-
2007	-	-	-	18 865	-
2008	-	-	8233	7273	-
2009	-	608	-	8191	-

Stredisko Fatima

Centrum pre ľudí s telesným postihnutím. Služba je poskytovaná od 1.1.1998. V tomto roku otvorila ADCH Praha v Třeboradiciach zariadenie Fatima. Išlo o trojposchodovú budovu bývalej fary. Rekonštrukcia tejto budovy bola finančne náročná. Celkové náklady presiahli cca 13 mil. Kč. Rekonštrukcia prebiehala od roku 1992. Toto stredisko je určené pre telesne postihnutých. Pomáha ľuďom po úraze adaptovať sa do novej životnej situácie. Pomocou odborníkov absolvujú zdravotnú i sociálnu rehabilitáciu.²⁰⁸

V roku 2000 v ňom bolo 13 zamestnancov.²⁰⁹ Ostatné údaje sú v nasledujúcej tab. č. 8. V tomto roku bola tiež v priestoroch strediska poskytnutá voľná kapacita pre dobrovoľníkov

²⁰⁵ Porov. ADCH Praha: Výročná zpráva 2003, 6-7.

²⁰⁶ Porov. ADCH Praha: Výročná zpráva 2004, 12.

²⁰⁷ Porov. ADCH Praha: Výročná zpráva 2006, 8; ADCH Praha: Výročná zpráva 2007, 9; ADCH Praha: Výročná zpráva 2008, 13; ADCH Praha: Výročná zpráva 2009, 14.

²⁰⁸ Porov. Charita, in: Zpravodaj pražské arcidiecéze 2 (1998) 6.

²⁰⁹ Porov. ADCH Praha: Výročná zpráva 2000, 7.

a obeť zaplaveného Karlína. Ostatné štatistické údaje z roku 2002 sú v tab. č. 8.²¹⁰ V roku 2003 bola vybavená rehabilitačná miestnosť prístrojmi na pasívne preťaženie dolných končatín Motomed a staviacim stolom určeným k vertikalizácii ľudí s telesným postihnutím. V záhrade domu bol postavený v decembri 2003 dom, v ktorom je 6 bytov. Tri prízemné byty sú bezbariérové upravené. V roku 2003 bolo z týchto 6 bytov využívaných pre ľudí postihnutých povodňami. Ostatné štatistické informácie sú v tab. č. 8.²¹¹ V roku 2004 bol priemerný vek klientov 33 rokov. Ostatné štatistické údaje z roku 2004 sú uvedené v tab. č. 8.²¹² Štatistické údaje z roku 2006 sú zoradené v tab. č. 8.²¹³ V roku 2007 bolo klientom asistenčnej služby spolu venovaných 2050 hodín. Počet klientov je v tab. č. 8.²¹⁴ Údaje z roku 2008 sú v tab. č. 8.²¹⁵ V roku 2009 bolo klientom, ktorí využili službu osobnej asistencie, poskytnutých 5381 hodín osobnej asistencie.²¹⁶

Tab. č. 8: Údaje o stredisku Fatíma v rokoch 2000 – 2009

Rok	Kapacita/ lôžka	Počet klientov	Počet klientov osobnej asistenčnej služby	Počet klientov s udržiavaním kontaktu
2000	14	30	-	50
2002	14	30	-	50
2003	-	30	-	-
2004	16	30	-	45
2006	-	34	30	-
2007	-	26	29	-
2008	-	24	-	-
2009	-	21	18	-

Azylový dom sv. Jakuba

Toto zariadenie funguje od roku 2002 a bolo zaisťované ADCH Praha.²¹⁷ V roku 2003 bola otvorená v AD i psychologická poradňa a od novembra je v AD poskytovaná každú

²¹⁰ Porov. ADCH Praha: Výročná zpráva 2002, 9.

²¹¹ Porov. ADCH Praha: Výročná zpráva 2003, 8-9.

²¹² Porov. ADCH Praha: Výročná zpráva 2004, 18.

²¹³ Porov. ADCH Praha: Výročná zpráva 2006, 10.

²¹⁴ Porov. ADCH Praha: Výročná zpráva 2007, 6.

²¹⁵ Porov. ADCH Praha: Výročná zpráva 2008, 11.

²¹⁶ Porov. ADCH Praha: Výročná zpráva 2009, 8.

²¹⁷ Porov. FCH Beroun: Výročná zpráva 2010, 6.

druhú stredú duchovná pomoc. Začala tiež fungovať právnická poradňa. Kapacita v AD bola v roku 2003 16 lôžok.

V roku 2003 bolo v AD 52 klientov. Bolo poskytnutých 75 poradenstiev a kontaktných prác bolo 80.²¹⁸ V roku 2004 bola kapacita AD 11 lôžok, v nocľahárni bolo 6 lôžok. Celkom bolo ubytovaných 56 klientov. Denné centrum poskytlo služby 32. klientom. Služby špecialistov využilo 15 klientov. Od mája 2004 začala FCH Beroun prevádzkovať opatrovateľskú službu predovšetkým pre obyvateľov dedín v okolí Berouna.²¹⁹ Od roku 2005 ho ADCH Praha odovzdala farskej charite Beroun, ktorá toto zariadenie v súčasnosti spravuje.²²⁰

Stredisko Brandýs nad Labem

V rámci tohto strediska pôsobí *Azylový dom sv. Gerarda*. Tento azylový dom začal poskytovať služby od 1.6.2003.²²¹ Konkrétne informácie sú uvedené v tabuľke č. 9.

Tab. č. 9: Prehľad činností strediska Brandýs nad Labem – Azylový dom sv. Gerarda

Rok	Kapacita/ lôžka	Počet klientov
2004	16	-
2006	27	60
2007	28	93
2008	28	79
2009	28	57

V rámci strediska Brandýs nad Labem je poskytovaná od 1.7.2005 *Asistenčná služba pre seniorov*.²²² V roku 2006 bola služba poskytnutá 27 klientom.²²³ V roku 2007 využilo službu 19 klientov, pričom celkovo im bolo poskytnutých 6657 hodín.²²⁴ V roku 2009 využilo službu 18 klientov, ktorým bolo celkovo poskytnutých 5381 hodín.²²⁵ Konkrétne informácie sú uvedené aj v tabuľke č. 10.

²¹⁸ Porov. ADCH Praha: Výročná zpráva 2003, 28-29.

²¹⁹ Porov. ADCH Praha: Výročná zpráva 2004, 14.

²²⁰ Porov. FCH Beroun: Výročná zpráva 2010, 6.

²²¹ Porov. Registr poskytovateľů sociálních služeb, <http://iregistr.mpsv.cz/sluzba/detailsluzby/6445>, (16.4.2012).

²²² Porov. Registr poskytovateľů sociálních služeb, <http://iregistr.mpsv.cz/sluzba/detailsluzby/196>, (16.4.2012).

²²³ Porov. ADCH Praha: Výročná zpráva 2006, 10.

²²⁴ Porov. ADCH Praha: Výročná zpráva 2007, 7.

²²⁵ Porov. ADCH Praha: Výročná zpráva 2009, 8.

Tab. č. 10: **Prehľad činností strediska Brandýs nad Labem – Asistenčná služba pre seniorov**

Rok	Poskytnuté hodiny	Počet klientov asistenčnej služby
2006	-	27
2007	6657	19
2009	5 381	18

Stredisko Kralupy nad Vltavou

V tomto stredisku poskytujú služby dve zariadenia, ktorými sú Dom na pol cesty a Azylový dom pre matky s deťmi.

Dom na pol cesty poskytuje služby od 1.5. 2004. V roku 2004 bolo v tomto zariadení celkovo 9 klientov.²²⁶ V roku 2006 bolo klientmi domu na pol cesty 9 ľudí.²²⁷ Je treba ešte zmieniť fakt, že v roku 2006 v rámci povodňovej situácie boli v dome ubytované 2 rodiny. V tomto prípade sa jednalo o humanitárnu pomoc.²²⁸ V roku 2007 bolo s kapacitou 8 lôžok v tomto zariadení 12 klientov.²²⁹ V roku 2008 tu bolo ubytovaných 17 klientov.²³⁰ V roku 2009 nie je vo výročnej správe ADCH uvedený počet osôb, uvádza sa tu len maximálna kapacita 25 lôžok vrátane prísteliek (16 lôžok + 9 prísteliek).²³¹

Azylový dom pre matky s deťmi. Zariadenie poskytuje služby od 1.5. 2006.²³² V roku 2006 bola jeho kapacita 14 lôžok a ubytovaných tu bolo 19 osôb.²³³ V roku 2007 bolo s kapacitou 24 lôžok ubytovaných 49 osôb.²³⁴ V roku 2008 bolo s kapacitou 24 lôžok ubytovaných 56 osôb.²³⁵ V roku 2009 nie je vo výročnej správe ADCH uvedený počet osôb, uvádza sa tu len maximálna kapacita 13 lôžok a v prípade potreby je možné zaistiť až 21 lôžok.²³⁶

²²⁶ Porov. ADCH Praha: Výročná zpráva 2004, 20.

²²⁷ Porov. ADCH Praha: Výročná zpráva 2006, 9.

²²⁸ Porov. tamže 10.

²²⁹ Porov. ADCH Praha: Výročná zpráva 2007, 8.

²³⁰ Porov. ADCH Praha: Výročná zpráva 2008, 12.

²³¹ Porov. ADCH Praha: Výročná zpráva 2009, 12.

²³² Porov. Registr poskytovateľů sociálních služeb, <http://iregistr.mpsv.cz/sluzba/detailsluzby/6970>, (16.4.2012).

²³³ Porov. ADCH Praha: Výročná zpráva 2006, 9.

²³⁴ Porov. ADCH Praha: Výročná zpráva 2007, 8.

²³⁵ Porov. ADCH Praha: Výročná zpráva 2008, 12.

²³⁶ Porov. ADCH Praha: Výročná zpráva 2009, 12.

Dom Glória

Dom Glória bol otvorený²³⁷ dňa 16.6.2008.²³⁸ Starostom mestskej časti 5 a požehnaný kardinálom Vlkom. Od otvorenia domu bol zahájený priebeh azylového domu pre matky s deťmi s kapacitou 21 izieb. V roku 2008 bolo v azylovom dome ubytovaných 29 žien a 40 detí. Od septembra 2008 bola slávnostne zahájená prevádzka denného stacionára pre seniorov s kapacitou 7 lôžok a týždenného stacionára pre seniorov s kapacitou 15 lôžok. Podľa výročnej správy ADCH Praha za rok 2008 využilo služby stacionárov 6 seniorov.²³⁹ V roku 2009 využilo komplexné služby azylového domu a bolo tu ubytovaných 46 žien a 57 detí. Denný stacionár, ktorého služby prebiehajú od pondelka do piatku od ôsmej do osemnásť hodiny, v roku 2009 využilo 10 klientov. Služby týždenného stacionára využilo 20 klientov. Vo výročnej správe ADCH Praha 2009 je zmienené i poskytovanie sociálneho poradenstva a taktiež klub seniorov. V roku 2009 sa v klube zúčastnilo 15 seniorov. V druhom marcovom týždni sa klub seniorov zapojil do akcie Národní týždeň trénovania pamäti. Pri tejto príležitosti boli usporiadané 2 prednášky pre rôzne skupiny seniorov. Prednášok sa zúčastnilo 29 ľudí.²⁴⁰

Domov pre seniorov Mukařov

Domov pre seniorov do leta 2008 spravovala ČKCH. Totižto v tomto dome bol charitný dom pre rehoľníkov, ktorých bolo nedostatok. Zariadenie tak už nemohlo plniť účely, na ktoré bolo zriadené. Od leta 2008 ČKCH odovzdáva toto zariadenie ADCH Praha. Tá ho prevádzkuje od 1.8.2008.²⁴¹ V roku 2009 poskytlo toto zariadenie službu 47. klientom.²⁴²

Pomoc utečencom a migrantom

Poradňa bola založená v roku 1995. Poradňa pre utečencov a migrantov je realizovaná v spolupráci s UNCHR, IOM a OPU. V roku 2000 poskytla svoje služby a pomoc 158. klientom. Jednalo sa o štátom oficiálne uznaných utečencov a 62 žiadateľov o azyl. cudzincov s pobytom v ČR bolo 49. Zvyšných 38 cudzincov výročná správa presnejšie nešpecifikuje.²⁴³

²³⁷ V registri sociálnych služieb je však uvedeným dátumom odkedy je služba poskytovaná 10.6.2008.

²³⁸ Porov. Registr poskytovateľů sociálních služeb, <http://iregistr.mpsv.cz/sluzba/detailsluzby/487>, (16.4.2012).

²³⁹ Porov. ADCH Praha: Výroční zpráva 2008, 19.

²⁴⁰ Porov. ADCH Praha: Výroční zpráva 2009, 10-11.

²⁴¹ Porov. Registr poskytovateľů sociálních služeb, <http://iregistr.mpsv.cz/sluzba/detailsluzby/8478>, (16.4.2012).

²⁴² Porov. ADCH Praha: Výroční zpráva 2009, 17.

²⁴³ Porov. ADCH Praha: Výroční zpráva 2000, 12.

1.2.2002 bolo na letisku Praha Ruzyně otvorené prijímacie stredisko pre žiadateľov o azyl.²⁴⁴ Taktiež bolo otvorené zariadenie vo Veľkých Přílepech. V tomto zariadení sú umiestnení cudzinci, nachádzajúci sa na území ČR nelegálne. V polovici augusta 2002 bol v dôsledku povodní azylový dom sv. Terézie zdevastovaný a uzatvorený. Poradňa pre migrantov a utečencov nachádzajúca sa v tomto dome bola preto zatvorená. Prevádzka bola obnovená v decembri. Počas roku 2002 bola poskytnutá pomoc mnohým utečencom a migrantom (pozri tab. č. 11).²⁴⁵ V roku 2003 bola činnosť prijímacieho strediska Letisko Ruzyně na viac ako dva mesiace pozastavená. ADCH Praha i napriek tejto situácii naďalej monitorovala situáciu na pražskom letisku. V zariadení pre zaistenie cudzincov vo Veľkých Přílepech bola otvorená duchovná a kultúrna miestnosť. V roku 2003 sa uskutočnil i projekt Pomoc obetiam obchodovania so ženami a nútenej prostitúcie. Jeho cieľom bolo poskytnúť základnú intervenciu, sociálne a právne poradenstvo a chránené ubytovanie.²⁴⁶ V roku 2003 bolo spolu zaznamenaných 2442 kontaktov a pomoc poskytnutá mnohým klientom (pozri tab. č. 11). Do novembra roku 2004 bola ADCH Praha jedinou nevládnou organizáciou, ktorej pracovníci prichádzali do prijímacieho strediska Praha Ruzyně. V roku 2004 sa v zariadení poskytla pomoc a poradenstvo 105. klientom, s ktorými bolo zaznamenaných 827 kontaktov. V zariadení pre zaistenie cudzincov Velké Přílepy bolo zaznamenaných 855 kontaktov. V práci s migrantmi a utečencami sa i v tomto roku pokračovalo v projekte Pomoc obetiam obchodovania so ženami.²⁴⁷ Pomoc bola v roku 2004 poskytnutá 151. klientom a počet kontaktov v porovnaní s predchádzajúcim obdobím vzrástol (pozri tab. č. 11). ADCH Praha v roku 2006 uskutočňovala na základe zmluvy so SUZ právne poradenstvo, humanitárny sklad šatstva v zariadení pre zaistenie cudzincov vo Veľkých Přílepech a v zariadení Praha Ruzyně, kde taktiež zaisťovala aktivity voľného času a ponúkala duchovnú pomoc.²⁴⁸ Sumárny počet pomoci poskytnutej utečencom a migrantom v roku 2004 je uvedený v tab. č. 11. V roku 2007 poradňa pre migrantov a utečencov v azylovom dome sv. Terézie poskytla pomoc 499 klientom, s ktorými bolo uskutočnených 768 kontaktov. V zariadení prijímacieho strediska Praha Ruzyně bola v roku 2007 poskytnutá pomoc a poradenstvo 900 klientom, s ktorými bolo zaznamenaných 733 kontaktov. V zariadení pre zaistenie cudzincov vo Veľkých Přílepech bola v roku 2007 poskytnutá pomoc 284 klientom, s ktorými

²⁴⁴ Porov. Správa uprchlických zařízení, Azylová zařízení – přijímací středisko Praha – Ruzyně, <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/ministerstvo/suz/praha.html>, (6.3.2012).

²⁴⁵ Porov. ADCH Praha: Výroční zpráva 2002, 12-13.

²⁴⁶ Porov. ADCH Praha: Výroční zpráva 2003, 12-13.

²⁴⁷ Porov. ADCH Praha: Výroční zpráva 2004, 22-23.

²⁴⁸ Porov. ADCH Praha: Výroční zpráva 2006, 11-12.

bolo zaznamenaných 141 kontaktov. V práci s migrantmi a utečencami sa i v tomto roku pokračovalo v projekte Pomoc obetiam obchodovania so ženami. Konkrétne sa pomohlo 129 klientom, s ktorými bolo zaznamenaných 628 kontaktov. Projekt Medevac je určený predovšetkým pacientom deťom, pre ktoré v ich vlastnej krajine neexistuje možnosť zaistenia liečby.²⁴⁹ Projekt Medevac je financovaný Ministerstvom vnútra. Organizačne ho zabezpečuje ADCH Praha. Ďalším projektom je komplexná podpora obetiam obchodu s ľuďmi a ďalším zraniteľným skupinám medzi žiadateľmi o medzinárodnú ochranu. Ide o projekt podporovaný európskym fondom. V rámci tohto projektu sa organizujú rôzne preventívne besedy s potenciálne ohrozenými ľuďmi. V roku 2007 sa uskutočnilo 20 besied pre 56 klientov.²⁵⁰ V priebehu roku 2008 nastalo rapídne navýšenie počtu kontaktov s klientmi v poradni pre migrantov a utečencov. Služby poradne využilo 681 klientov, s ktorými bolo zaznamenaných 1104 kontaktov.²⁵¹ K nárastu klientov došlo i v prijímacom stredisku Praha – Ruzyně a Velké Přílepy. Jedným z dôvodov bola i skutočnosť, že tu mnohé neziskové organizácie ukončili z nedostatku prostriedkov svoje aktivity. V roku 2008 využilo služby tohto strediska 192 klientov, s ktorými bolo zaznamenaných 947 kontaktov. PRS Velké Přílepy ukončilo svoju činnosť ku dňu 30.6.2008.²⁵² Služby využilo 171 klientov a bolo zaznamenaných 947 kontaktov. V resocializačnom programe sa nadväzuje na už poskytnuté služby klientom. V niektorých prípadoch je to i niekoľkoročná spolupráca. Resocializačného programu sa zúčastnilo v roku 2008, 83 klientov a bolo zaznamenaných 487 kontaktov.²⁵³ V projekte Európskeho utečeneckého fondu Komplexná podpora obetiam obchodu s ľuďmi a ďalším zraniteľným skupinám medzi žiadateľmi o medzinárodnú ochranu v zariadeniach Praha Ruzyně, bolo v roku 2008 zrealizovaných 21 besied pre celkový počet 170 klientov. Právne, či psychologické poradenstvo, bolo poskytnuté približne 320. žiadateľom o azyl.²⁵⁴ I v roku 2007 sa na voľno-časových aktivitách PrS Praha – Ruzyně zúčastnilo 400 klientov, zaznamenaných bolo 1220 kontaktov. V PrS Velké Přílepy sa zúčastnilo 224 klientov, s ktorými bolo zaznamenaných 1551 kontaktov. V rámci programu podpory pri potieraní nelegálnej migrácie uzatvorila ADCH Praha 1.4.2008 dve zmluvy s odborom azylovej a migračnej politiky MC ČR.²⁵⁵ V roku 2008 využilo služby zariadení pred pomoc utečencom

²⁴⁹ Porov. Správa uprchlických zařízení, Projekty, <http://aplikace.mvcr.cz/projekty.html>, (6.3.2012).

²⁵⁰ Porov. ADCH Praha: Výroční zpráva 2007, 12.

²⁵¹ Porov. ADCH Praha: Výroční zpráva 2008, 14.

²⁵² Porov. tamže 15.

²⁵³ Porov. tamže 15.

²⁵⁴ Porov. tamže 15.

²⁵⁵ Porov. ADCH Praha: Výroční zpráva 2008, 16.

a migrantom spolu 2241 klientov a zaznamenaných bolo vyše 6000 kontaktov (pozri tab. č. 11). V roku 2009 využilo služby strediska migrácie z rôznych krajín sveta celkovo 2686 klientov. V rámci resocializačného programu pre cudzincov – obeť obchodu s ľuďmi – bol v tomto roku realizovaný od 1. apríla projekt „Komplexná podpora žiadateľom o medzinárodnú ochranu so zameraním na zraniteľné skupiny.“ Právne poradenstvo bolo poskytnuté 215. osobám, sociálne poradenstvo 270. osobám a besied sa zúčastnilo 58 osôb.²⁵⁶

Od 1.9.2009 do 31.12.2009 sa uskutočnil na území Prahy a Stredočeského kraja projekt Asistenčné služby príslušníkom tretích krajín. Jeho cieľom bolo uľahčiť príslušníkom tretích krajín kontakt so štátnymi inštitúciami, úradmi, či súdmi. Službu projektu využilo 109 klientov. V roku 2009 bolo v rámci programu podpory pri potieraní nelegálnej migrácie v prijímacom stredisku Praha – Ruzyně, v zariadení pre zaistenie cudzincov – Bělá pod Bezdězem a klientom Poradne pre migrantov a utečencov oslovených 209 klientov. Týmto klientom je následne zaisťovaná právna a sociálna asistencia, tlmočenie a taktiež i ubytovanie. V roku 2009 sa ADCH Praha venovala z týchto oslovených 13. klientom. Od februára 2009 realizovalo MV ČR projekt dobrovoľných návratov. Totižto týmto 1024. klientom, ktorí túto pomoc využili, v dôsledku straty zamestnania a následného nedostatku finančných prostriedkov, hrozil ilegálny pobyt a vyhostenie z ČR. Celkový počet pomoci poskytnutej utečencom a migrantom v roku 2009 je uvedený v tab. č. 11.

Tab. č. 11: **Pomoc utečencom a migrantom v rokoch 2000 - 2009**

Rok	Počet klientov	Počet kontaktov
2000	158	-
2002	152	-
2003	179	2442
2004	151	2895
2006	660	1469
2007	1889	2270
2008	2241	6283
2009	2686	-

²⁵⁶ Porov. ADCH Praha: Výročná zpráva 2009, 15.

3.2.2 Prehľad humanitárnej pomoci v ADCH Praha v rokoch 1989 - 2009

Rozsah a vplyv charitnej činnosti v ADCH Praha je zrejmý v oblastiach sociálnej práce a rozvojovej spolupráce. Humanitárnu pomoc poskytuje od roku 2006 len v rámci rozvojových projektov.

Sklad humanitárnej pomoci

Arcidiecézna charita Praha prevádzkovala dva sklady humanitárnej pomoci, konkrétne sklad v Dolnom Ročově a sklad v Prahe. Sklady slúžili potrebám charitných sociálnych projektov a boli taktiež využívané v prípade humanitárnych katastrof a pod. Z humanitárnych skladov je tiež poskytovaná pomoc jednotlivcom, či rodinám pri riešení problematických situácií.²⁵⁷

V súvislosti s humanitárnou pomocou je potrebné spomenúť povodne z roku 2002. V ADCH Praha bol vytvorený krízový štáb. Z neho boli posielaní pracovníci na územie pražskej diecézy zasiahnutej povodňami. V sklade v Dublovicích začala zbierka humanitárnej pomoci. Tu sa zhromažďoval rôzny zdravotnícky a hygienický materiál či ošatenie. Taktiež i potraviny a pitná voda.²⁵⁸ V ADCH Praha bolo počas povodní v roku 2002 400 dobrovoľníkov.²⁵⁹ Za ich podpory sa pomoc rozvážala na najviac potrebné miesta. ADCH Praha rozoslala 990 domácnostiam listy s príslubom pomoci v celkovej hodnote 10,4 mil. Kč. Taktiež ADCH Praha nakúpila chladničky, sporáky, pračky v celkovej hodnote 1,2 mil. Kč. Zo skladu bolo vyslaných cca 1000 darčkových balení do zaplavených domácností. Povodňová databáza obsahuje 77 obcí a cca 1500 žiadateľov o finančný príspevok. Dôležitou informáciou je aj to, že povodňová kalamita spôsobila škody i samotnej ADCH Praha. Totižto povodňou boli poškodené i samotné zariadenia, ktoré poskytovali pomoc.²⁶⁰

Humanitárna pomoc sama o sebe však ako taká nie je predmetom poskytovaných služieb ADCH. Je zahrnutá čiastočne i v sociálnych službách ADCH a taktiež v rozvojovej činnosti ADCH Praha. Z koncepcie poskytovania humanitárnej pomoci Charity Českej republiky, ktorá bola prijatá v roku 2006 vyplýva, že hlavným koordinátorom humanitárnej pomoci v ČR je CHČR (Arcidiecézne charity sa zapájajú do humanitárnej pomoci

²⁵⁷ Porov. ADCH Praha: Výročná zpráva 2006, 11.

²⁵⁸ Porov. ADCH Praha: Výročná zpráva 2002, 24.

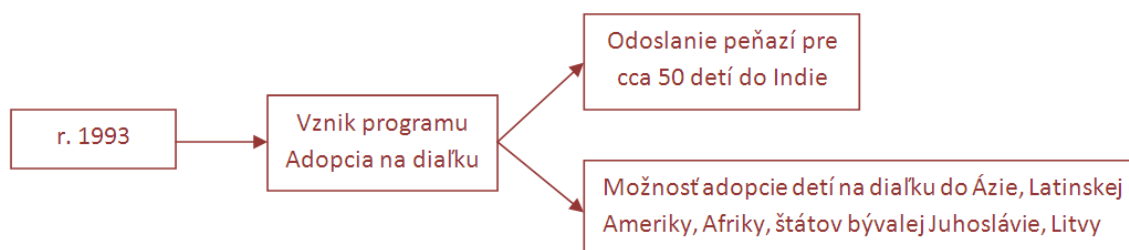
²⁵⁹ Porov. Pomoc v ČR, Povodně, <http://old.charita.cz/article.asp?nArticleID=593&nLanguageID=1>, (1.4.2012).

²⁶⁰ Porov. ADCH Praha: Výročná zpráva 2002, 24.

v cieľových krajinách, v ktorých majú už vybudované zázemie pre prácu vďaka existujúcim rozvojovým programom.²⁶¹ I preto je v nasledujúcej podkapitole venovaná väčšia pozornosť rozvojovej spolupráci.

3.2.3 Prehľad rozvojovej spolupráce v ADCH Praha v rokoch 1989 – 2009

V roku 1993 sa v apríli konalo stretnutie v budove Pražskej arcidiecéznej charity. Jeho predmetom bolo hľadanie spôsobov a projektov, ako pomôcť chudobným v Indii. Konkrétne v Kalkatskej arcidiecéze, v jednej z najbiednejších častí Indie. Inšpiráciou pre tieto nové spôsoby pomoci bola prax talianskej misijnej organizácie. Išlo o zbierky na rôzne špecifické účely, adopciu chudobných detí na diaľku, sponzorovanie seminaristov.²⁶² Zaiste i hľadanie inšpirácií bolo pre ADCH Praha jedným z impulzov k postupnému vybudovaniu rozvojovej činnosti. Na konci roku 1993 bol prvýkrát do Indie odoslaný obnos peňazí pre približne 50 detí (pozri Obr. 1). Dobrovoľníčky charity zabezpečovali túto aktivitu ako administratívne, tak i organizačne. Raz týždenne každý utorok dopoludnia boli k dispozícii na telefonickú linku pre prípadných záujemcov tohto projektu.²⁶³ V roku 1993 bola možnosť adopcie detí na diaľku do Ázie, Latinskej Ameriky, Afriky a štátov bývalej Juhoslávie a do Litvy (pozri Obr. 1).²⁶⁴

Obr. 1: Rozvojová spolupráca v ADCH Praha v roku 1993

V marci roku 1995 bolo zaradených k adopcii na diaľku 200 detí. Ďalších 30 detí čakalo na prípadného darcu (pozri Obr. 2). Ten zaplatil v tom čase za mesiac na jedno

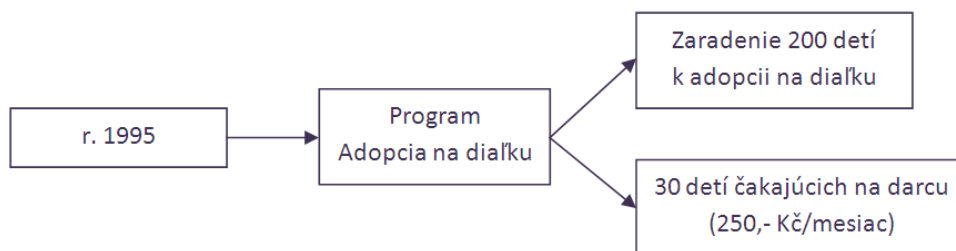
²⁶¹ Porov. Humanitární pomoc, <http://praha.charita.cz/rozvojove-stredisko/jak-pomahame/humanitarni-pomoc/>, (4.3.2012).

²⁶² Porov. PEPRNÁ Ivana: Pomoc do Indie, in: Zpravodaj pražské arcidiecéze 3 (1993) 7.

²⁶³ Porov. Adopce na dálku, in: Zpravodaj pražské arcidiecéze 2 (1994) 7.

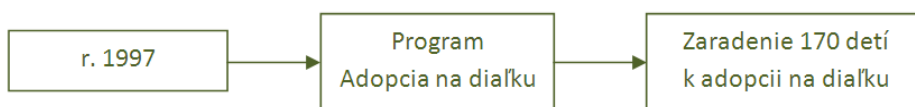
²⁶⁴ Porov. Adopce na dálku, in: Zpravodaj pražské arcidiecéze 8 (1993) 7.

dieťa 250 korún. Ročne sa teda jednalo o 3000 korún. Peniaze boli raz prípadne dvakrát za rok osobne odovzdané pracovníkom charity, ekonómovi kalkatskej arcidiecézy.²⁶⁵

Obr. 2: Rozvojová spolupráca v ADCH Praha v roku 1995

Od roku 1993 do mája roku 1997 bolo adoptovaných spolu 750 indických detí. Ročný príspevok v roku 1997 na jedno dieťa bol 4000 korún. K adopcii na diaľku bolo v tomto roku od mája pripravených 170 detí (pozri Obr. 3).²⁶⁶

Obr. 3: Rozvojová spolupráca v ADCH Praha v roku 1997

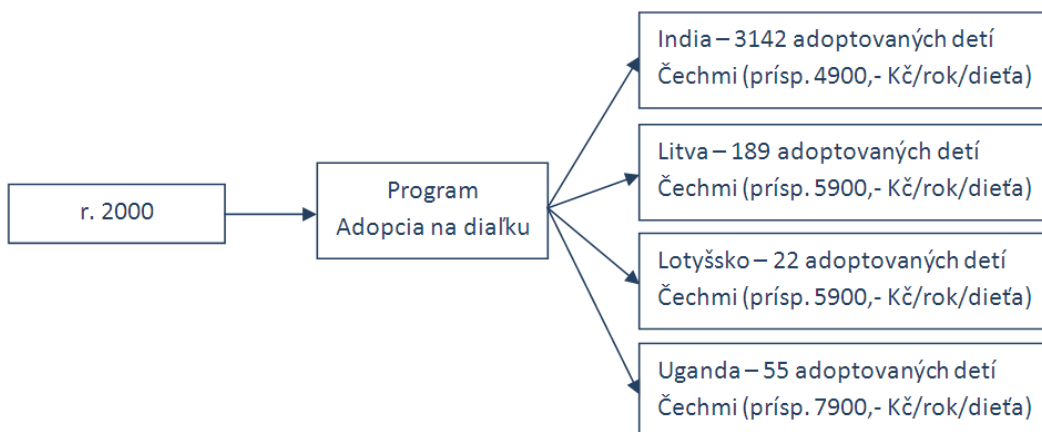
Rozvojová činnosť v ADCH Praha v roku 2000

V roku 2000 bolo v Indii adoptovaných českými darcami 3142 detí, pričom príspevok na jednotlivé dieťa bol 4900 Kč. V Litve bolo adoptovaných českými darcami 189 detí, pričom príspevok na jednotlivé dieťa bol 5900 Kč. V Lotyšsku bolo 22 adoptívnych detí, pričom príspevok na jednotlivé dieťa bolo 5900 Kč. V Ugande bolo v roku 2000 adoptovaných 55 detí, pričom príspevok na jednotlivé dieťa bol 7900 Kč (pozri Obr. 4).²⁶⁷

²⁶⁵ Porov. Projekt Adopce na dálku, in: Zpravodaj pražské arcidiecéze 3 (1995) 7.

²⁶⁶ Porov. Projekt nazvaný Adopce na dálku, in: Zpravodaj pražské arcidiecéze 10 (1997) 8.

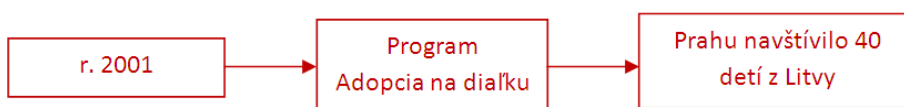
²⁶⁷ Porov. ADCH Praha: Výroční zpráva 2000, 14.

Obr. 4: Rozvojová spolupráca v ADCH Praha v roku 2000

Rozvojová činnosť v ADCH Praha v roku 2001

V júni v roku 2001 sa v Prahe uskutočnila návšteva štyridsiatic detí z Litvy. Išlo o deti podporovaných v projekte Adopcia na diaľku (pozri Obr. 5).²⁶⁸

Obr. 5: Rozvojová spolupráca v ADCH Praha v roku 2001

Rozvojová činnosť v ADCH Praha v roku 2002

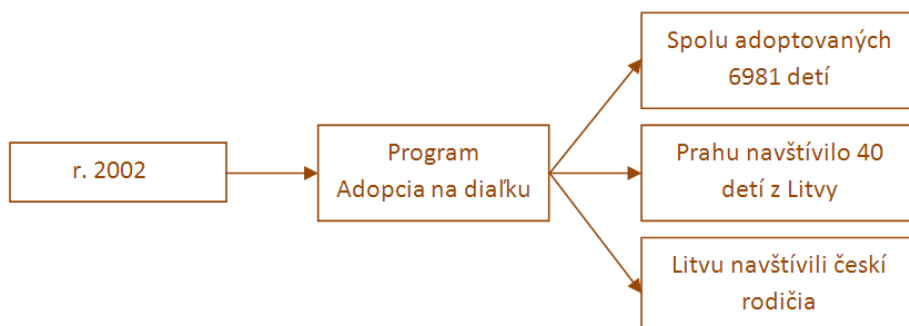
V roku 2002 bolo adoptovaných spolu 6981 detí (pozri Obr. 6). V Ugande a v Indii prebiehajú okrem štandardného vzdelávania i ďalšie mimoškolské aktivity. Taktiež sú realizované projekty, ktoré podporujú miestne komunity (napr. vzdelávanie dospelých, zakladanie knižníc, svojpomocné skupinky, ich cieľom je pomôcť rodičom získať pravidelný zdroj príjmu atď.). V Litve podporuje projekt Adopcia na diaľku predovšetkým deti a rodiny z najchudobnejších rodín. Deťom je umožnené v najrôznejších mimoškolských aktivitách rozvíjať ich talent. V roku 2002 sa zrealizoval zájazd 40. detí do Prahy a taktiež českých rodičov do Litvy (pozri Obr. 6).²⁶⁹

ADCH Praha v roku 2003 spolupracovala v Indii s pätnástimi organizáciami, adoptovaných detí tu bolo skoro 7000. V Ugande bolo adoptovaných 2700 detí. V Litve tento

²⁶⁸ Porov. ŠIMEK Pavel: Návšteva detí z Litvy, in: Zpravodaj pražské arcidiecéze 6 (2001) 4.

²⁶⁹ Porov. ADCH Praha: Výročná zpráva 2002, 16.

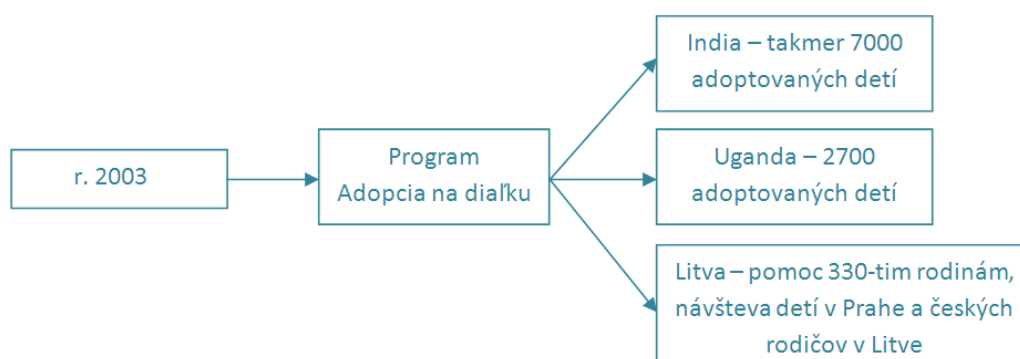
projekt zabezpečuje sociálnu pomoc najchudobnejším rodinám, aby mohli svojim deťom zaistiť mimoškolské aktivity, prípadne zdravotnú starostlivosť, či stravu. Niektorí adoptívni rodičia tiež okrem finančnej pomoci navštevujú litevské rodiny a naopak litevské rodiny jazdia v lete na výlet do Čiech. V roku 2003 prostredníctvom Adopcie na diaľku obdržalo pomoc 330 litevských rodín.

Obr. 6: Rozvojová spolupráca v ADCH Praha v roku 2002

Rozvojová činnosť v ADCH Praha v roku 2003

V roku 2003 sa výročná sprava ADCH Praha zmieňuje, že vrcholia prípravy projektu stavby Česko – Ugandskej nemocnice. Ministerstvo zahraničia schválilo na projekt grant 5,5 mil. Kč. A taktiež sa udáva, že nemocnica má byť dostavaná v roku 2005. Do centra v Litve bolo v roku 2003 odoslaných celkom 48 562 EUR. Do centier v Ugande bolo v roku 2003 odoslaných celkom 441 445 USD. Do centier v Indii bolo v roku 2003 odoslaných celkom 939 146 USD.²⁷⁰

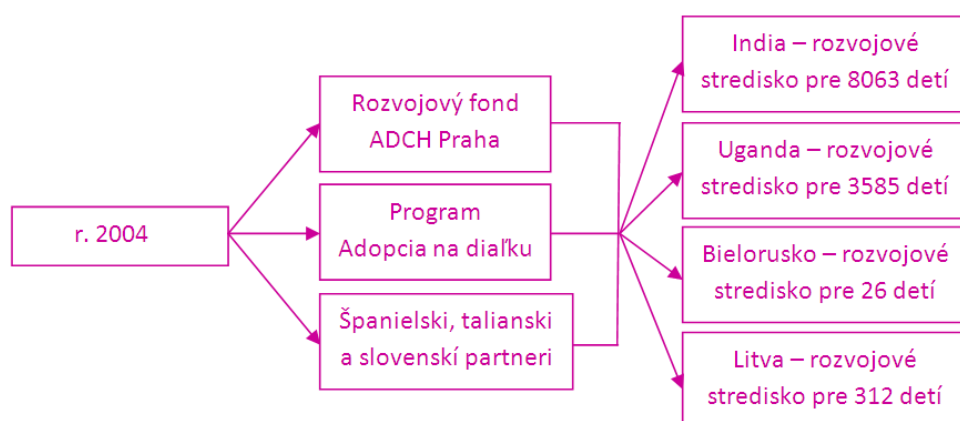

Obr. 7: Rozvojová spolupráca v ADCH Praha v roku 2003

²⁷⁰ Porov. ADCH Praha: Výroční zpráva 2003, 16-17.

Rozvojová činnosť v ADCH Praha v roku 2004

V roku 2004 sa v meste Honavar v štáte Karnátaka v južnej Indii začalo s budovaním vysokej školy sv. Ignáca pre zdravotné sestry. Hlavným impulzom bol nedostatok pracovného personálu nemocnice sv. Ignáca vybudovanej v roku 1980. Predtým nemocnica zaisťovala vzdelanie mladých študentov z Honavaru vo väčších mestách. Mnoho z nich sa však naspäť nevrátilo. Totižto hľadali prácu v mestách, v ktorých študovali. Pre nemocnicu sv. Ignáca tak vznikla potreba vzniku školy v Honavare. O jej zriadenie sa tu výrazne zaslúžila sestra Maria Goretti, v tom čase provinciálna predstavená indickej kongregácie Kráľovnej apoštolov. Po udelení licencie Ministerstvom školstva Indickej republiky 6.1.2004 sa o niekoľko dní na to 19.1.2004 v provizórnych podmienkach strediska sestier kongregácie Kráľovnej apoštolov, teda v St. Ignatius Social Centre, začalo vyučovanie. O dva mesiace neskôr v apríli 2004 sa začalo s výstavbou školy. Stavbu rozvojového strediska realizovala ADCH Praha (rozvojový fond), v spolupráci so španielskymi, talianskymi a slovenskými partnermi. Škola od svojho začiatku úzko spolupracuje s projektom Adopcia na diaľku.²⁷¹ V roku 2004 prebiehal tento projekt v týchto oblastiach: India: 8063, Uganda: 3585. Bielorusko: 26, Litva: 312 (pozri Obr. 8) – celkom detí: 11 986.²⁷²

Obr. 8: Rozvojová spolupráca v ADCH Praha v roku 2004

Rozvojová činnosť v ADCH Praha v roku 2005

V roku 2005 bola v Indii postavená budova Zdravotnej školy sv. Ignáca v meste Honavar, v štáte Karnátaka v južnej Indii. Dňa 31.8.2005 došlo k presunu z provizórnych podmienok vyučovania v stredisku Kráľovnej pokoja do novej samostatnej budovy. O dva mesiace

²⁷¹ Porov. Výstavba Zdravotní školy Sv. Ignáce – St. Ignatius School of Nursing (INDIE), <http://www.charita-adopce.cz/staryweb/index.php?id=0002233>, (28.2.2012).

²⁷² Porov. ADCH Praha: Výročná zpráva 2004, 10.

neskôr sa uskutočnila slávnostná imatrikulácia školy. Zúčastnili sa jej zástupcovia ADCH Praha spolu so skupinou darcov z ČR.²⁷³ V roku 2005, v súvislosti s prírodnou katastrofou na konci roku 2004 v juhovýchodnej Ázii, podporila ADCH Praha opravu základnej školy z konta Tsunami.²⁷⁴

Rozvojová činnosť v ADCH Praha v roku 2006

India: V roku 2006 bola v meste Honavar v štáte Karnátaka v južnej Indii v júni zrealizovaná dostavba druhého poschodia budovy vysokej školy sv. Ignáca pre zdravotné sestry. V decembri 2006 bola dostavba dokončená.²⁷⁵ Ďalším projektom bola výstavba základnej školy Svätého kríža v meste Santpur v Južnej Indii. ADCH Praha nebola síce realizátorom projektu, z rozvojového fondu však prispela partnerskej organizácii diecézy Gulbarga. V rámci projektu Adopcia na diaľku s touto diecézou dlhodobo spolupracuje.²⁷⁶

V roku 2006 bola v auguste dokončená obnova vysokej školy pre chlapcov v dedine Adaikalapuram v okrese Tiruchendur, v oblasti Tuticorin v štáte južnej Indie Tamilnádu.²⁷⁷

Ďalším projektom je výstavba pri ZŠ Vidja Džjóthí v Jyothinagare, v štáte Karnátaka. Jedná sa o ubytovňu pre rehoľné sestry. Ďalším z projektov bolo zabezpečenie dvoch generátorov a dvoch solárnych systémov pre internátnu školu sv. Jana v Marianagare v štáte Ándhrapradéš.

Ďalším projektom bolo vybudovanie nových tried v základnej škole Matky Terezy v dedinke Šankaranárájana v štáte Karnátaka. Ďalším projektom bolo postavenie ubytovne pri SOŠ Prathibhodaya v oblasti Honavar, v štáte Karnátaka. Ďalšími projektmi bola výroba nábytku pre ZŠ sv. Jozefa pre chlapcov v Adaikalapurame, v štáte Talminád. Taktiež pre ZŠ Matky Terezy v Shankaranarayana, v štáte Karnátaka. Nasledujúcim projektom bolo vybudovanie a taktiež zariadenie školského ihriska pre deti z internátnej školy sv. Jána v Marianagare, v štáte Ándhrapradéš. Ďalším projektom bolo zavedenie vyučovania počítačov na ZŠ Divja Džjóthí v Bhalki, v štáte Karnátaka. Taktiež zavedenie vyučovania počítačov na ZŠ Amar Džjóthí v Shimoge, v štáte Karnátaka. A napokon i zavedenie vyučovania počítačov na SŠ Prémadžali v Ujini, v oblasti Bidar, v štáte Karnátaka.

²⁷³ Porov. Výstavba Zdravotní školy sv. Ignáce – St. Ignatius School of Nursing (INDIE), <http://www.charita-adopce.cz/staryweb/index.php?id=0002233>, (28.2.2012).

²⁷⁴ Porov. tamže (28.2.2012).

²⁷⁵ Porov. tamže (28.2.2012).

²⁷⁶ Porov. Výstavba Základní školy sv. Kříže – Holy Cross Primary School (INDIE), <http://www.charita-adopce.cz/staryweb/index.php?id=0002194>, (28.2.2012).

²⁷⁷ Porov. ADCH Praha: Výroční zpráva 2006, 3.

ADCH Praha podporuje v cieľových oblastiach miestny rozvoj prostredníctvom osvetových prednášok, zdravotnej starostlivosti a množstvo projektov pre rozvoj drobného podnikania. Cieľom je trvalo zlepšiť životnú úroveň vidieckeho obyvateľstva. V rámci tohto podporovania boli v roku 2006 realizované nasledujúce projekty: Programy komplexného rozvoja komún. Následne formovanie svojpomocných skupín. Podpora drobného podnikania v Magalore, Moodbidri, Belthangady, v štáte Karnátaka. Jeden zdravotný program v oblasti Honavar, v štáte Karnátaka. Jeden poľnohospodársky projekt v Tumarikoppa, Mangalore, Karnátaka. Tri výučné kurzy napr. šitia, či vyšívania, automechanika, truhlára, predškolské učiteľstvo v Bidare v oblasti Mangalore, v štáte Karnátaka. Potom sú to programy mikrofinancovania pre matky detí z projektu Adopcia na diaľku v Coimbatore, Erode, v štáte Tamilnád, v oblasti Bidar, v štáte Karnátaka. V rámci projektu Adopcia na diaľku je podporovaných viac než 11 000 detí (pozri Obr. 9). Jedná sa o základné, stredné i vysokoškolské vzdelanie. Projekt je sústredený do štyroch indických štátov. Sú to Karnátaka, Tamilnád, Ándhrapradéš, Západné Bengálsko.²⁷⁸

Subsaharská Afrika (Uganda, Zambia, Kongo): V roku 2006 bola zahájená realizácia dlhodobých projektov v Zambii a v Kongu. Došlo k dostavbe a príprave prevádzky československej nemocnice v Buikwe. Nemocnicu slávnostne posvätil kardinál Vlček 7. mája 2006.

Medzi ďalšie realizované projekty patrí projekt na podporu drobného podnikania: Pestovanie a sušenie ananásu. Týmto projektom našlo pracovné uplatnenie 130 obyvateľov. Jeho realizácia prebehla v dedinách Kisimba, Bujaaya, Kikube, Kizigo, Buwundo, Bufumbe, Kawuna, Nsanwu, Girinya, Misindye, Lugasa, Ddungu. Ďalšou aktivitou sú poľnohospodárske projekty. Tie sú uskutočňované pri školách SŠ Kizigo, ZŠ Maranatha, Kisimba Technical, Najja Sacred Heart, St. Lwanga SŠ, Springfield college, Royal Vocational. Je potrebné zmieniť sa aj o poľnohospodárskom projekte farnosti Nattyole.

Ďalším projektom je vznik a zariaďovanie knižníc. Jeho realizácia prebieha v dedinských oblastiach Kikube, Ajija, Lugasa, Kateete, Kasolo, Busagazi. V ugandských dedinách pôsobia českí dobrovoľníci. Tí sa pričinia o skvalitnenie výuky na stredných školách.

Ďalšími aktivitami v Ugande, v diecéze Lugazi a v Zambii, v Solwezi sú rôzne prednášky, predovšetkým s tematikou HIV/AIDS, malárie a hygieny. V roku 2006 bolo

²⁷⁸ Porov. ADCH Praha: Výročná zpráva 2006, 3-4.

v rámci projektu Adopcia na diaľku poskytnuté vzdelanie takmer 4000 deťom z Ugandy, Zambie a Konga (pozri Obr. 9).²⁷⁹

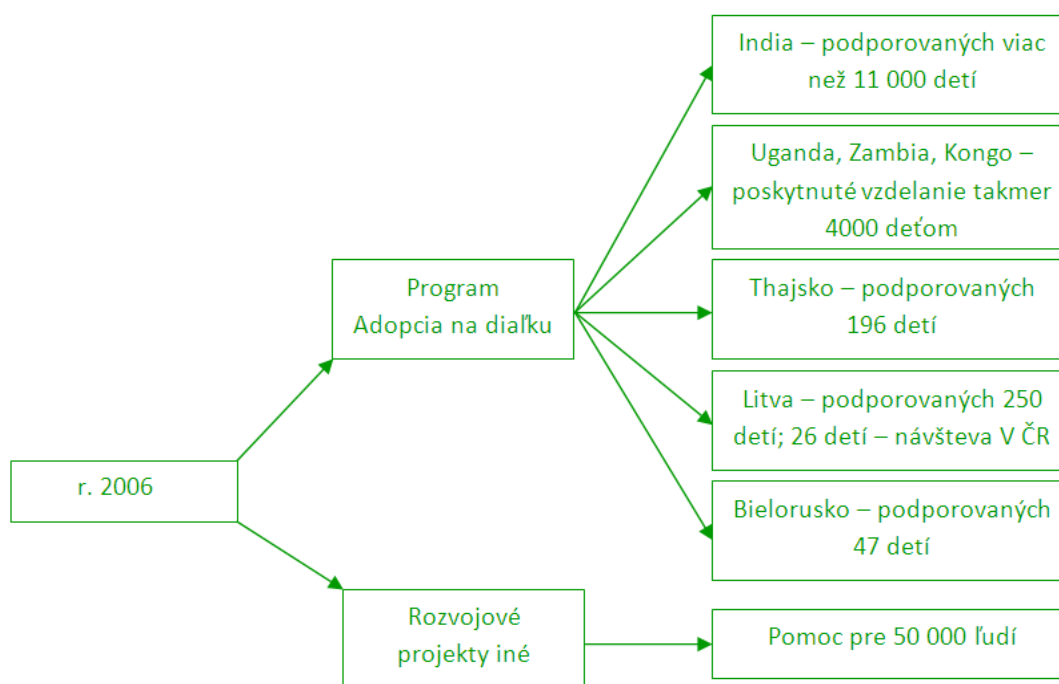
Thajsko: ADCH Praha tu podporuje 196 detí (pozri Obr. 9). Pochádzajú so slumových oblastí Bangkoku. Väčšina týchto detí žije v sirotincoch.²⁸⁰

Litva: V roku 2006 bolo podporovaných 250 detí v Litve, v Kaunase a Vilniuse. V rámci letného pobytu prišlo do Čiech 26 litevských detí (pozri Obr. 9).

Bielorusko: V tomto roku tu bolo podporovaných 47 detí v meste Vitebsk (pozri Obr. 9). Taktiež i v tomto roku prebiehal projekt vysokoškolské štúdium bieloruských študentov, ktorý začal v roku 2006. Kapacita projektu je 10 študentov. Jeho realizácia je možná vďaka podpore Ministerstva zahraničných vecí ČR. Taktiež tento projekt spolupracuje s bieloruskými partnerskými charitami.

V roku 2006 bolo spolu vo všetkých podporovaných krajinách projektom Adopcia na diaľku poskytnutá pomoc 15 610 deťom. Ostatné rozvojové projekty pomohli 50 000 ľuďom (pozri Obr. 9).

Darcov z Čiech bolo v tomto roku 15 103. Celkovo bolo v tomto roku na rozvojové projekty v zahraničí využitých 77 950 000 Kč.²⁸¹

Obr. 9: Rozvojová spolupráca v ADCH Praha v roku 2006

²⁷⁹ Porov. ADCH Praha: Výročná zpráva 2006, 4.

²⁸⁰ Porov. tamže 5.

²⁸¹ Porov. tamže 5.

Rozvojová činnosť v ADCH Praha v roku 2007

India: V tomto roku tu bolo podporených 1612 nových detí v rámci projektu Adopcia na diaľku. Na druhej strane viac ako 600 detí účasť ukončilo, pričom väčšina absolvovala základnú, strednú, či vyššiu školu. I tento rok boli realizované ďalšie rozvojové projekty. Viac než 1000 osôb bolo zapojených do mikrofinančných projektov. Jednalo sa najmä o matky adoptovaných detí. Na samostatnú zárobkovú činnosť dostali určitú finančnú čiastku, pôžičku, ktorú neskôr zo ziskov splácajú.

K realizovaným projektom patria: Zavádzanie vyučovania na ZŠ Amar Joythi English Medium (Shimoga), na SŠ Premanjali High School (Bidar) a na ZŠ Divya Jyothi (Bidar). Ďalej išlo o výstavbu nových školských tried v ZŠ Matky v Menalore. Ďalej bolo zabezpečené technické vybavenie odborného inštitútu Carmel Vocational Training Institute v Bidare. Taktiež i centra neformálneho vzdelávania v Adaikalapuramu, v Tuticorine. Tu bolo zabezpečené i školské vybavenie pre základnú školu sv. Jozefa. Pri základnej škole sv. Jána v Kurnool a v sociálnom stredisku sv. Ignáca v Honavare bolo zriadené detské ihrisko.

Ďalším projektom bol ročný kurz v odbore predškolského učiteľstva v Bidare. Zúčastnilo sa ho 40 dievčat. Ďalšími projektmi v Mangalore bol výučný kurz šitia pre dedinské ženy, ako aj praktické kurzy pre chudobnú mládež a ženy. Taktiež i eko-organické pestovanie ovocia a zeleniny. V Mangalore bol tiež realizovaný poľnohospodársky projekt. Taktiež i výstavba sociálnych zariadení a výstavba komunitného centra. V Bidare boli realizované tieto projekty: výstavba troch viacúčelových dedinských centier a taktiež tu bol realizovaný program rozvoja pre ženy. Z ďalších realizovaných projektov sú nasledujúce: v Honavare išlo o rozšírenie zdravotnej školy a realizoval sa tu i program komplexnej zdravotnej starostlivosti. V Mundargi bol realizovaný vzdelávací projekt pre znevýhodnené deti. V Bijapuri bolo podporované budovanie opatrovateľského centra sv. Anny. V Udipi, Mangalore, Moodbirdi, Belthangady, ako i v Bidare bol realizovaný komplexný program rozvoja dedinskej komunity. V Erode, Coimbatore a v Bidare bol realizovaný program mikrofinancovania.

V rámci projektu Adopcia na diaľku bolo podporovaných 11 931 detí (pozri Obr. 10). Celkovo prijímalo rozvojovú pomoc 43 702 osôb.

V tomto roku bola v Indii poskytnutá i humanitárna pomoc obetiam monzúnových záplav. Tie postihli zhruba šesťdesiat miliónov ľudí. Viac než 3000 ľudí v dôsledku týchto povodní zahynulo. V oblasti Kurnool bola domácnostiam poskytnutá pomoc. Išlo o zariadenie domácnosti, poskytovanie liekov i školských potrieb pre deti. V okrese Honavar bolo

27 rodinám postavené nové domy. Dalších 50 rodín dostalo podporu na opravenie zničených domov.²⁸²

Uganda: V tomto roku bola uvedená do prevádzky Česko-slovensko-ugandská nemocnice sv. Karla Lwagy v Buikwe, vo februári 2007.

V zariadení fungujú 4 ambulancie. Totižto pre dospelých, pre deti, pooperačné a gynekologicko-pôrodnické lôžkové s kapacitou 50 lôžok, laboratórium a dve operačné sály. V nemocnici je zamestnaných 60 zamestnancov. Finančný manažment je zaisťovaný pracovníkom ADCH Praha. Počas celej doby prevádzky nemocnice sú prítomní 3. slovenskí lekári. Každé tri- až šesť-mesačné turnusy sa lekári zo Slovenska striedajú. Denne je v nemocnici ošetrovaných v priemere 100 pacientov. Do ťažko prístupných miest vyrážajú lekári predovšetkým očkovať deti do ťažko prístupných dedín. Deti zaradené do projektu Adopcia na diaľku môžu služby nemocnice využívať zdarma. V tomto roku začala ADCH Praha bezplatné testovanie detí na HIV/AIDS. Túto možnosť využilo 200 detí podporovaných projektom Adopcia na diaľku.

Ďalšími projektmi realizovanými v roku 2007 boli: Vzdelávacie stretnutia pre žiakov ZŠ a SŠ v diecéze Lugazi. Dobrovoľnícka služba v diecéze Lugazi a v diecéze Kasana Luweero. Tá je spolufinancovaná Ministerstvom vnútra ČR. Poľnohospodárske projekty na školách v diecéze Lugazi. Podpora drobného podnikania v dedinských oblastiach v kraji Mukono. Napríklad pestovanie a sušenie ananásu, výroba remeselných výrobkov. V roku 2008 bolo do projektu Adopcia na diaľku v roku 2007 bolo zapojených cez 800 detí. Celkový počet príjemcov rozvojovej pomoci bolo 27 121. V projekte Adopcia na diaľku bolo v tomto roku 4084 podporovaných detí (pozri Obr. 10).²⁸³

Zambia: Tunajšie projekty sú zamerané na vzdelávanie i podporovanie miestnej komunity. V priebehu roka 2007 prítomnosťou českého pracovníka ADCH Praha došlo k skvalitneniu vyučovania v škole St. Charles Academy. V tomto roku navštevovalo túto školu 93% detí podporovaných projektom Adopcia na diaľku. V priebehu roka sa otvorili nové kancelárie tohto projektu v spolupráci s rehoľnými sestrami Karla Boromejského.²⁸⁴

Kongo: Vzdelávací projekt v tejto krajine je výnimočnou situáciou detí. Približne pätina z nich má rodinné, sociálne i psychické problémy. Ide predovšetkým o deti z ulice. Medzi realizované projekty patria: Výstavba strednej školy v Kinshase a verejného odborného

²⁸² Porov. ADCH Praha: Výročná zpráva 2007, 19.

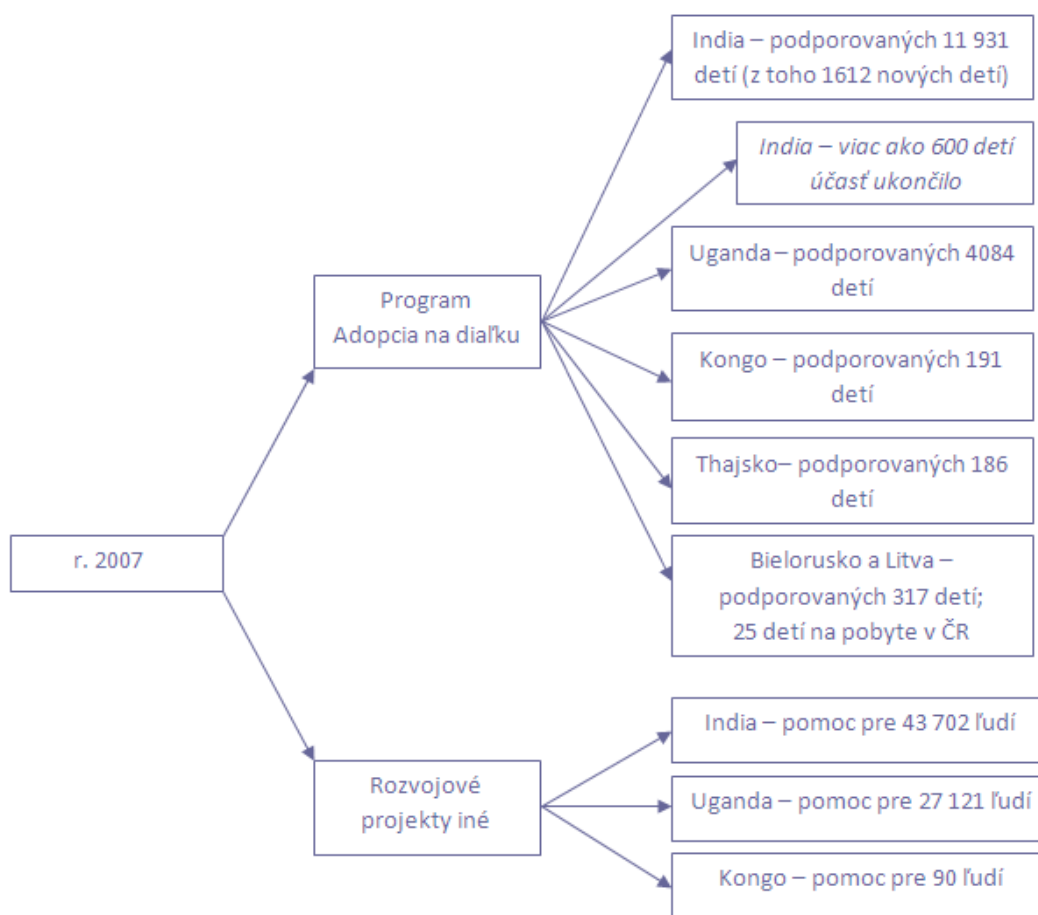
²⁸³ Porov. ADCH Praha: Výročná zpráva 2007, 21.

²⁸⁴ Porov. tamže 20.

učilišťa sv. Kristíny v Makale. Celkový počet príjemcov rozvojovej pomoci je 90. Detí zapojených do projektu Adopcia na diaľku bolo v tomto roku 191 (pozri Obr. 10). Program Adopcia na diaľku tu podporuje veľvyslanec Českej republiky v DR Kongo, RNDr. Jan Filipenský, CSc.²⁸⁵

Thajsko: V tejto krajine projekt Adopcia na diaľku od začiatku jeho fungovania pomáha chudobným deťom zo slumov na okraji hlavného mesta Bangkoku. V roku 2007 bolo v rámci projektu Adopcia na diaľku podporovaných 186 detí (pozri Obr. 10).²⁸⁶

Bielorusko a Litva: V roku 2007 bola v týchto štátoch v rámci projektu Adopcia na diaľku poskytnutá pomoc 317. deťom (pozri Obr. 10). V rámci projektu pomoci študentom z Bieloruska študovať na vysokých školách v ČR navštevuje od októbra sedem študentov vysoké školy v ČR. V dňoch 19. – 29. júla sa konal v ČR pobyt litevských a bieloruských detí. Spolu sa ich v tomto roku zúčastnilo 25 (pozri Obr. 10).²⁸⁷

Obr. 10: Rozvojová spolupráca v ADCH Praha v roku 2007

²⁸⁵ Porov. tamže 22.

²⁸⁶ Porov. tamže 23.

²⁸⁷ Porov. tamže 24.

Rozvojová činnosť v ADCH Praha v roku 2008

India: V tomto roku sa rozšíril program Adopcia na diaľku. Bolo podporovaných viac než 1190 detí. Naopak viac než 1238 detí v programe ukončilo. Väčšina z nich vďaka podpore absolvovala základnú, strednú, či vyššiu školu, ktorá im zvýši šancu nájsť si zamestnanie.

V tomto roku bola zrealizovaná i výstavba vyššej odbornej školy pedagogickej v Bidare a bolo opravené komunitné centrum v Hassane. Realizovaný bol i komplexný zdravotný program v Santhpuru a kurzy šitia pre potrebné ženy a dievčatá v Bidare, Santhpuru a Kurnoolu. V iných oblastiach boli zavádzané do výuky počítače, zakúpené lieky pre HIV kliniku. V tomto roku tiež pokračovali projekty pomáhajúce obetiam monzúnových zapláv z roku 2007. V roku 2009 bol celkový počet príjemcov mimo programu Adopcia na diaľku 31 000 (pozri Obr. 11).

Počet detí podporovaných v rámci projektu Adopcia na diaľku bolo 12 316 (pozri Obr. 11). Oblasti poskytovania pomoci geograficky: zväzové štáty: Karnátaka, Tamilnád, Ándhrapradesh, Západné Bengálsko. Oblasti poskytovania pomoci tematicky: Všeobecné a odborné vzdelávanie, komunitné programy, HIV/AIDS, odstránenie detskej práce.²⁸⁸

Uganda: V tomto roku bola sprevádzkovaná Česko-slovensko-ugandská nemocnica sv. Karla Lwagy v Buikwe. V tomto zariadení fungujú 4 ambulancie, dospelé, detské, pooperačné a gynekologicko-porodnické lôžkové oddelenia s celkovou kapacitou 50 lôžok, laboratórium a dve operačné sály. V nemocnici pracuje zhruba 70 zamestnancov. Finančný manažment zabezpečuje pracovník ADCH Praha. Počas prevádzky nemocnice sú prítomní 3. slovenskí lekári, ktorí sa striedajú po troch- až šesť-mesačných turnusoch. V nemocnici je denne ošetrovaných v priemere 100 pacientov. Raz až dvakrát za týždeň prebiehajú do ťažko prístupných dedinských oblastí výjazdne programy. Sú zamerané na očkovanie detí. Deti z projektu Adopcia na diaľku majú možnosť využívať služby nemocnice zdarma. V tomto roku bola tiež zahájená príprava na založenie novej základnej školy Česko-ugandskej ZŠ sv. Jana Nepomuckého. Organizácia rozvojových projektov je založená v spolupráci s miestnymi partnerskými organizáciami, no vzhľadom na odlišnosť afrického prostredia.

Vzhľadom k odlišnosti afrických podmienok aktivity ADCH Praha monitorujú českí pracovníci. Najväčšiu partnerskú organizáciu z Uganda Czech Development Trust (UCDT), čo je dcérska organizácia ADCH Praha v Ugande založená v spolupráci s diecézou Lugazi a diecézou Kasana-Luweero, riadi pracovník ADCH Praha. Počet detí podporovaných v rámci projektu Adopcia na diaľku je 3620 (pozri Obr. 11). Celkový počet príjemcov rozvojovej

²⁸⁸ Porov. ADCH Praha: Výročná zpráva 2008, 7.

pomoci (mimo programu Adopcia na diaľku) je 30 800 (pozri Obr. 11). Oblasti pôsobenia geograficky: v diecéze Lugazi, Kasana-Luweero, Kiyinda-Mityana, arcidiecéze Kampala, Gulu, Nebbi.²⁸⁹

Kongo: „Celkový počet prijemcov rozvojovej pomoci nezahrňujúci projekt Adopcia na diaľku bol 980. Podporovaných detí projektom Adopcia na diaľku bolo 180.“²⁹⁰ (pozri Obr. 11).

Zambia: Celkový počet príjemcov rozvojovej pomoci (mimo programu Adopcia na diaľku) nie je uvedený. Počet detí podporovaných v rámci projektu Adopcia na diaľku: nie je uvedený.²⁹¹

Thajsko: V Thajsku sa projekt Adopcia na diaľku od počiatku zameriava na pomoc deťom zo slumov na okraji hlavného mesta Bangkoku. Väčšina sponzorovaných detí pochádza zo sociálne slabých a nefunkčných rodín, zhruba polovica detí žije v detskom domove.²⁹²

Litva: Program Adopcia na diaľku nie je primárne zameraný na uhradenie nákladov spojených so vzdelávaním. Základné a stredné vzdelávanie v tejto krajine hradí štát. Český darcovia tak prispievajú na špecifické potreby detí z chudobných rodín. Práve týmto rodinám pomáhajú darcovia riešiť ich určité existenčné i sociálne problémy. Vzťahy medzi darcami a litevskými rodinami sú upevňované i letnými pobytmi detí v ČR.²⁹³

Bielorusko: V tomto štáte je podobne ako v Litve Adopcia na diaľku špecifickým projektom. ADCH Praha sa v tomto roku usilovala vzdelávacie projekty v tomto štáte rozšíriť. Predovšetkým je to podnietené politickou a ekonomickou situáciou v krajine. I v roku 2008 pokračoval projekt vysokoškolských študentov v Bielorusku. Z politických dôvodov totižto týmto študentom nie je umožnené študovať v ich krajine.²⁹⁴

²⁸⁹ Porov. ADCH Praha: Výroční zpráva 2008, 7-8.

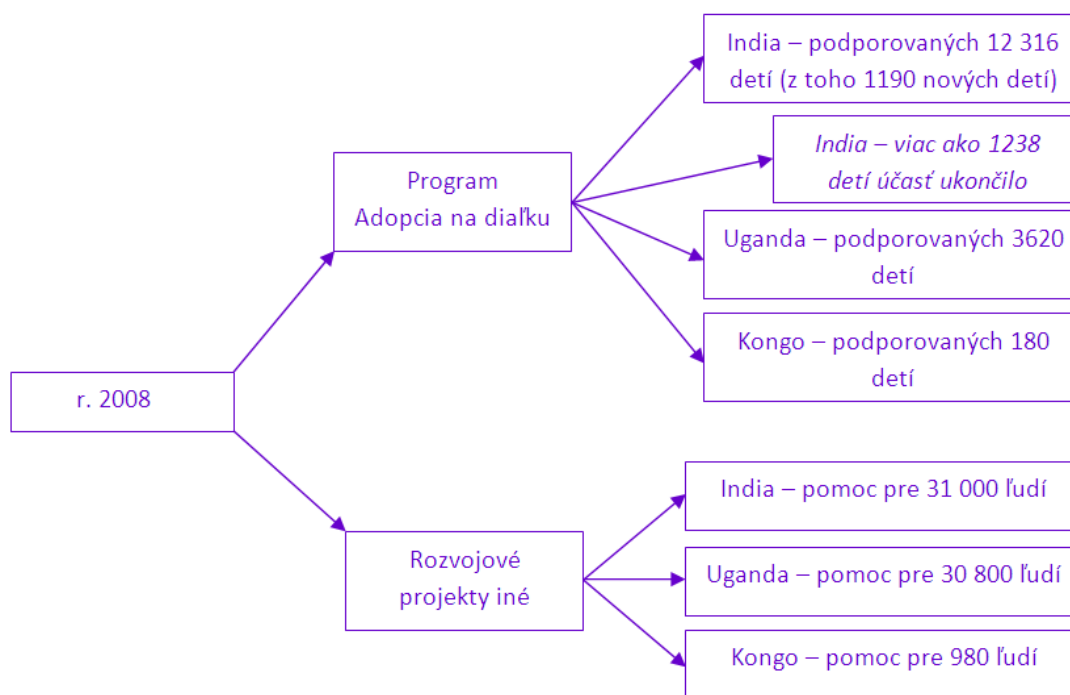
²⁹⁰ Tamže 8, (preklad autora).

²⁹¹ Porov. tamže 9.

²⁹² Porov. ADCH Praha: Výroční zpráva 2008, 9.

²⁹³ Porov. tamže 10.

²⁹⁴ Porov. tamže 10.

Obr. 11: Rozvojová spolupráca v ADCH Praha v roku 2008

Rozvojová činnosť v ADCH Praha v roku 2009

India: V roku 2009 bola dokončená výstavba VOŠ pedagogickej v Bidare. V Honavare bol v rámci zdravotnej školy sv. Ignáca zriadený univerzitný odbor pre zdravotné sestry. Komunitné i zdravotnícke programy ADCH Praha podporovali drobné podnikanie dedinských žien. V niektorých dedinách boli zriadené i hygienické zariadenia. Pomohlo sa i s vybudovaním zavlažovacích systémov i studní. V tomto roku bola tiež poskytnutá Indii i humanitárna pomoc. Totižto na prelome septembra a októbra zasiahli Indiu povodne, ktoré zničili stovky dedín a mestských slumov. O bývanie tak prišlo 1,5 miliónov ľudí. ADCH Praha z krízového fondu na naliehavú pomoc a obnovu zničených obydľí uvoľnila 1 670 000 Kč. V tomto roku bolo s 28. partnerskými strediskami podporovaných 12 000 žiakov a študentov vo vzdelávaní a rozvojové projekty ADCH Praha pomohli zhruba 50 000. chudobným obyvateľom väčšinou žijúcich na dedinách (pozri Obr. 12).²⁹⁵

Uganda: Medzi najdôležitejšie oblasti poskytovania pomoci v Ugande patrí vzdelávanie a zdravotnícka starostlivosť. V tomto roku ADCH Praha spolupracovala so 6. partnerskými organizáciami. Na misie do Ugandy boli vyslaní traja českí pracovníci a štyria dobrovoľníci. V programe Adopcia na diaľku bolo v roku 2009 podporovaných 3600 detí (pozri Obr. 12). V jari 2009 bola zahájená stavba základnej školy sv. Jána Nepomuckého. V tomto roku

²⁹⁵ Porov. ADCH Praha: Výročná zpráva 2009, 20.

prevzala ADCH Praha odborné učilište sv. Karla Lwagy. V Česko-slovensko-ugandskej nemocnici pracovalo v tomto roku 70 miestnych zamestnancov a 5 slovenských lekárov. Slovenských lekárov vyslala odborný grant projektu Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety v Bratislave. V roku 2009 nemocnica poskytla starostlivosť zhruba 40 000 pacientom.²⁹⁶

Zambia: Projektom Adopcia na diaľku pomáha ADCH Praha v spolupráci s tromi strediskami vo vzdelávaní približne 400 deťom (pozri Obr. 12). ADCH Praha v tomto roku nadviazala spoluprácu s Českou rozvojovou agentúrou, ktorá prostredníctvom ADCH Praha realizuje v Zambii založenie študijného odboru pôrodná asistentka pri zdravotnej škole v Lewanika. K štúdiu bolo prijatých prvých 35 študentov. Škola tiež bola vybavená rôznymi pomôckami potrebnými k vyučovaniu.²⁹⁷

Kongo: V tomto roku sa podarilo rozšírenie program Adopcia na diaľku v Kinshase a tiež v meste Kikwit. V tomto roku bola dokončená výstavba strednej školy a odborného učilišťa sv. Kristíny v hlavnom meste Kinshasa, ktorá prebiehala od roku 2007. Pre oblasť diecézy Beni-Butembo bola na prelome januára a februára realizovaná potravinová pomoc. V tejto oblasti bola tiež spolu s partnerskými charitami v Kongu a taktiež s Ministerstvom zahraničných vecí realizovaná humanitárna pomoc v dôsledku vojnových konfliktov pre 1500 vystáňovaných domácností.²⁹⁸

Bielorusko: Formou Adopcie na diaľku sa tu v tomto roku pomáhalo 98 deťom. V júli 2009 sa uskutočnil desaťdenný letný pobyt pre 37 detí z Bieloruska (pozri Obr. 12). Deti strávili prvé tri dni v rodinách, ďalšie dni ich čakal bohatý spoločenský program v Prahe a v Krkonošiach.

V tomto roku tiež pokračoval už tretí rok projekt štúdiu bieloruských študentov v ČR. 7 študentov pokračovalo v bakalárskom štúdiu a jedna študentka v magisterskom štúdiu.²⁹⁹ Program Adopcia na diaľku ADCH Praha pokračuje tiež v Thajsku, Litve a Kazachstane. V týchto oblastiach sa už v súčasnosti nerozširuje. V Thajsku sú podporované deti v slumoch. V detských domovoch sú podporované deti z Kazachstanu. V Litve sú podporované celé rodiny, ktoré sa nachádzajú v biede.³⁰⁰

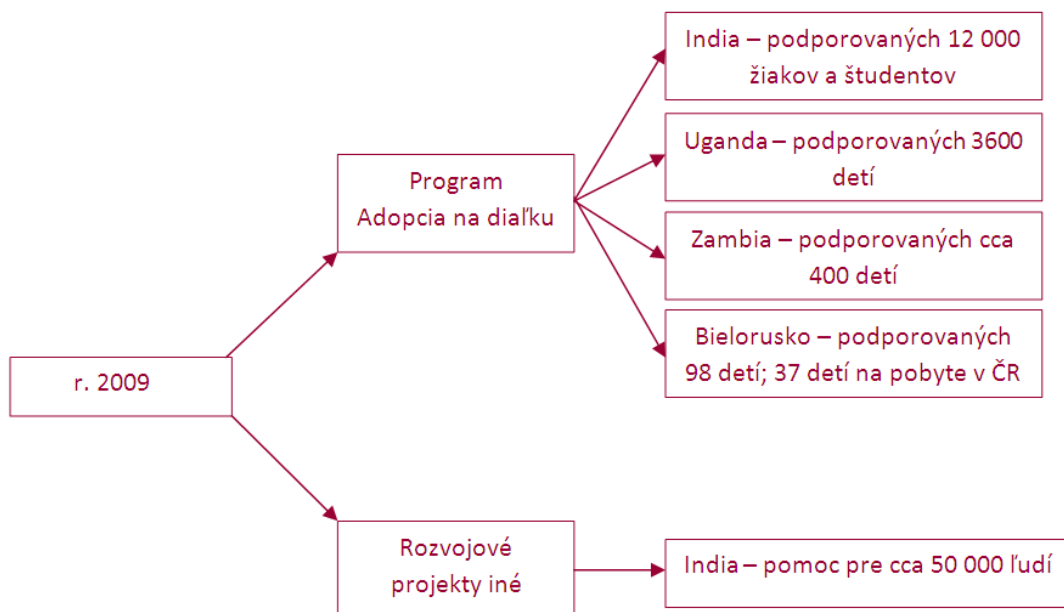
²⁹⁶ Porov. tamže 20-21.

²⁹⁷ Porov. tamže 21-22.

²⁹⁸ Porov. ADCH Praha: Výročná zpráva 2009, 22.

²⁹⁹ Porov. ADCH Praha: Výročná zpráva 2009, 22-23.

³⁰⁰ Porov. tamže 23.

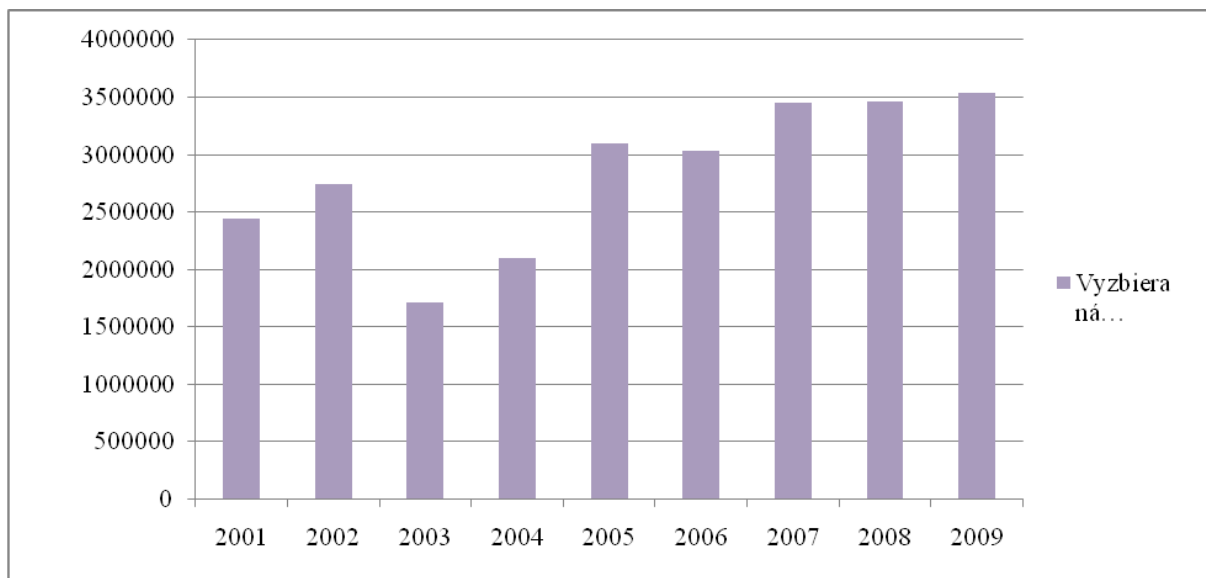
Obr. 12: Rozvojová spolupráca v ADCH Praha v roku 2009

Trojkráľová zbierka v ADCH Praha

Trojkráľová zbierka bola prvý krát usporiadaná v olomouckej diecéze v roku 2000. Od roku 2001 sa už zbierka usporiadávala vo všetkých diecézách ČR. Pribeh tejto zbierky od roku 2001 do roku 2009 je zobrazený v tab. č. 12 a na Obr. 13.

Tab. č. 12: Štatistické ukazovatele trojkráľovej zbierky z obdobia rokov 2001 – 2009 v ADCH Praha

Rok	Vyzbieraná suma v CZK	Počet koledníckych Skupín
2001	2 439 387	250
2002	2 740 395	411
2003	1 705 421	413
2004	2 101 009	500
2005	3 091 222	807
2006	3 035 710	1083
2007	3 448 338	1021
2008	3 464 392	970
2009	3 530 664	1008

**Obr. 13: Štatistické ukazovatele trojkráľovej zbierky z obdobia rokov 2001 – 2009
v ADCH Praha v grafe**

Záver

Cieľom tejto diplomovej práce bola analýza charitnej činnosti v Arcidiecéze pražskej v rokoch 1989 – 2009 na základe dostupných zdrojov a literatúry. Tento cieľ sa podarilo naplniť tak, nakoľko to bolo možné, keďže mnoho potrebných údajov nebolo možné reálne získať. Z tohto dôvodu nebol možný kompletný rozbor charitnej činnosti v sledovanom období. Napriek tomu má predkladaná práca výpovednú hodnotu s ohľadom na poskytnuté informácie.

Možno konštatovať, že rozsah a vplyv charitnej činnosti v Arcidiecéze pražskej je zrejmý v oblastiach sociálnej práce, humanitárnej pomoci a rozvojovej spolupráce. V rámci poskytovania sociálnych služieb bola najvýraznejšia činnosť zaznamenaná hlavne v oblasti ošetrovateľskej, odľahčovacej, opatrovateľskej služby, pomoci vážnym, utečencom a migrantom a humanitárnej pomoci. Nárast produktivity charitnej činnosti v Arcidiecéze pražskej odzrkadľuje aj neustále vzrastajúci objem poskytnutej pomoci (napr. K centrum, pomoc utečencom a migrantom).

Dôraz charitnej činnosti v Arcidiecéze pražskej je od svojho vzniku výrazne zameraný na rozvojovú spoluprácu. Možno konštatovať, že charitná činnosť Arcidiecézy pražskej od roku 2006 až do roku 2009 výrazne spolupracuje na jednotlivých rozvojových projektoch – predovšetkým so zameraním na oblasť Indie a časti Afriky – zatiaľ čo v predchádzajúcom sledovanom období (od roku 1989 do roku 2005) bol počet realizovaných projektov nízky. Na základe analýzy je zrejmá obsahovo rôznorodá náplň podporovaných rozvojových projektov vzťahujúcich sa na rôzne oblasti – poľnohospodárstvo, vzdelávanie, zdravotníctvo, stavebníctvo a v neposlednom rade humanitárna a potravinová pomoc. Vychádzajúc z analýzy predkladaných údajov sa dospelo k záveru, že za najvýraznejšiu a najvýznamnejšiu participáciu v rozvojovej činnosti možno považovať spoluúčasť na projekte Adopcia na diaľku. Význam tejto činnosti v rozpätí rokov 1993 – 2009 odzrkadľujú jej výsledky, kde bol zaznamenaný výrazný vzostup podporovaných detí hlavne v Ázii, Latinskej Amerike, Afrike, v štátoch bývalej Juhoslávie, Litve a Lotyšsku.

Najvýraznejšia sociálna činnosť, ako aj rozvojová spolupráca za skúmané obdobie bola na základe analýzy určená v roku 2006 z pohľadu výsledkov činnosti – hlavne výrazný nárast počtu realizovaných projektov a programov, ako aj variabilita spolupráce na rôznych miestach sveta.

Výsledky analýzy poukazujú na významný prínos charitnej činnosti Arcidiecézy pražskej nielen v rámci Českej republiky, ale aj v iných krajinách sveta po rôznych stránkach – duchovnej, ekonomickej, vzdelávacej, zdravotnej a pod. Výsledky tejto práce môžu poslúžiť ako spätná väzba na komplexnosť, rozsah a variabilitu charitnej činnosti Arcidiecézy pražskej pre čitateľa, iné inštitúcie, ako aj pre Arcidiecézu pražskú samotnú.

Ďalšie možnosti skúmania možno navrhnúť v kontinuálnom dopĺňaní a rozširovaní poznatkov a údajov sledovanej charitnej činnosti.

Zoznam použitých skratiek

ADCH	Arcidiecézna charita (Arcidiecézní charita)
DCH	Diecézna charita (Diecézní charita)
FCH	Farská charita (Farní charita)
ČBK	Česká biskupská konference (Česká biskupská konference)
ČKCH	Česká katolická charita (Česká katolická charita)
ČR	Česká republika
ČR	Česká republika
KCH	Katolická charita (Katolická charita)
NZ	Nový zákon
OCH	Oblasťná charita (Oblasťní charita)
Sb.	Zbierka (Sbírka)
SČKCH	Združenie Česká katolická charita (Sdružení Česká katolická charita)
SSV	Spolok svätého Vojtecha
SZ	Starý zákon

Zoznam použitej literatúry

Pramene:

- Adopce na dálku, in: Zpravodaj pražské arcidiecéze 2 (1994).
- Adopce na dálku, in: Zpravodaj pražské arcidiecéze 8 (1993).
- Arcidiecézní charita Praha: Výroční zpráva 2000.
- Arcidiecézní charita Praha: Výroční zpráva 2002.
- Arcidiecézní charita Praha: Výroční zpráva 2003.
- Arcidiecézní charita Praha: Výroční zpráva 2004.
- Arcidiecézní charita Praha: Výroční zpráva 2006.
- Arcidiecézní charita Praha: Výroční zpráva 2007.
- Arcidiecézní charita Praha: Výroční zpráva 2008.
- Arcidiecézní charita Praha: Výroční zpráva 2009.
- Denní a kontaktní centra, <http://old.charita.cz/article.asp?nArticleID=302&nDepartmentID=175&nLanguageID=1>, (6.3.2012).
- Deset let práce a směřování České katolické charity, <http://old.charita.cz/article.asp?nArticleID=311&nLanguageID=1>, (11.3.2012).
- Domov svaté Rodiny – 5. výročí provozu, in: Zpravodaj pražské arcidiecéze 9 (1996).
- Domovinky - Denní stacionáře, Kluby, <http://old.charita.cz/article.asp?nArticleID=301&nDepartmentID=174&nLanguageID=1>, (4.3.2012).
- Charita, in: Zpravodaj pražské arcidiecéze 2 (1998).
- JANŽUROVI: Dům Paní Zdislavy ve Smečně, in: Zpravodaj pražské arcidiecéze 7 (1993).
- Oáza Ticha, in: Zpravodaj pražské arcidiecéze 2 (1998).
- PEPRNÁ Ivana: Pomoc do Indie, in: Zpravodaj pražské arcidiecéze 2 (1998).
- PETEROVÁ Zuzana: CHOS, in: Zpravodaj pražské arcidiecéze 8 (1993).
- PETEROVÁ Zuzana: Konec léta v Dobrošově, in: Zpravodaj pražské arcidiecéze 8 (1993).
- Poradny, Pedagogicko psychologická, in: Zpravodaj pražské arcidiecéze 2 (1994).
- Pomoc v ČR, Povodně, <http://old.charita.cz/article.asp?nArticleID=593&nLanguageID=1>, (1.4.2012).
- Projekt Adopce na dálku, in: Zpravodaj pražské arcidiecéze 3 (1995).
- Projekt nazvaný Adopce na dálku, in: Zpravodaj pražské arcidiecéze 10 (1997).

Služby sociální péče, <http://www.charita.cz/cinnost-v-cr/sluzby-socialni-pece/>, (4.3.2012).
ŠIMEK Pavel: Návštěva děti z Litvy, in: Zpravodaj pražské arcidiecéze 6 (2001).
TRUTNOVSKÝ Karel: in: Zpravodaj pražské arcidiecéze 2 (1992).
Výstavba Zdravotní školy sv. Ignáce – St. Ignatius School of Nursing (INDIE),
<http://www.charita-adopce.cz/staryweb/index.php?id=0002233>, (28.2.2012).
Výstavba Základní školy sv. Kříže – Holy Cross Primary School (INDIE),
<http://www.charita-adopce.cz/staryweb/index.php?id=0002194>, (28.2.2012).

Literatura a iné zdroje:

BENEDIKT XVI.: Encyklika *Deus caritas est*, Trnava: SSV, 2006.
ČESKÁ BISKUPSKÁ KONFERENCE: Charitativní služba v církvi, Praha: ČBK, 2005.
DODIN André: Spiritualita sv. Vincence de Paul, Olomouc: Matice cyrilometodějská, 1997.
DOLEŽEL Jakub: Bůh na straně chudých a slabých - biblické inspirace pro sociální práci, in:
DOLEŽEL Jakub (ed.): Spravedlnost a služba, Olomouc: CARITAS - VOŠ sociální,
2006.
DOUGLAS J[ames] D[ixon] (a kol.): Nový biblický slovník, 1. vyd., Praha: Návrat domů,
1996.
FCH Beroun: Výroční zpráva 2010.
Humanitární pomoc, <http://praha.charita.cz/rozvojove-stredisko/jak-pomahame/humanitarni-pomoc/>, (4.3.2012).
JÁN PAVOL II.: Apoštolský list *Salvifici doloris*, Trnava SSV, 1998.
JÁN PAVOL II.: Encyklika *Dives in misericordia*, Trnava: SSV, 1993.
JÁN PAVOL II.: *List o ustanovení Svetového dňa chorých*, in: ACAP 1 (1993).
JURKO Jozef: Utrpenie a staroba vo finále života Jána Pavla II., in: ŠRAMKA Miron,
BÉREŠOVÁ Anna (ed.): Komplexná starostlivosť o človeka v hraničných situáciách,
Prešov: Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce bl. P. P. Gojdiča v Prešove, 2006.
KAPLAN Michal (a kol.): Humanitární pomoc a rozvojová spolupráce, in: HOKROVÁ
Marie, TÁBORSKÁ Sylva (ed.): Globální problémy a rozvojová spolupráce, Praha:
Člověk v tísni. 2008 114, http://www.rozvojovka.cz/download/pdf/pdfs_136.pdf,
(10.3.2012).

- KAPLAN Michal (a kol.): Základy rozvojové spolupráce a humanitární pomoci, in: KRÁLOVA Daniela, MEDKOVÁ Blanka, MRAČKOVÁ Jana (ed.): Novinář, rozvojová spolupráce a humanitární pomoc, Praha: Člověk v tísni, 2007.
- LÉON-DUFOUR Xavier (a kol.): Slovník biblické teologie, 5. vyd., Řím: Velehrad – Křesťanská akademie, 1981.
- LIMBECK Meinrad: Evangelium Sv. Matouše, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1996.
- MESSINA Rosario: Dějiny charitativní činnosti, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005.
- MÜLLER Paul-Gerhard: Evangelium Sv. Lukáše, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1998.
- ONDRUŠ Rajmund: Blízky Bohu i ľuďom, Bratislava: Tatran, 1991.
- OSTŘANSKÝ Bronislav: Malá encyklopedie islámu a muslimské společnosti, Praha: Libri, 2009.
- PAZDERKA Jozef, Evropská Unie a humanitární pomoc, http://www.varianty.cz/download/pdf/pdfs_51.pdf, (10.3.2012).
- POMPEY Heinrich, DOLEŽEL Jakub: Impulzy pro sociální práci církve - encyklika Deus caritas est, in: Studia Theologica 3 (2006).
- POMPEY Heinrich: Kriticko-inšpirujúca viera: Teologicko-biblické pohľady cirkevnej charity na príklade milosrdenstva, in: Súčasný formy chudoby a milosrdná pomoc, Bratislava: OTO NÉMEHT, 2002.
- POSPÍŠIL Ctirad Václav: K první encyklice Benedikta XVI., <http://www.teologicketexty.cz/casopis-2006-1/K-prvni-encyklice-Benedikta-XVI.html>, (23.5.2011).
- POSPÍŠIL Ctirad Václav: Teologie služby, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002.
- RAHNER Karl, VORGRIMLER Herbert: Teologický slovník, Praha: Zvon, 1996.
- Registr poskytovatelů sociálních služeb, <http://iregistr.mpsv.cz/sluzba/detailsluzby/8093>, (16.4.2012).
- Registr poskytovatelů sociálních služeb, <http://iregistr.mpsv.cz/sluzba/detailsluzby/1553>, (16.4.2012).
- Registr poskytovatelů sociálních služeb, <http://iregistr.mpsv.cz/sluzba/detailsluzby/2389>, (16.4.2012).
- Registr poskytovatelů sociálních služeb, <http://iregistr.mpsv.cz/sluzba/detailsluzby/6445>, (16.4.2012).

- Registr poskytovatelů sociálních služeb, <http://iregistr.mpsv.cz/sluzba/detailsluzby/196>, (16.4.2012).
- Registr poskytovatelů sociálních služeb, <http://iregistr.mpsv.cz/sluzba/detailsluzby/6970>, (16.4.2012).
- Registr poskytovatelů sociálních služeb, <http://iregistr.mpsv.cz/sluzba/detailsluzby/487>, (16.4.2012).
- Registr poskytovatelů sociálních služeb, <http://iregistr.mpsv.cz/sluzba/detailsluzby/8478>, (16.4.2012).
- Porov. ROHLENA Peter: Charita. Charita to je milosrdná láska, in: Katolický týdeník 18 (1991).
- ROMÁN José María: Sv. Vincent de Paul. Biografia, Bratislava: Charis, 2002.
- RUSNÁK Urban, SZÉP Attila, BRZICA Daneš: Rozvojová pomoc a spolupráca, Bratislava Slovenský inštitút medzinárodných štúdií, 2002.
- Správa uprchlických zařízení, Azylová zařízení – přijímací středisko Praha – Ruzyně, <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/ministerstvo/suz/praha.html>, (6.3.2012).
- STAROZÁKONNÍ PŘEKLADATELSKÁ KOMISE: Výklady ke Starému zákonu IV. Knihy prorocké (Izajáš až Malachiáš), Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1998.
- Sväté Písmo Starého i Nového Zákona, Trnava: Spolok svätého Vojtecha, 2000.
- SVATOŠOVÁ Marie: Charita. Nejšťastnější jsou rodiče, in: Katolický týdeník 44 (1991).
- VAŠEK Bedřich: Dějiny křesťanské charity, Olomouc: Velehrad, nakladatelství dobré knihy, 1941.
- VOJTÍŠEK Zdeněk: Encyklopedie náboženských směrů a hnutí v České republice, Praha: Portál, 2004.
- Zákon č. 108/2006 Sb., Zákon České republiky ze dne 14. března 2006 o sociálních službách, in:https://sluzbyprevence.mpsv.cz/dok/zakon-108_2006.pdf, (1.4.2012).